

Burja

GLASILO OBČINE KOMEN
Letnik 14, številka 2

Poštnina plačana pri pošti 6223 Komen

JUNIJ 2019



*Iskrene čestitke ob prazniku naše občine in dnevu državnosti!
Vsem občan̄kam in občanom želimo veselo in ponosno praznovanje.*

*Župan mag. Erik Modic,
podžupanja Alenka Tavčar,
člani občinskega sveta in delavci občinske uprave*

Dr. Rožana Koštiál – dobitnica 19. Štrekljeve nagrade

Rožana Koštiál se je rodila 19. marca 1950 v Novi vasi, občina Piran. Po osnovni šoli (Sveti Peter – Raven, Sečovlje) je obiskovala Gimnazijo Piran in se v šolskem letu 1969/70 vpisala na Pedagoško akademijo v Ljubljani, smer zgodovina-slovenski jezik s književnostjo. 1. septembra 1971 se je zaposlila na OŠ Šmarje pri Kopru kot slavicistka in 25. novembra 1975 diplomirala iz zgodovine in slovenskega jezika s književnostjo. Strokovni izpit za učitelja slovenskega jezika je opravila 18. februarja 1976. Ker v otroštvu z oddaljene vasi ni mogla obiskovati glasbene šole v mestu, so ji kot glasbeno nadarjeni omogočili obiskovati glasbeno šolo v Kopru izredno in strnjeno (1968/69) pri prof. Vladimirju Lovcu.

Po 23 letih poučevanja slovenskega jezika ji je Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport zaradi dotedanje vsestranske uspešnosti omogočilo, da je v šolskem letu 1994/95 vpisala redni študij etnologije in kulturne antropologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je 9. decembra 1999 diplomirala. Leta 2001 se je dopolnilno (20 %) zaposlila na Znanstveno-raziskovalnem središču Republike Slovenije v Kopru kot strokovni sodelavec v humanistiki in bila 14. februarja 2012 izvoljena v naziv višja strokovno-raziskovalna asistentka. Na podlagi prevedbe je bila 9. septembra 2005 na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem (v nadaljevanju besedila FHŠ UP) izvoljena v pedagoški naziv asistentka za področje etnologije. Med akademskima letoma 2006/07 in 2010/11 je bila na FHŠ UP asistentka za etnologijo pri predmetu Zgodovina in etnologija Istre. Po 41 letih poučevanja se je 1. junija 2012 upokojila. Poleg vestnega opravljanja pedagoške službe in zahtevnega materinstva je ogromno časa vse življenje posvečala mladini, kulturnemu delovanju in etnološkemu terenskemu delu v slovenski Istri.

V akademskem letu 2004/05 je na FHŠ UP v Kopru vpisala podiplomski študij po programu Zgodovina Evrope in Sredozemlja. Senat FHŠ UP je 26. septembra 2008 sprejel pozitivno oceno teme doktorske disertacije z naslovom Ljudsko pesništvo šavriškega dela slovenske Istre, ki jo je uspešno zagovarjala 29. septembra 2016 (mentorica doc. dr. Irena Rožman in somentorizr. prof. dr. Marko Terseglav) in si pridobila naziv doktorica znanosti.

Že v gimnazijski maturitetni nalogi z naslovom Šavriške ljudske pesmi (1968, mentorica prof. Karmen Furlan) je zbrala in predstavila ljudske pesmi domačega kraja. Diplomsko delo iz zgodovine (1975) nosi

naslov Slovensko primorje od osvoboditve do Londonske pogodbe (1945–1954). Iz etnološkega raziskovanja človeka in oljke v Istri pa je v reviji Annales objavila izvirni znanstveni članek Oljčna nedelja in oljčna vejica v šegah in navadah slovenske Istre (2001) ter povzetek referata Oljka in oljčno olje v ljudskem slovstvu slovenske Istre, predstavljenega na mednarodni konferenci oljkarjev (2002).

Čutila je potrebo po ovrednotenju narečja kot maternega jezika v lingvistični stroki in domačem prostoru ter sodelovala z referati na Primorskih slovenističnih dnevih: Šolstvo v Koprskem Primorju po letu 1945 (1993) in Narečje in šola (1994) ter na 22. Premskih srečanjih. Z referati je sodelovala na mednarodnih znanstvenih sestankih Slovenski dialekti v stiku (2003, 2005, 2007, 2009). V soavtorstvu s Suzano Todorović je izdala knjigo Narečno besedje piranskega podeželja: Nova vas nad Dragonjo, Padna, Sveti Peter (2014). Istrane in slovensko Istro predstavlja in podaja (v ustni ali pisni obliki) s pretanjenim občutkom, zato nazorno prepleta zborni jezik in narečje. Večkrat je bila recenzentka, mentorica ali svetovalka pri raziskovalnih nalogah o Istri, narečju, ljudski pesmi in ljudski glasbi (seminarske naloge, diplome, doktorati).

V zvezi z domačimi kraji in Istro so jo vedno zanimala področja etnologije, folkloristike, etnoglasbe, jezika – narečja in zgodovine. Tematiko teh področij je vnašala v svoje pedagoško, mentorsko in raziskovalno delo. V slovenski prostor je vstopila z javnimi nastopi v narečju, kjer je ozaveščala in spodbujala poslušalce k vrednotenju bogastva narečja. S samostojnimi strokovnimi etnološkimi prispevki je preko zvočnih in video medijev seznanjala slovenski prostor z etnološko istrsko tematiko. O njenih javnih prireditvah in odmevnih dogodkih je poročalo časopisje.

Za prepričljivo predstavljanje dediščine (kot gledališče zgodovine) je za etnopskupino uredila tudi avtentičen oblačilni videz, pripadajočo opremo in ljudska glasbila. Njena zasluga je tudi (v dogovoru z Rudijem Šimcem), da so ljudske pesmi oziroma etnopskupine leta 1997 uvrstili v pevsko prireditev Primorska poje in tako poskrbela za ovrednotenje in promocijo ljudske pesmi in njih izvajalcev.

S pedagoškim in raziskovalnim delom ter nastopanjem v medijih in na javnih prireditvah je vplivala na oblikovanje zavesti Istranov in drugih prebivalcev do istrske identitete, jezika – narečja, ljudske pesmi in petja kot identifikacijske vrednote ter nasploh odnosa do kulturne dediščine. Hkrati se je zavedala, da je potrebno kulturno dediščino in identiteto slovenske Istre predstaviti in umestiti v slovenski prostor in tudi čez državne meje. Samostojno, kot zborovodja (MPZ Šmarje, DPZ Šmarje, MoPZ Šmarje) in mentor etnopskupinam (Šavrinke, Šavriške pupe en ragaconi), je večkrat predstavljala Slovenijo in slovensko Istro doma, na Hrvaškem, v Italiji, Nemčiji, Avstriji in Kanadi.

Izjemnega pomena je njeno zbiranje, odkrivanje ter promocija in aplikacija ljudske pesmi slovenske Istre na pragu 21. stoletja. Vse to je počela ljubiteljsko oziroma neplačano z željo, da se ohrani duhovna dediščina istrskega človeka, s katero se lahko Istra identificira.

V zadnjem času Rožana Koštiál dopolnjuje in pripravlja doktorsko disertacijo za knjižno izdajo, s katero bo vsebina dostopna sodobnikom in zanamcem. To bo dokument časa, prostora in načina življenja, s katerim bodo ohranjene ljudske pesmi ter njih številni informatorji.

Povzeto po utemeljitvi predlagateljic Helene Hrvatine Kandido in Lori Konestabo Pergar za skupino Šavriške pupe en ragaconi

Čestitamo dobitnici 19. Štrekljeve nagrade za dosežke na področju zbiranja in ohranjanja ljudskega izročila, dr. Rožani Koštiál.

**Slavnostna podelitev Štrekljeve nagrade
bo v nedeljo, 16. junija 2019,
ob 17.00 v vašem domu v Gorjanskem.**





Za dežjem vedno posije sonce

In nas je spet pozdravilo sonce. Pa saj pravijo, da vedno pride za dežjem. Tako je bilo prav lepo sedeti zunaj na terasi in pisati te besede, zraven pa uživati v hladni pijači in toplih sončnih žarkih. Koledarsko poletje se sicer še ni začelo, a verjamem, da smo po vsem dežju, ki nas je močil v maju, vsi z veseljem pozdravili toplejše in bolj sončne dni.

V tokratni številki boste lahko malo več prebrali o vaseh Tomačevica, Sveto in Preserje, njihovih odborih, načrtih in dogajanju v vasi. V vsaki številki želimo predstaviti nekaj vaških skupnosti, da se med seboj malo bolje spoznamo in vidimo, kaj se dogaja v drugih naseljih naše občine, kakšne načrte imajo in s katerimi težavami se mogoče spopadajo.

Sicer se v naši občini nenehno nekaj dogaja. Ogromno je društev, skupnosti, posameznikov, šol in drugih, ki so aktivni skozi celo leto, ki organizirajo razne dogodke, praznovanja, ki delijo z ostalimi svoja znanja in informacije, ki pomagajo drugim, ki nas zabavajo. In še marsikaj drugega. Delček tega lahko najdete tudi v tokratni številki glasila.

Bralkam in bralcem želim lepo in sončno poletje, vsem šolarjem pa uspešen zaključek šolskega leta. Upam, da bomo vsi skupaj v naslednjih mesecih čimbolj uživali, se spočili in napolnili baterije.

Heidi Vrčon
odgovorna urednica



Glasilo Občine Komen
Letnik 14, številka 2, JUNIJ 2019

Burja

Izdajatelj:
Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen
Telefon: 05 7310 450
Fax: 05 7310 460
Spletna stran: www.komen.si
e-pošta: burja@komen.si

ISSN 2591-2321

Naklada: 1.400 izvodov

Glasilo brezplačno prejmejo gospodinjstva v občini Komen. Glasilo raznaša Pošta Slovenije. V primeru, da glasila ne prejmete na dom, se obrnite na pošto v Komnu ali Štanjelu in jim sporočite, da glasila niste prejeli. Glasilo dobite brezplačno tudi na Občini v Komnu, na voljo je tudi v elektronski obliki na spletni strani občine www.komen.si.

Odgovorna urednica: Heidi Vrčon
Uredniški odbor: Mojca Sušnik Klemenčič (pomočnica odg. urednice), Tanja Bratina Grmek, Suzana Stanko, Martina Godnič
Lektoriranje: Barbara Jejčič
Priprava in tisk: Studio Terčon, Borut Terčon s. p.

Vabljeni, da svoje prispevke (članke in slikovno gradivo) za naslednjo številko pošljete v elektronski obliki na e-naslov: burja@komen.si najpozneje do 25. 8. 2019. Prispevki, ki bodo prispeli prepozno, ne bodo vključeni v septembrsko številko! K posameznemu članku priložite največ dve fotografiji v čim boljši resoluciji.

Vabimo tudi vse fotografе ali fotografе kar tako, da nam pošljejo tematske fotografije za objavo na naslovnici. Digitalni posnetki naj bodo v čim boljši resoluciji. Poslanih posnetkov v slabi resoluciji ne bomo objavili. Naslednja številka občinskega glasila izide SEPTEMBRA 2019.

Avtor fotografije na naslovnici: Tanja Saražin Strnad
Avtorji fotografij na strani uredniškega uvodnika: Ivana Žigon in Tomo Godnič

Spoštovane bralke in bralci BURJE!

Po deževnem maju nas je končno pričakalo poletje. Začetek poletja tradicionalno zaznamuje veliko število dogodkov in prireditev na prostem. To je tudi čas, ko občani Občine Komen praznujemo svoj praznik. Letos si želimo, da bi to zares postal praznik za ljudi, za nas občane. Zato je letošnji praznični program v sodelovanjem z Zavodom Komenski

Kras pripravila novoustanovljena Komisija za mladinska vprašanja in prireditve, v kateri deluje 6 nadobudnih mladih občanov. Program bo pester in bo namenjen vsem starostnim skupinam. Zato pridite v soboto, 22. junija, na prireditveni prostor pri nogometnem igrišču v Komnu, da se družimo in skupaj poveselimo začetka poletja. Vabim vas tudi na slavnostno



sejo dan prej v Štanjel in da se udeležite tudi vseh drugih prireditev v sklopu našega občinskega praznika.

Sicer pa nas čaka v poletnih mesecih kar nekaj novosti. Začeli bomo izvajati brezplačne prevoze za starejše občane, ki potrebujejo našo pomoč. V ta namen bomo pridobili električno vozilo in zagotovili klicni center, preko katerega bomo občani lahko naročali te prevoze. Iščemo še dodatne prostovoljne šoferje, ki so pripravljeni priskočiti na pomoč svojim soobčanom.

Dobavili bomo tudi večje kombi vozilo, ki bo med tednom služilo za prevoz otrok s posebnimi potrebami in deloma tudi za dodatni prevoz starejših oseb, ob koncu tedna pa bo na razpolago našim društvom. Poleg tega bomo v Štanjelu začeli pobirati parkirnino za uporabo javnih parkirišč. Prva ura parkiranja bo brezplačna, tako želimo omogočiti, da domačini lahko brezplačno parkirajo v času, ko gredo na pošto ali v trgovino.

Uspeli smo zagotoviti še dodatna evropska in državna sredstva, s katerimi bomo oživel štanjelski grad. Tako bomo od letošnjega poletja do konec prihodnjega leta v ureditev in otvoritev nove vinoteke, sodobno opremljene viteške dvorane in osrednjega informacijskega središča Nature 2000 na Krasu vložili 1,1 milijon evrov evropskih in državnih sredstev. Seveda bomo nadaljevali tudi z obnovo številnih vaških domov, tako da zadeve tečejo.

Spoštovane občanke in občani, čestitam vam ob občinskem prazniku in dnevu državnosti!

mag. Erik Modic, župan

Dobro je vedeti

Občinska uprava Občine Komen

Telefon: 05 73 10 450
Fax: 05 73 10 460
Spletna stran: www.komen.si
E-pošta: obcina@komen.si
Uradne ure: ponedeljek in petek od 8.00 do 12.00
sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 17.00

Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Divača, Hrpelje – Kozina, Komen in Sežana

Telefon: 05 73 10 141
E-pošta: soou@sezana.si
Uradne ure: ponedeljek in petek od 7.30 do 11.00
sreda od 7.30 do 11.00 in od 12.00 do 16.00

Krajevni urad Komen

Telefon: 030 720 220
Uradne ure: vsak četrty torek v mesecu od 8.00 do 11.00 in od 12.00 do 14.00,
Za nujne primere se obrnite na sedež Upravne enote v Sežani, tel. št.: 05 73 12 700.

Polijska pisarna Komen

(v prostorih Krajevnega urada Komen, Komen 86)
Telefon: 05 70 71 500
Uradne ure: sreda od 14.00 do 17.00.

Knjižnica Komen

Komen 118, 6223 Komen
Telefon: 05 76 68 580
E-pošta: knjiznica.komen@siol.net
Delovni čas: torek in petek od 11.00 do 18.00
sreda od 8.00 do 14. ure

Zdravstvena postaja Komen / Splošna ambulanta Komen

Telefon: 05 73 11 460

Lekarna Komen

Telefon: 05 73 11 790
Delovni čas: ponedeljek od 12.00 do 19.00 ure
torek, četrtek in petek od 8.00 do 15. ure
sreda od 9.00 do 18. ure

Zbirni center Komen

torek: od 9. do 13.00
četrtek: od 14. do 17.00
sobota: od 9. do 13.00

Delovanje javne razsvetljave - prijava napak:

Javna razsvetljava d. d., Litijska cesta 263, Ljubljana
Telefon: 01 5863 600
E-pošta: info@jr-lj.si
Spletna stran: www.jr-lj.si/prijava-napak

Zavetišče Oskar Vitovlje

Telefon: 05 30 78 570

JAVNA BLAGAJNA OBČINE KOMEN obratuje v poslovalnici Deželne banke Slovenije, d. d., v Komnu 118 c (pri pošti), odprta je od ponedeljka do petka od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 16.00.

ODPRTO ŠIROKOPASOVNO OMREŽJE KOMEN - prijava poškodbe infrastrukture, ki ni povezana z motnjami delovanja storitev pri njih.

E-pošta: napake.oso@gvo.si
Telefon: 02 333 26 23, 02 332 23 00
(izven delovnega časa, med 15.00 in 7.00 naslednjega dne)

Imenovana podžupanja Občine Komen

Župan, mag. Erik Modic, je 22. marca 2019 sprejel sklep o imenovanju podžupanje Občine Komen. Funkcijo je 1. aprila 2019 nastopila Alenka Tavčar, članica Občinskega sveta Občine Komen, izvoljena na listi Svež kraški veter.

Podžupanja bo županu pomagala pri njegovem delu na področju kmetijstva in gospodarstva ter opravljala posamezne naloge, za katere jo bo župan pooblastil. Funkcijo bo opravljala nepoklicno.

Podžupanja sprejema naročene stranke ob torkih med 9.00 in 11.00.



Za sestanek pri podžupanji pokličite sprejemno pisarno Občine Komen na 05 73 10 450 ali gsm 031 362 850 ali pa pišite na e-naslov obcina@komen.si.

mag. Andreja Štok, občinska uprava

OBVESTILO O ZAPRTJU KRAJEVNEGA URADA V ČASU POLETNIH POČITNIC

Obveščamo vas, da Krajevni urad Komen v času od 1. julija 2019 do 31. avgusta 2019 ne bo posloval zaradi koriščenja letnih dopustov in drugih odsotnosti.

V tem času si lahko uredite zadeve na sedežu Upravne enote v Sežani, Partizanska cesta 4, Sežana, oziroma pokličete na telefone: 05 73 12 700 (centrala), 05 73 12 740 ali 05 73 12 739 (matičarji na sedežu Upravne enote Sežana) ali na 030 720 220.

Novosti glede parkiranja v Komnu

Občinski svet Občine Komen je na svoji 5. redni seji dne 25. aprila 2019 sprejel Sklep o določitvi parkirnega reda in vzpostavitvi območja kratkotrajnega parkiranja na parkirišču nasproti občinske upravne stavbe, na parc. št. 131/18, k. o. Komen. S sprejetjem tega sklepa se pristopa k ureditvi mirujočega prometa v delu Komna, kjer se v dnevnem času odvija intenzivni prometni utrip. Namen spremembe dosedanjega parkirnega režima je zagotavljanje občanom boljše dostopnosti javnih in ostalih funkcij, ki pomagajo vzdrževati občinsko središče aktivno.

Trenutno je na navedenem parkirišču vse delovne dni med 7.00 in 17.00 dovoljeno parkirati le uporabnikom objekta Komen 86 (občinska upravna stavba, krajevni urad, pisarna policije). To je določeno s prometno signalizacijo, nameščeno na uvozu na parkirišče.

Kakšne spremembe in novosti prinaša sprejeti sklep?

Na parkirišču bo vzpostavljen sistem kratkotrajnega parkiranja, kar pomeni, da bo pakiranje časovno omejeno na največ 2 uri, po izteku tega časa bo moral voznik vozilo odpeljati. Ta omejitev bo veljala za delovne dni v času med 8.00 in 17.00, izven tega časa in ob sobotah, nedeljah ter praznikih časovne omejitve parkiranja ne bo. Parkiranje bo pod navedenimi pogoji dostopno vsem, tudi uporabnikom ostalih bližnjih subjektov (zdravstvena postaja, banka, zavarovalnica, gostinski obrati ...), in kar je najpomembnejše, še vedno bo omogočeno brezplačno parkiranje. Obveznost voznika, ki bo na navedenem parkirišču parkiral, bo le ta, da bo moral na notranji strani vozila označiti čas prihoda tako, da bo ta informacija skozi vetrobransko steklo dobro vidna in v celoti čitljiva. To se bo lahko storilo bodisi z namestitvijo parkirne ure, lahko pa se bo ta informacija zapisala tudi na navaden list papirja. Nadzor nad spoštovanjem prometne ureditve bodo še vedno izvajali občinski redarji, v tem primeru znaša

globa za prekršek 40 eur.

Za vzpostavitev navedenega parkirnega režima bo na parkirišču zamenjana oziroma na novo urejena prometna signalizacija. Na uvozu na parkirišče bo odstranjen obstoječi prometni znak 2436 »parkirišče« in dopolnilna tabla pod njim. V skladu s Pravilnikom o prometni signalizaciji in prometni opreми na cestah (Uradni list RS, št. 99/15, 46/17, 59/18) bo na uvozu postavljen nov prometni znak 2419 »območje prepovedanega parkiranja«, ki določa mesto v naselju, kjer se začne območje, prepovedano za parkiranje, oziroma območje z dopustnim kratkotrajnim parkiranjem. Pod znak bo postavljena dopolnilna tabla 4308 z naslednjim obvestilom o načinu prometne ureditve: »Parkiranje dovoljeno do 2 uri, ponedeljek–petek 8.00–17.00. Obvezna označitev časa prihoda.« Poleg tega bo na uvozu zarisana opozorilna označba, modra črta (5358), ki določa območje oziroma parkirišče za kratkotrajno parkiranje. Z ustreznim znakom bo prometno

opremljen tudi izvoz iz parkirišča.

Še dodatna sprememba na parkirišču bo ta, da bo na novo urejeno tudi eno parkirno mesto, rezervirano za vozila invalidov. Označeno bo s talno označbo 5352 rumene barve in znakom 2441. V

ta namen bo potrebno »žrtvovati« dve obstoječi parkirni mesti, tako da bo po spremembi na parkirišču zagotovljenih 8 parkirnih mest za kratkotrajno parkiranje, 1 parkirno mesto za invalide in, če bo zagotovljenega dovolj prostora, še eno

parkirno mesto za motorno kolo.

Vse navedene spremembe se bodo začele uporabljati po izvedbi vseh potrebnih tehničnih ukrepov, predvidoma v drugi polovici meseca junija.

Emil Grmek, občinska uprava

Plačljivo parkiranje v Štanjelu

Z namenom urejanja mirujočega prometa v Štanjelu, kjer je predvsem v turistični sezoni, zaradi pomanjkanja parkirnih površin, problematika parkiranja velika, je Občinski svet Občine Komen na 5. redni seji dne 25. aprila 2019 sprejel dva sklepa, in sicer:

1. Sklep o določitvi parkirnih površin, na katerih se uvede plačilo parkirnine,
2. Sklep o določitvi pomožnih površin za potrebe parkiranja.

S prvim sklepom sta se določili javni parkirni površini, za uporabo katerih bo potrebno plačilo parkirnine. To sta obstoječi makadamski površini, parkirišče Polje (pri ekološkem otoku ob povezovalni cesti v novem delu naselja), parc. št. 500/274 in parkirišče pod bivšo gostilno Zoro, parc. št. 500/159, obe k. o. Štanjel. Na obeh parkiriščih bo za parkiranje potrebno plačilo parkirnine. Prva ura parkiranja bo brezplačna, za vsako nadaljnjo

uro pa bo parkirna znašala 1 evro z ddv, maksimalni dnevni znesek parkirnine pa bo 5 evrov z ddv. Parkiranje bo plačljivo vse dni v tednu od 8.00 do 20.00 ure, izven tega časa bo parkiranje brezplačno.

Parkiranje bo dovoljeno tudi s posebno dovolilnico, izdano za obdobje tekočega leta. Pogoji izdaje dovolilnice (upravičenci, oblika, vsebina, postopek izdaje, letna taksa ...) bodo določeni s posebnim aktom, ki ga bo izdal župan, za dovolilnico pa bo mogoče zaprositi na občinski upravi. Prejemniki take dovolilnice bodo lahko parkirali vozilo, v katerem bo nameščena veljavna dovolilnica tako, da bo ta skozi vetrobransko steklo dobro vidna in v celoti čitljiva.

Z drugim sklepom pa so se v Štanjelu določile pomožne površine za potrebe parkiranja. Pomožni površini za potrebe parkiranja bosta travnati površini pri dvorani (zadružnem domu), parc. št. 914/8 in

914/24, obe k. o. Štanjel. Ob večjih prireditvah in dogodkih bo parkiranje izjemoma omogočeno tudi na asfaltne igrišče ob dvorani, vsakokrat ob predhodnem dogovoru z vaško skupnostjo. Tudi na teh površinah bo parkiranje plačljivo vse dni v tednu od 8.00 do 20.00 ure, izven tega časa bo omogočeno brezplačno parkiranje. Prva ura parkiranja bo znašala 1 evro z ddv, vsaka nadaljnja ura prav tako 1 evro z ddv, maksimalni dnevni znesek parkirnine pa bo 5 evrov z ddv.

Vse navedene spremembe se bodo začele uporabljati in izvajati po izvedbi vseh potrebnih gradbenih in tehničnih ukrepov, predvidoma v drugi polovici meseca junija. Nadzor nad spoštovanjem parkirne ureditve bodo izvajali občinski redarji. Globa za prekršek znaša 40 evrov.

Emil Grmek, občinska uprava

S SRCEM NA POTI – brezplačni prevozi za starostnike

Povabilo voznikom prostovoljcem

Občina Komen je z zavodom Zlata mreža pričela izvajati projekt Prostofer, ki je prostovoljski projekt za izboljšanje trajnostne mobilnosti starejših. Projekt povezuje starejše osebe, ki potrebujejo prevoz in ne zmorejo uporabljati javnih prevozov, s starejšimi aktivnimi vozniki, ki pa po drugi strani radi priskočijo na pomoč.

Komu je namenjen PROSTOFER?

Prostofer je namenjen vsem tistim starejšim, ki ne vozijo sami, nimajo sorodnikov in imajo nižje mesečne dohodke, pa tudi slabše povezave z javnimi prevoznimi sredstvi. Prostofer jim omogoča lažjo dostopnost do zdravniške oskrbe, brezplačne prevoze do javnih ustanov, trgovinskih centrov ipd.

Kako deluje PROSTOFER?

Uporabnik, ki potrebuje prevoz, pokliče na brezplačno številko 080 10 10. V

komunikacijskem centru nato zabeleži njegove podatke in lokacijo prevoza. Po prijavi prevoza klicni center obvesti prostovoljnega voznika o prevozu in to sporoči uporabniku, za katerega se opravi prevoz. Vozilo je zagotovljeno s strani občine, prav tako je poskrbljeno za zavarovanje tako voznika kot tudi sopotnikov.

Kdo je lahko PROSTOFER?

Prostovoljni šofer je lahko vsak, ki ima veljavno vozniško dovoljenje in je v svojem prostem času pripravljen pomagati tistim, ki prevoze potrebujejo. Vendar pa so prostoferji v resnici veliko več kot zgolj prostovoljni vozniki – svojim sopotnikom nesebično pomagajo tudi, ko ti izstopijo iz avta: pri zdravniku jih pospremi do čakalnice in počakajo nanje med pregledom, pomagajo nesti vrečke iz trgovine in jim priskočijo na pomoč pri vzpenjanju po stopnicah ... To so ljudje z velikim srcem, ki jemljejo svojo humanost za samoumevno in častno dejanje.

Zakaj je PROSTOFER družbenokoristen projekt?

S t. i. prostoferstvom se povečuje udeležba starejših v cestnem prometu in izboljšuje njihova mobilnost. Poleg tega se izboljšuje varnost v cestnem prometu in povečuje socialna vključenost starejših na splošno, obenem pa se povečuje cenovna dostopnost prevozov. V zadnjem času postaja projekt prostoferstva tudi ekološki oziroma prijazen do okolja, saj stremimo k temu, da prostoferji uporabljajo električna vozila.

Kako postati PROSTOFER?

Projekt bo zaživel, ko bomo našli ustrezno število prostovoljcev, starejših aktivnih voznikov. Prav zato vabimo vse voznike, ki si želijo postati prostoferji v občini Komen, naj pokličejo Soraja Balantič na telefon 05/7310 461 ali pišejo na e-naslov: soraja.balantic@komen.si.

Soraja Balantič, občinska uprava

Ocenjevanje urejenosti naselij, vrtov oziroma okolice hiš na območju Občine Komen v letu 2019

Komisija, ki že več let zaporedoma ocenjuje naselja in vrtove, z veseljem ugotavlja, da se je akcija dobro prijela. Še zlati razveselivo je, da nagrajenci prejšnjih let še vedno lepo skrbijo za svoje vasi. Le zaradi vzpodbude ostalim vasem se je komisija letos odločila, da kriterije podeljevanja priznanj nekoliko spremeni.

To nikakor ne pomeni, da so doslej nagrajevana naselja videti slabše, tudi niso popustila v svojem zagonu. V Klanču in Kobjeglavi npr. so podobo še nadgradili z dodatnimi suhozidi in urejenimi kali. Poleg Klanca in Kobjeglave tudi ostale vasi, ki so že bile prejemnice priznanj, letos niso razočarale. Ostajajo vzor složnega sodelovanja pri urejanju izgleda vasi.

Ugotovitve komisije z letošnjih ogledov bi lahko strnili v naslednji opis:

V večini vasi je za marsikaj bolje poskrbljeno kot pred leti. Skoraj ni več motečih ekootokov. Vedno več jih je obdanih s kamnitimi gabioni, ki lepo sovpadajo z okoljem. Opaziti je večjo prizadevnost pri vzdrževanju javnih površin, obnovi vodnih fontan, urejanju okolice vaških domov. Ponekod lepo urejena dvorišča prehajajo v domiselno zasajene robove klancev. To samo utrjuje dejstvo, da je domačinom mar za lepo okolje. Pohvala vsem, ki tudi na ta način prispevate k splošni podobi kraja!

Komisijo je nekoliko zmotilo dejstvo, da se v zadnjem času, žal, pojavlja vse več fasad, ki izstopajo po svoji izraziti barvitosti in nekako motijo tipiko kraške arhitekture. Mogoče naj bo to samo drobno opozorilo stroki in v razmislek lastnikom, da pri izbiri barv svojih domov upoštevajo tipiko kraškega okolja. Lepo urejena in vzdrževana hiša bo prav tako pritegnila pozornost s svojo zunanostjo, kot jo kričeča.

Dobro se je prijela gradnja suhozidov. Tu še posebej izstopata vasi Klanec in Kobjeglava. Takih primerov si želimo še več. Simbiozo lesa, kamna in avtohtonih rastlin srečujemo vse pogostejše. Tako na domačih dvoriščih kot na javnih površinah. Celo kupi nepotrebnih materialov, ki smo jih še pred nedavnim odlagali vsepovsod, izginjajo. V naše kraje prihaja zavedanje, da je manj velikokrat več in

da za lepo in urejeno okolje še zdaleč ni najbolj pomemben denar.

In ena velika pohvala vsem kmetom in vsem tistim, ki zemljo še obdelujete. Ne samo na domačih vrtovih, tudi na travnikih, poljih, pašnikih, vinogradih. S svojo prizadevnostjo in vztrajnostjo ste pravi ambasadorji tistega Krasa, ki si ga vsi želimo.

Letos je komisija odločila takole:

KATEGORIJA B (najlepša zunanja ureditev vrtov, domačije)

3. mesto: domačija Aljane Pegan in Roberta Briščaka, Komen

Miniatureni borjač nas pritegne z urejenostjo. Vse je lično, negovano in nevsiljivo. Tlakovanih površin je ravno toliko, kot je nujno; osrednji del predstavlja trata. Skromno kamnito korito umivalnika je podprto z neobdelanim kamnom, prostor pod njim pa zapira par preprostih lesenih vratc. Kotiček za posedanje je v enem kotu, od koder vodi pogled do grmov hortenzij. Na borjač se spustimo po klasičnem kamnitem stopnišču. Hišna stena, ki gleda na borjač, je zgledno obnovljena, zaljša pa jo pravi gank. Ne manjkajo niti čipkaste zavesa na oknih. Vse priča o spoštovanju tradicije, ki jo izkazujejo lastniki.



2. mesto: domačija z vrtom družine Remih, Sveto

Vrt zakoncev Jureta in Mateje Remih v Svetem je pravzaprav premišljeno urejen borjač. Osnovna ureditev je delo našega znanega oblikovalca vrtov Boruta Benedičiča, ki spoštuje tradicijo kraških vrtov. Tako tudi na tem vrtu ni nobenih eksotičnih rastlin, pač pa prevladujejo zelišča, ki

obrobajo negovano trato. Borut je znoval pustil svoj prepoznavni pečat: nekatere gredice so urejene s peščeno zastirko. Tudi na ulici je vznožje zidu, ki zapira borjač, olepšano z ozkim peščenim robom, ozelenjenim z zelišči. Zelenje na borjaču dopolnjujejo številne sezonske cvetlice v loncih in posodah.



1. mesto: vrt družine Bajc, Zagrajec:

Vrt zakoncev Bajc je v bistvu preprost, a vendar očarljiv. Na terasah, podprtih s kamnitimi zidovi, se izmenjujejo zelenjadnice, okrasni grmi in trajnice. Maja in junija ne moremo spregledati številnih cvetočih vrtnic, prva pa nas pozdravi rumeno cvetoča banksijeva vrtnica, ki se v loku pne nad vrtnim vhodom. Enako preprost, a negovan je tudi borjač. Na njem se aprila v vijolično odene latnik, prekrit s cvetočo glicinijo. Vanja in Jože Bajc sta znala sama, brez strokovne pomoči ustvariti pravi cvetlični raj v Zagracu.



KATEGORIJA A (najlepše urejena vas)

3. mesto: vas Šibelji

Kljub maloštevilnim domačinom je za to malo vasico in okolico lepo poskrbljeno. Pot nas mimo hiš vodi do čudovitega klanca, ki se, seveda ob redni skrbi domačinov, ponaša s svojo tipiko. Lepo ohranjenim kraškim zidom in pokošeni-

mi travnatimi deli poti. Od tu se obiskovalcu pogled odpre na polje in urejen zadnji del vasi. V primerjavi z marsikatero vasjo, kjer hrbtni zidovi hiš služijo le za odlaganje raznih materialov, je ta del Šibeljev zelo lepo urejen. Domiselno urejene visoke grede, pašniki okrog vasi in obdelano polje pričajo o tem, da tu domujejo ljudje, ki jim je še kako mar za obdelano krajino, živali in lepo okolje.



2. mesto: vas Hruševica:

Drugo mesto gre letos vasi Hruševica. Komisijo je prepričal že krajši sprehod skozi vas. Ob otroškem igrišču so nameščene nove klopi v obliki kamnitih gabionov. Pohvala tej izvirni ideji. Domiselnost in vztrajnost domačinov se

je obrestovala tudi pri ureditvi vhoda v vaški dom. Danes je ta osrednji del vasi skoraj dokončan in služi svojemu namenu - druženju domačinov. Druženje pa je tu še kako prisotno. V nekaterih delih vasi gospodinje kar tekmujejo med seboj, katera bo imela lepše dvorišče in cvetje. Tu zasaditve prehajajo v klance in krasijo njihove robove. Lepim kraškim domačinom domačini namenljajo svojo skrb in dostojanstvo, kar je prava naložba za prihodnost. Za Hruševico še kako velja, da vas diha in živi.



1. mesto: vas Lukovec:

Na Lukovec včasih kar nekako pozabimo, ker leži tam nekje na robu kraške planote. A njegovi domačini ga nikakor niso

pozabili. Lukovec je najvišje ležeča vas v občini. Že vzpon pred prihodom v vas nas očara s čudovito krajino in razgledi. Pričaka nas urejena, gručasta vas, kjer ni zaznati ločnice med javnimi in zasebnimi zemljišči. Vse je namreč lepo pokošeno in pospravljeno. Kot da je vse na svojem mestu. Okolica vaškega igrišča je bolj urejena kot prejšnja leta, prostor avtobusne čakalnice z malimi detajli dopolnjuje in zaokroža podobo jedra vasi. Lukovec obiskovalca navdahne s svojo spokojnostjo, prijaznimi domačini in prostranim razgledom, ki sega vse tja do morja.



Besedilo: Tanja Saražin Strnad in Stane Sušnik
Foto: Tanja Saražin Strnad

Komisija za mladinska vprašanja in prireditve

Kdo smo?

Verjetno se mnogi sprašujete, kaj je novega v naših krajih, v občini Komen. Ste na družabnih omrežjih zasledili stran »Mladi Komen«? Vam je sosedica povedala, da se je v občini ustanovila mladinska komisija, ki snuje nove zamisli, le-te pa posreduje kot predlog županu in njegovi strokovni ekipi?

Na županovo pobudo so nas na občini mlade občane povabili v novoustanovljeno komisijo za mladinska vprašanja in prireditve. Komisijo sestavljamo Klemen Bandelj, Lenart Kobal, Patrick Kosmina, Špela Rodman, Tomaž Rogelja in Ivana Žigon. Tomaž Rogelja je bil soglasno izbran za predsednika komisije.

Zakaj komisija za mladinska vprašanja in prireditve?

Mladi in prireditve sovpadamo. Želimo obuditi našo kraško občino in skupaj z županom stremimo k temu, da bi Komen postal center mladih. Želimo si svoj prostor za predstavitve želja, kjer se bodo oblikovala mnenja in ideje, kjer se bomo družili, prirejali razstave in zabave,



predavanja, športne aktivnosti ... Idej je veliko in menimo, da bo naša dejavnost v dobrobit vseh občanov.

Stremimo k ekološki ozaveščenosti. Čas je, da začnemo še bolj skrbno ravnati z odpadki, skrbeti za čistejši planet tudi z neuporabo plastične embalaže, da rešimo planet Zemljo za naše zanamce.

Velik problem v občini predstavlja, po-

leg zasvojenosti z alkoholom, tudi zasvojenost z drogami. Glede tega je župan, g. Erik Modic, izrazil zaskrbljenost. Rezultati statistike o zasvojenosti z drogo v naši občini so presunili tudi nas.

V občini želimo obuditi festivale, dati priložnost mladim, da ustvarjajo in razvijajo svoje talente na raznih področjih. Trenutno potekajo dogovori o ustanovi-

tvi mladinskega društva, v katerem bi bil dobrodošel prav vsak, ki si želi druženja, povezovanja, ustvarjanja, kreativnosti, zabave in športnega udejstvovanja.

V komisiji se trenutno ukvarjamo tudi s stanovanjsko problematiko mladih. Občina bo spodbujala mlade družine in jim finančno pomagala pri obnavljanju starih kraških hiš ali pri novogradnjah.

Vas, predvsem mlade, pa naprošamo, da se nam pridružite z vprašanji, mnenji, željami in idejami ter tako pripomorete k boljši občini, kajti mi smo sedaj vaš glas – glas mladih, ki želi več. Pišete nam lahko na elektronski naslov mladi.komen@komen.si.

Kdaj je bila komisija ustanovljena?

Komisija je bila ustanovljena letošnje-ga marca. Kar takoj so nas nato vključili v organizacijo občinskega praznika. V tiski s časom in relativno majhnim proračunom smo se skupaj s koordinatorko občinskega praznika, Heleno Kosmina, Javni zavod Komenski Kras, soglasno odločili, da nas bodo letos zabavali Čuki, DJ Janko in domači bend Krasix. Praznik ob-

čine Komen bo potekal na komenskem nogometnem igrišču v soboto, 22. junija 2019, od 16.00 dalje.

Praznik občine Komen in 26. kolesarska dirka po Sloveniji

Veseli smo, da bo letošnji občinski praznik popestrila tudi 26. kolesarska dirka po Sloveniji. V sodelovanju z Javnim zavodom Komenski Kras se bomo aktivno vključili v dogajanje ob trasi dirke. Ta bo potekala skozi Škrbino, Komen, Branik in Štanjel. V Štanjel bodo tekmovalci prikolesarili okrog 13. ure. Tu se bo začel prenos slike v živo na Eurosportu. Slogan dirke nam je »pisan na kožo« – FIGHT FOR GREEN (boj za zeleno).

Ker smo tudi mi ekološko naravnani, bomo izvedli čistilno akcijo po vseh naših vaseh. Zbirali bomo odvržene pločevinke (in še kaj drugega) ob cestah. Vse najdene odpadke bomo odložili na štanjelskem igrišču, kjer bomo iz njih naredili »inštalacijo«. Vabimo vse vaše skupnosti, da se organizirajo in dogovorijo za čiščenje ter prevoz odpadkov do omenjene lokacije. Inštalacijo bomo

postavljali na dan dirke v dopoldanskem času. S to gesto bi radi potrkali na vest tistih, ki še vedno odmetavajo in odlagajo smeti v našo prelepo naravo.

Slogan letošnje akcije je »ČISTO ČISTO NA KRASNEM KRASU«, zato vas ob tej priliki vabimo na čistilno akcijo in kasnejše postavljanje inštalacije v Štanjelu.

V sklopu dirke je zaželeno čim številčnejše samoiniciativno navijanje ob trasi.

Prosimo vas, da dogajanje ob trasi sovpada z našim sloganom. Pokažimo svetu naš KRASNI Kras.

Slogan »Čisto čisto na krasnem Krasu« je rdeča nit občinskega praznika, zato bomo tudi na prireditvenem prostoru poskrbeli za EKO embalažo in pravilno ločevanje le-te.

Veseli bomo, če se nam boste pridružili na čistilni akciji in Prazniku občine Komen 2019. Naj živi Kras – čisto čisti krasni Kras!

Besedilo: Klemen, Lenart, Patrick, Špela, Tomaž in Ivana, Komisija za mladinska vprašanja in prireditve
Foto: Nuša Švara

Obvestilo za organizatorje prireditev na prostem

Bliža se čas poletja ter z njim več možnosti za organiziranje prireditev na prostem. Organizatorje prireditev zato obveščamo, da je potrebno vlogo za pridobitev dovoljenja za začasno obremenitev okolja s hrupom oddati najmanj 30 dni pred prireditvijo, kot je to določeno v 6. členu Uredbe o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodih in prireditvah povzročajo hrup (Uradni list RS, št. 118/05).

Vloga in ostale informacije glede pridobivanja dovoljenja so objavljene na spletni strani Občine Komen.

Andrejina Nardin, občinska uprava

Od papirnice do sežigalnice odpadkov

Predstavniki skupine Zdravje in okolje, ki nasprotuje projektu izgradnje sežigalnice v Štivanu, so nam 15. maja svoje pomisleke predstavili tudi v Gorjanskem.

Investitor Cartiera di Ferrara namerava sežigalnico zgraditi na lokaciji trenutne papirnice Burgo v Štivanu, za kar je od Dežele pridobil dovoljenje, da to stori brez izdelave presoje vplivov na okolje. Gre za dokument, ki bi v natančni študiji še pred izgradnjo sežigalnice preučil, kakšne učinke ima lahko ta dejavnost na okolje. Brez tega dokumenta bi bile posledice znane šele takrat, ko se bi zgodile.

Sežigalnica bi stala zgolj 2 km oddaljena od vodnega črpališča Klariči, ki z vodo



oskrbuje 27.000 ljudi v petih kraških občinah, v poletnih mesecih pa še dodatnih 60.000 prebivalcev Istre. Investitor želi postaviti linijo za predelavo odpadnega kartona ter sežigalnico odpadkov, ki nastajajo pri pridelavi. Te odpadke bi se

sežgalo in uplinjevalo v posebnem uplinjevalniku, nastali plin pa bi z energijo oskrboval del papirnice. Podjetje naklonjenost lokalnega prebivalstva kupuje z obljubami o ohranitvi več kot 100 delovnih mest, kar pa se je v zadnjih mesecih že izkazalo za neresnico.

Žal ima projekt tudi veliko drugih stranskih in negativnih učinkov. Na letni ravni bi sežigalnica proizvedla najmanj 27.000 ton odpadkov; vsako uro bi nastalo 370 kg plina in bi se v zrak izpustilo 190 kg plinov. Elena Rojac, svetovalka za okoljska vprašanja in pooblaščenka koordinacije odborov občanov Furlanije - Julijske krajine Coridicom, je predstavi-

la škodljivi vpliv nanodelcev, ki nastajajo pri sežiganju in uplinjevanju. Težava je v tem, da izpusti v atmosfero vsebujejo težke kovine, kot so kobalt, krom, živo srebro in druge. Odlaganje le-teh v naravo povzroči, da te snovi vstopijo v organizme, tudi v človeško telo, se tam kopičijo in lahko povzročijo številne degenerativne bolezni in rakava obolenja. Dokazano je, da ima dlje trajajoča izpostavljenost že majhnim koncentracijam dolgoročno hujše učinke kot občasen stik s temi snovmi.

Danilo Antoni, arhitekt in član skupine Zdravje in okolje, je predstavil tehnologijo delovanja takih sežigalnice, problema-

tiko nekontroliranih izpustov, odlaganja pepela in velik problem prenasíčenosti prostora z dejavnostmi, ki kumulativno močno obremenjujejo okolje. V nebo vpijoče je tudi dejstvo, da je območje sicer ekološko (Natura 2000), kulturno in arheološko zelo bogato, a je lahko interes kapitala žal mnogokrat močnejši. Tudi kapaciteta omenjene sežigalnice je prevelika za potrebe same papirnice, zaradi česar se pojavljajo pomisleki, da se bo odpadke mogoče uvažalo od drugod ali pa sežigalnico uporabljalo za druge vrste odpadkov, ki jim uplinjevalnik ne bo prilagojen, pri čemer bi bili izpusti še bolj strupeni, energetski izkoristek pa

manjši. Skupina je tudi že vložila pritožbe na ustrezne inštitucije v Republiki Italiji.

Stojan Kosmina je na Občinskem svetu Občine Komen že septembra 2018 podal pobudo, da vse kraške občine, ki se oskrbujejo z vodo iz Klaričev, ustrezno ukrepajo. Na predstavitvi v Gorjanskem je predstavil dopise in zahteve občin do Ministrstva za okolje in prostor Republike Slovenije, da se od investitorja zahteva upoštevanje Direktivi 2008/98EU, 2011/92/EU pri presoji vplivov na okolje in pridobitvi okoljevarstvenega soglasja. Zavedati se moramo, da voda in zrak ne poznata meja. Uredbe in direktive morajo veljati za vse enako.

Besedilo: Ivana Žigon

Društveno

Burja

Kraške intrige navdušile gledalce

Po treh letih in vseh peripetijah z iskanjem režiserja nam je končno uspelo pripraviti novo predstavo. Naš novi režiser je gledališki igravec, član zasedbe SNG Nova gorica, Andrej Zalesjak, ki si je za svoje prvenstveno režijsko delo izbral Kraške intrige.

To je priredba dobro poznane komedije Primorske zdrahe (C. Goldoni) in Barufe (P. Lucić), ki smo jo, kot je pri nas že v navadi, postavili na naš Kras. Predstava je intenzivna, sočna in zabavna. Gledalcu do samega konca »ne da dihat«.

Premierna uprizoritev je bila 8. marca 2019 v kulturnem domu v Kobjeglavi. Navdušeni smo bili nad številnim občinstvom in odzivom, ki smo ga bili deležni. V mesecih, ki so sledili, smo predstavo ponovili še v Šempasu, Braniku, Sežani, Grgarju, Bukovici in Tomaju. V Hrpeljah si je predstavo ogledala selektorica za območno Linhartovo srečanje Ana Ruter. Nad Intrigami je bila navdušena in nas je



predlagala na regijsko Linhartovo srečanje odraslih gledaliških skupin.

Tudi poletje bo zelo delavno, saj so nas povabili v Štanjel, Mavhinje, Rodik in Nabrežino. Seveda se bomo predstavili tudi v domači Gabrovici na praznik sv. Petra 29. junija 2019.

Hvala vsem, ki nas podpirate, spremljate naše delo in se z nami zabavate. Vabimo tudi vse tiste, ki nas mogoče še ne poznate, da pozabite na skrbi in se za poldrugo uro prepustite smehu in velikim problemom malih ljudi.

Besedilo: KRĐ BRCE

Foto: Elizabeta Tenze

Aktivnosti Prostovoljnega gasilskega društva Komen

Gasilsko tekmovanje kraških gasilcev

V soboto, 18. maja 2019, je v Materiji potekalo tekmovanje Kraške gasilske zveze. Letos je to organiziralo PGD Materija. Tekmovanja se je udeležilo 47 ekip oziroma več kot 500 tekmovalcev, in sicer 18 ekip mladih ter 29 članskih in

veteranskih ekip iz osmih prostovoljnih gasilskih društev Kraške gasilske zveze.

PGD Komen je na tekmovanju zastopalo devet ekip. V dopoldanskem delu so tekmovali najmlajši, od katerih sta naše društvo zastopali ekipi pionirjev in mladincev. Popoldanskega dela tekmo-

vanja so se udeležili dve ekipi članov A, dve članov B, ena ekipa članic A ter dve ekipi veteranov. Kljub izjemno veliki konkurenci so se vse ekipe odlično odrezale, in sicer:

- članice A: 2. mesto
- člani A: 2. in 4. mesto

- člani B: 3. in 8. mesto
- veterani: 2. in 4. mesto

Vsem tekmovalnim ekipam iskreno čestitamo. Po uradnem zaključku je sledilo prijetno druženje vseh prisotnih.

Intervencije

Do konca meseca maja 2019 smo posredovali na 18 intervencijah. Tako smo desetkrat intervenirali v naravnem okolju, enkrat posredovali na požaru objekta, dvakrat iskali pogrešano osebo, skupaj z ZGRS Sežana smo enkrat posredovali na prometni nesreči, tehnično pomoč smo nudili štirikrat. V občini Komen smo intervenirali 16-krat, enkrat smo odšli na pomoč gasilcem v občino Hrpelje - Kozina in enkrat v Republiko Italijo v občino Doberdob.



Ostale aktivnosti

Februarja smo organizirali letni sestanek operativne enote, kjer se je operativnim članom predstavilo delo društva, analize opravljenih intervencij in usposabljanj za preteklo leto ter aktivnosti in načrti za letošnje leto. Februarja so potekale tudi letošnje prve operativne vaje. Vaje so potekale na treh delovnih točkah, na katerih smo obnovili postopke za vstopanje in preiskovanje prostorov v primeru požarov na objektih, uporabo izolirnih dihalnih aparatov in reševalne maske, iznos ponesrečene osebe ali gasilca, uporabo in delovanje različnih črpalk, ki jih uporabljamo v društvu, in uporabo nadtlalnega prezračevalnika za prezračevanje objektov. Vaje smo izkoristili tudi za obnovitev znanja iz temeljnih postopkov oživljanja.

Marca meseca je v Novi vasi v občini Bloke potekala območna slovesnost ob dnevu Civilne zaščite. Na slovesnosti so bila podeljena različna priznanja pripadnikom različnih služb, ki delujejo v tem sistemu. Med njimi je prejel srebrni znak CZ tudi naš član Marko Adamič, sicer regijski gasilski poveljnik obalno-kraške regije, kot priznanje za posebne zasluge in izjemen prispevek pri razvijanju in krepitvi varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ter za izume in inovacije na tem področju. V marcu je potekal tudi redni občni zbor društva. Ta mesec so se naši člani udeležili posveta z predsednikom in poveljnikom Gasilske zveze Slovenije, ki je potekal v Postojni.

Aprila smo se udeležili redne letne skupščine Kraške gasilske zveze. Poveljstvo Kraške gasilske zveze (KGZ) je organiziralo v aprilu skupno vajo Intervencijsko poveljniškega sistema (IPS).

Namen vaje je bil obnovitev znanja sistema IPS za lažje sodelovanje enot KGZ in preverjanje znanja štabnega vodenja članov poveljstev prostovoljnih gasilskih društev v KGZ. Tako so vsa gasilska društva boljše pripravljena na morebitne velike požare v naravi, s katerimi se kraški gasilci borujemo v vročih poletnih mesecih. Vaja je predvidevala večji požar v naravi ob železniški progi v občini Divača. Namen požiga je bil tudi preventivne narave. Gasilci so namreč v sklopu vaje izvajali preventivne požige ob železniški progi z namenom, da bo s tem ukrepom manjša možnost požarov v naravi v poletnem obdobju. Preventivni požigi so se izvajali v dogovoru s Slovenskimi železnicami. Iz našega društva je na vaji sodelovalo 10 gasilcev. V soboto, 27. aprila, je potekal zaključni izpit tečaja za gasilca. S tem tečajem gasilci pripravniki pridobijo potrebno teoretično in praktično znanje in tako postanejo operativni gasilci. Pridobijo tudi čin gasilca. Iz našega društva je bilo na tečaj prijavljenih 6 gasilcev, vsi so tečaj uspešno zaključili.

1. maja 2019 smo za člane in članice operativne enote organizirali prvomajski pohod na Trstelj. Pot je vodila skozi zaselek Jablanec do vasi Rubije, od tam skozi vas Škrbina proti Železnim vratom na hrib Trstelj. Pohod smo zaključili v gasilskem domu s prijetnim druženjem. Tudi tokrat smo se na povabilo našega župnika, g. Marjana Jakopiča, udeležili svete maše ob godu sv. Florjana, ki v slovenski gasilski kulturi velja za zaščitnika gasilcev.

To je na kratko vse. Podrobno o našem delovanju pa si lahko preberete in si ogledate na naši internetni strani pgdkomen.si in facebook strani.

PGD Komen



Vodeni ogled prazgodovinskega gradišča Debela griža pri Volčjem Gradu

Zavod Krasen Kras je v sodelovanju z Danilo Grželj (OŠ dr. Bogomirja Magajne Divača) in Darjo Kranjc (Partnerstvo za suhozidno gradnjo s sedežem v PŠJ) uspešno organiziral vodeni ogled prazgodovinskega najdišča Debela griža pri Volčjem gradu. Ogled je trajal 2 uri. V torek, 7. maja, ob 15. uri smo se dobili v središču vasi Volčji Grad. Presenetila me je lepa udeležba 11 učiteljic iz OŠ Bogomirja Magajne Divača, OŠ Komen, OŠ Srečka Kosovela Sežana, OŠ Dutovlje in Vrtca Sežana, enota Povir. Najprej sem jih na kratko seznanil z delovanjem Zavoda Krasen Kras, nato pa smo si skupaj v prijetnem in sproščenem vzdušju ogledali Debelo grižo. Uvodoma sem jim povedal, kaj so gradišča, koliko jih je na Krasu in v Sloveniji, o načinu življenja, pridobivanju vode in načrti za prihodnost.

V načrtih za prihodnost je tudi želja čim bolj pritegniti učiteljice in učence osnovnih šol in vrtcev, da si v šolski uri ogledajo gradišče. Želja je tudi pripraviti program skupaj z učiteljicami in vzgojiteljicami, npr. na temo, kaj je suhi zid, iskanje skritega zaklada, da se pri tem dotaknejo kamnitih struktur, ožganega kosa prazgodovinskega glinenega ometa z odtisi šibja itn. Po oblikovanju skupnega



programa je naš cilj, da vodeni ogled najdišča potrdi Zavod za šolstvo RS.

Ogleda so se udeležile: Andreja Perhavec Čok, razredna učiteljica, kombiniran oddelek, 1., 2., 3. razred OŠ dr. Bogomirja Magajne Divača, podružnica Vreme; Barbara Jazbec, razredna učiteljica, 1. razred OŠ dr. Bogomirja Magajne Divača; Andreja Trobec, razredna učiteljica, 3. razred OŠ dr. Bogomirja Magajne Divača; Danila Grželj, razredna učiteljica, 5. razred OŠ dr. Bogomirja Magajne Divača; Dragica Uk-

mar Kodelja, pedagog, OŠ Komen; Ana Masten, športni pedagog, OŠ Komen; Irena Rustja, slavist, OŠ Komen; Nives Cek, pedagog, ravnateljica, OŠ Komen; Eleonora Stanič Ostrouška, razredna učiteljica, 4. razred OŠ Srečka Kosovela Sežana; Vlasta Markočič, likovni pedagog, OŠ Dutovlje in Jerica Hlad, vzgojiteljica predšolskih otrok, Vrtec Sežana, enota Povir.

Vodil in fotografiral: Dejan Vončina, strokovni sodelavec Zavoda Krasen Kras

Dediščinski dan Volčji Grad – Debela griža

Zavod Krasen Kras je v sodelovanju s Slovenskim muzejskim društvom in Društvom Zlata kanglica ob evropskih dnevih arheološke dediščine organiziral dediščinski dan, ki se je odvijal 11. maja 2019 v vaškem domu v Volčjem Gradu in na prazgodovinskem gradišču Debela griža.

Najprej je udeležence pozdravil organizator in moderator dediščinskega dogodka Goran Živec, direktor Zavoda Krasen Kras. Na kratko je povzel delovanje zavoda in načrte za prihodnost. Prav tako je omenil, da ga veseli, da smo se že drugič zaporedoma srečali na posvetovanju in si ogledali Debelo grižo.

Nato je predal besedo Vereni Perko, dediščinski strokovnjakinji in podpredsednici Slovenskega muzejskega društva, ki je v nagovoru opozorila na pomen

dediščine v širšem prostoru in na pomen takšnih srečanj za ozaveščanje lokalne in širše javnosti.

Arheologinja Manca Vinazza nam je v uvodu slikovito predstavila gradišča na Krasu, njihovo specifičnost in kompleksnost. V drugem delu je opozorila na prednost neinvazivnih kompleksnih arheoloških raziskav. Lepo jih je predstavila npr. zračno lasersko skeniranje, geofizikalne raziskave, magnetne in raziskave s pomočjo geo-radarja, testne sonde in arheološki pregled terena na primeru Debele griže. Vse omenjene raziskave se morajo povezati in nagraditi. Na primeru Debele griže so prišli do novih spoznanj, ki so zaradi specifičnosti terena dokaj zahtevna. Za bolj podrobno datiranje najdišča, suhih zidov itn. pa bo verjetno v prihodnje potrebno izvesti še dodatne raziskave, saj manjše

testne sonde niso bile najbolj učinkovite. Sicer pa bodo vse nadaljnje raziskave kot doslej potekale v sodelovanju in soglasju ZVKDS, OE Nova Gorica.

Verena Perko nam je kot vedno doživetvo in zanosom predstavila pomen in vrednost kulturne dediščine v Sloveniji in v svetu. Za ilustracijo naj izpostavimo nekaj poudarkov: Kulturna dediščina je vse, kar smo bili, smo, znamo in veljamo. Dediščina je živa vez s preteklostjo. Dediščina v Unescovih listinah – dediščina je suvereno jedro kolektivne identitete in samospoštovanja, enako je pomembna za obstoj človeštva kot hrana in voda. Dediščina je temeljni narodov identitetni, izobraževalni, razvojni in politični kapital. Če si izgubil premoženje, ni nič izgubljenega, če si izgubil zdravje, je izgubljenega veliko, če si izgubil dedišči-



no, si izgubil vse. (Sikhovski pregovor).

Goran Živec je udeležence vodil po prazgodovinskem gradišču Debela griža, v notranjem očiščenem delu smo se sprehodili po barvitih pomladanskih travnikih. Med vodenjem so se zastavljala številna vprašanja, med drugim, koliko

ljudi je živel na Debeli griži, koliko hiš so odkrili z neinvazivnimi arheološkimi raziskavami, kje je bil prvotni vhod v gradišče, koliko je najdišče staro itn. K polnemu doživljanju ogleda je poleg zanimivega vodstva vsekakor prispevalo sončno vreme.

Pred zaključnim delom dediščinskega dne nas je na dvorišču vaškega doma v Volčjem Gradu prijazno pogostil z okusno zelenjavno mineštro Joško Čuk.

Ob zaključku dediščinskega dogodka je Verena Perko vodila zanimiv pogovor z udeleženci, ki so izrazili svoja stališča in občutja v povezavi z dediščino v lastnem okolju. Joško Čuk je povzel zanimivo izkušnjo oziroma prizadevanja, da se lokalna dediščina v Dutovljah zaščiti in predstavi na zanimiv način. Živec je podal svoje izkušnje z upravljanjem kulturne dediščine, tako pozitivne kot negativne. Nekoliko provokativno je kot zasebni investitor podal predloge, kako pritegniti zasebni kapital pri ohranjanju kulturne dediščine.

Posvetovanja se je udeležilo okoli 30 udeležencev, ki so bili enotnega mnenja, da takšni izobraževalni in doživljajski dogodki prispevajo h krepitvi pomena kulturne dediščine. Veseli nas, da so se dogodka udeležili tudi kolegi iz Hrvaške, iz Reke in okolice.

Besedilo: Dejan Vončina

Foto: Mojca Jenko in Dejan Vončina

Izlet - povratek v Neumarkt

V soboto, 11. maja, smo se v zgodnjih jutranjih urah odpravili na dvodnevno potovanje v Nemčijo s turistično agencijo Nomago v organizaciji komenskega in braniškega društva izgnancev.

Po večurni vožnji preko Italije, Avstrije in delu Nemčije smo prispeli v prvo mesto našega postanka. Regensburg, eno najstarejših nemških mest, četrto največje mesto Bavarske. Ogledali smo si srednjeveški kamniti most, staro mestno središče in katedralo sv. Petra, ki velja za vrhunec gotske arhitekture na Bavarskem. To je tudi kraj, kjer se je leta 1944 v izgnanstvu rodila Zmaga Žerjal (danes Stevanovski). Prvič po 75 letih je stopila na tla rodnega mesta. Za Zmago je bilo zelo čustveno in tudi za vse, ki smo bili prisotni.

Naslednja postaja je bil Nuremberg, drugo največje mesto te dežele. Ogledali smo si staro obzidje mesta, Cesarški grad, se podali na najvišjo razgledno točko mesta in si ogledali staro mestno središče. Mesto je bilo leta 1945 skorajda popolnoma uničeno. Po drugi svetovni vojni so mesto obnovili, del pa je bil za vedno izgubljen. Tu smo tudi prenočili.

V nedeljo zjutraj smo se odpravili v



Iz Komna: Sabina Godnič, Nada Bandelj, Evica Jazbec, Marta Remec, Zmaga Stevanovski, Adrijan Furlan, Marta Caharija, Klara Bergodaze, braniški izgnanci in predstavniki občine Neumarkt.

Neumarkt, kraj, kamor so februarja leta 1944 po požigu Komna, Divč, Malega Dola, Tomačevice, Jablanca in Branika 15. februarja v živilskih vagonih po večdnevnom potovanju pripeljali naše sovaščane. Med potjo je Doroteja prebrala spomine monsignorja Viktorja Kosa, ki je skupaj z našimi ljudmi in kaplanom Mir-

kom Renerjem odšel v izgnanstvo. Točno je opisal pot, dogajanje na poti, pot do taborišča in življenje naših sovaščanov v izgnanstvu. Ta zgodba se je globoko vtičnila v vse nas.

V mestu je bilo namreč prehodno taborišče. Najprej smo se odpravili v spominski park, ki stoji na mestu takratnega

prehodnega taborišča. Tam so nas, po predhodnem dogovoru z gospodom Arnoldom Grafom, pričakali g. Rainer Hortolani, občinski svetovalec za integracijo, ga. Renate Gebhard, zgodovinarica, dijaka šole, ki se ukvarjata z raziskovanjem tistega obdobja, in novinar g. Lothar Roehrl. Po uvodnih pozdravnih besedah g. Hortolanija je o svojem delu in delu dijakov spregovorila zgodovinarica ga. Renate Gebhard. Zatem sta njihovo raziskovalno delo predstavila tudi dijaka Christina Rosenkranz in Nicolas Nolte. Spregovoril je tudi g. Anton Pavlica, izgnanec iz Branika, ki se že več let ukvarja z raziskovanjem tega obdobja. Za tem je Violana prebrala Renatino pismo Natonu. V spomin na vse, ki so za vedno ostali tam, smo zapeli slovensko ljudsko pesem Lipa zelenela je. Bil je čustveno nabit dogodek. Skupaj so se zbrali še živeči komenski in braniški izgnanci. Po tolikih letih je bil čas za skupno fotografijo.

Po postanku v spominskem parku smo se odpravili na pokopališče žrtev druge svetovne vojne. Tam je potekala krajša komemoracija, ko smo se poklonili spo-

minu na vse umrle. Po uvodnih besedah predstavnika občine, sta predsednica krajevne organizacije DIS 1941 - 1945 Komen Sabina Godnič in Silvan Colja položila cvetje k spomeniku umrlim skupaj z braniško delegacijo na čelu z Edvardom Bizjakom. Poklonili smo se jim z eno minuto molka. Skupaj smo zapeli pesem Marija, pomagaj nam ti – pesem, ki so jo naši ljudje peli, ko so v živilskih vagonih potovali v neznano. Pesem jim je tekom poti dajala pogum in upanje. Obenem smo se s šopkom poklonili spominu dobrotniku in župniku Ludwigu Heiglu iz Neumarkta in pokojnemu županu Emilu Silbehornu. Na pokopališču smo se zadržali kar nekaj časa, saj so še posebej naše še preživele izgnance prevečala močna čustva. Nekateri so iskali imena svojcev, nekateri se pogovarjali o tem, kar se je takrat dogajalo in povedali svojo zgodbo novinarju, ki je to tudi objavil v njihovem časopisu. Predno smo se odpravili naprej, sta ob spomeniku Sabina in Klara v imenu komenskih in braniških izgnancev simbolično raztresli slovensko zemljo.

Naslednje postajališče je bilo staro

mestno središče. Ogleдали smo si mestni trg in tamkajšnjo cerkev. Predstavnikom mesta so Sabina, Dušan in Silvan v zahvalo za prisrčen sprejem v imenu komenskega društva izgnancev in Občine Komen izročili tipične kraške dobrote, naš teran in vitovsko Vinakras Sežana. Obenem smo dijakom izročili denarni prispevek, ki smo ga zbrali na avtobusu, za njihovo nadaljnje raziskovalno delo. Predstavniki Branika so gostiteljem prav tako izročili darilo.

Ko so se poslavljali, so povedali, da se vidimo v Komnu. Predsednica našega društva se je ponovno zahvalila za sprejem, vse skupaj ponovno pozdravila in posredovala pozdrave ter vabilo našega župana mag. Erika Modica. Da se vidimo v naših krajih v občini Komen.

Po pozdravu in vabilu v naše kraje smo nadaljevali pot v Dachau, kjer smo si ogledali taborišče in muzej v tamkajšnjem taborišču. Iz Dachaua nas je pot vodila domov. Med potjo je svojo zgodbo prebrala tudi Evica, Erna pa je poskrbela za prijetno vzdušje med potovanjem, šoferja Damjan in Igor ter vodnik Klemen pa za prijetno pot.

Domov smo prišli polni vtisov. S spoštovanjem do vseh naših ljudi, ki so med drugo svetovno vojno pretrpeli izgnanstvo in vendar vsako minuto verjeli v svobodo in povratek domov, in tistih, ki se nikoli niso vrnili.

V nedeljo, 23. junija 2019, ob 8.30 organizira DIS 1091-1945 KO Komen v sodelovanju z društvom Komenski Kras 91, Občino Komen in VS pohod »Po poteh požganih vasi«

Zbor: 8.00-8.30 - Pomnik na placu; prispevek: 3,00 €

Besedilo in foto: Martina Godnič



Iz vaških skupnosti

Vaške skupnosti se predstavljajo

Občina Komen se razprostira na 103 km² površine. Na naseljenem delu, ki šteje okoli 3600 prebivalcev, se nahaja 35 naselij in zaselkov, ki so združeni v 20 vaških skupnosti. Prve se predstavljajo vaške skupnosti Tomačevica, Preserje in Sveto.

Vaška skupnost Tomačevica

Tomačevica se nahaja približno 3 km vzhodno od Komna, ob glavni cesti Komen—Štanjel. Šteje okrog 160 prebivalcev in ima svojo vaško skupnost, ki jo vodi vaški odbor s predsednikom Dejanom Jančarjem in štirimi člani, ki so

Danijel Šibelja, Marko Štolfa, Valter Buda in Marjan Kobal. Sestajajo se v vaškem domu, ki stoji v lepo urejeni okolici sredi vasi. Tu se poleg sestankovanja odvijajo še razni kulturni in družabni dogodki. Da bi bil dom čimbolj prijeten, so si v program dela v tem mandatu kot prvo

zastavili obnovitvena dela v notranjosti in zunanosti stavbe. Nato planirajo urediti okolico doma, ki zajema obnovo zunanjega odra z brjarjem (oziroma beton ploščadjo). Želijo si tudi zgraditi zunanji pokrit večnamenski prostor. V programu imajo še ureditev ekološkega otoka in popravilo zidu ob glavni cesti.

V letošnjem letu so ustanovili športno, kulturno, turistično in razvojno društvo (na kratko Društvo Tomačevica), ki skupno z vaškim odborom deluje pri vseh dejavnostih v vasi. Pred kratkim so zelo lepo uredili zelenico dobrodošlice v križišču sredi vasi na odcepu za Gabrovico.

Povedo tudi, da so v vasi dogovorjeni, da se vsak zadnji petek v mesecu očisti vas. Pred časom so organizirali tudi obsežnejšo čistilno akcijo, ki je zajela čiščenje širše okolice izven vasi. Nabrali so ogromno smeti in očistili divja odlagališča v okolici. Bilo je naporno, ampak zelo uspešno. Poleg dela pa poskrbijo tudi za zdravo druženje, saj imajo vsak četrtek pod večer organiziran rekreacijski pohod, ki se ga kar številčno udeležijo. V lanskem letu so na pobudo sovaščanke obnovili staro in zanemarjeno avtobusno čakalnico in jo preuredili v zelo lepo in prijetno čitalnico, kjer se radi zaustavijo stari in mladi, in so nanjo zelo ponosni. Poleg tega so v dar dobili tudi montažni bazen, ki so ga postavili za vaškim domom in kjer so celo poletje preživeli v prijetnem druženju. Ti dve pridobitvi sta vaščane še bolj povezali med seboj in spodbudili v njih še večjo željo, da bi življenje v vasi čimbolj popestrili in uredili, pa najsibo to na delovnem, kulturnem ali družabnem področju.

Na koncu me je zanimalo, če je pri njih tudi kaj moteče, pa so člani odbora omenili, da jih zelo moti hitra vožnja skozi vas, saj jih vozniki kljub prometnim znakom ne upoštevajo. Poleg tega pogrešajo tudi usmerjevalne table, ki bi mimoidoče usmerjale do obrtnikov, vinarjev, na vinsko cesto, na biokmetijo itd.

Veliko bi se lahko še povedalo o Tomačevljanih, a vendar pustimo še kaj za naslednjič.



Tomačevica



Vaški odbor



Okolica vaškega doma

Vaška skupnost Preserje

Vasica Preserje se nahaja kak kilometer zahodno od Komna in leži ob glavni cesti Komen—Kostanjevica. Šteje okrog 60 ljudi. Vaško skupnost vodi tričlanski odbor v zasedbi: predsednica Lilijana Malnar in člana Ivan Godnič in Robert Peric.

Ko jih vprašam, kakšen program so si zastavili v tem mandatu, mi v en glas odgovorijo: »Vaški dom!« In res, že predhodniki so si prizadevali zanj in sedaj so si tudi oni zastavili v prvem planu pridobiti in urediti vaški dom. Povedo, da je občina že pred leti sredi vasi odkupila parcelo (kjer stoji tudi ruševina) v namensko uporabo vaške skupnosti, vendar problem še vedno ni dorečen. Tako se zdaj sestajajo enkrat pri enem, enkrat pri drugem.

Kljub temu se vaščani podružijo, ko parkrat v letu organizirajo čistilno akcijo in pred 1. majem, ko postavijo mlaj in zakurijo kres.

V kratkoročni plan so si zadali tudi ureditev ekološkega otoka v bližini bodočega vaškega doma in popravilo vaškega kolovoza, kjer se je sredi poti ugreznila zemlja in odprla se je globoka jama, ki zapira pot in predstavlja nevarnost za ljudi. Po tem kolovozu vaščani dostopajo

do svojih parcel, kar je sedaj nekaterim onemogočeno. Okolico jame so zasilno zaščitili.

Med pogovorom zasledim, da jih moti divjanje skozi vas in tudi zanemarjeno dvorišče v vasi, kjer se zaradi umazanije redijo nezaželeni prebivalci, kot so miši, podgane in kače, ki bližnjim sosedom delajo preglavice in tudi stroške. Med vrsticami dajo vedeti, da lastnika to ne zanima in problema ne misli rešiti. Če bi bil problem rešljiv, bi se prijavili tudi na občinski razpis za ocenjevanje urejenih naselij, vendar jim ta problem to onemogoča.

Žal je takih primerov širom Slovenije še veliko, sosedje se pritožujejo, iščejo rešitve, vendar problemi ostajajo nerešeni.



Preserje



Vaški odbor pred bodočim vaškim domom





Jama na vaškem kolovozu

Vaška skupnost Sveto

Sveto se nahaja približno en kilometer severozahodno od Komna. Šteje 205 prebivalcev. Ima svojo vaško skupnost, ki jo vodi petčlanski vaški odbor v zasedbi: predsednik Tomaž Rogelja in člani Matjaž Brus, Jože Kovačič, Alan Trobec in Tomaž Fakin.

Sestajajo se v prostorih vaškega doma, kjer prirejajo tudi razne druge dogodke, večnamenski prostor pa dajejo v uporabo tudi za zaključena družabna srečanja.

V tem mandatu so si zadali kar obširen plan dela. Dokončati želijo urejevanje vaškega doma (menjava notranjih vrat, menjava oken v zgornjih prostorih, dokončanje prenove prostora za sestajanje vaškega odbora in društva, ureditev večnamenskega prostora, dokončanje kuhinje in letne kuhinje, ureditev dvorišča in še kup manjših del). V vasi želijo obnoviti vaški kal in urediti javno razsvetlavo ob njem, razširiti in posodobiti mrliško vežico, popraviti podporni zid ob cesti v gornji vasi in ob cesti pred Jaščami urediti ekološki otok v Jaščah, urediti hortikulturo po vasi in še druga manjša dela. Dogovarjajo se tudi, da bi za vas pridobili defibrilator in usposobili nekaj ljudi za upravljanje z njim.

V vasi deluje tudi Društvo S'čanski puntarji, ki v sodelovanju z vaškim odborom izpelje vsa dogajanja v vasi, od delovnih, športnih do kulturnih in družabnih. In so jih kar našteli.

Začne se s pustom, nato imajo že tradicionalni pohod po Maherjevih poteh, nato pride na vrsto postavljanje mlaja (pravijo, da ga med redkimi še 'po starem' ročno dvignejo) in prvomajski kres. Temu sledi nogometna tekma med gornjo in spodnjo vasjo (oziroma med Gwrnci in Dwlnci, kot si rečejo). Potem je tu praznik vaškega patrona svetega Tilna (ali po njihovo svetega Tilha). Temu sledi martinovanje po vasi in nazadnje v božično-novoletnem času postavijo novoletno jelko (oziroma božično drevce) in prižgejo lučke. Vsem dogodkom sledi tudi veselo in prijetno druženje. Ni kaj reči, zelo so delovni ti S'čani. Imajo zelo lepo urejeno vas, da bi človek kar gledal in slikal.

Seveda pa tudi pri njih ne gre brez problemov. Najbolj jih moti odlagališče smeti v naravi, kar bi radi dokončno uredili.

Na koncu mi ponosno povedo, da je vas v zadnjem času vedno bolj povezana in delovna in verjamem, da bodo v prihodnje skupaj uresničili še veliko zastavljenih ciljev.



Sveto



Vaški odbor



Nekoč osnovna šola, danes lepo urejen vaški dom



Vodnjak v dolnji vasi, vaški kal in kritični zid v Jarščah

Besedilo in foto: Suzana Stanko

Spomladansko prebujanje

»Kako lepo je bilo pred leti, ko smo se Tomačevljanke skupaj zbrale v vaškem domu in skupaj proslavile naš praznik – 8. marec! A ne bi tega obudile in se spet zbrale?« je na ustanovni seji Društva Tomačevica predlagala članica, Zdenka Ščuka, in, verjeli ali ne, vsi člani smo

njen predlog podprli v en glas. In tako je Društvo Tomačevica ob dnevu žena povabilo vse Tomačevljanke na druženje na turistično kmetijo Ostrouška Pelicon v Coljavo. Povabilu se je odzvalo veliko število naših sovaščank. Ker v društvu veje športen duh, se je večina žena od-

pravila v Coljavo kar peš. Večer je bil čudovit! Obujali so se spomini, plesalo se je in pelo ter igrala pantomima. Člani Vaške skupnosti Tomačevica so poskrbeli za lepo presenečenje in nas obdarili z vrtnicami. Polne lepih vtisov, dobre hrane, za katero je poskrbela odlična Aleksandra

Pelicon, smo malo pred polnočjo veselo pripešale nazaj v Tomačevico. To je bil prvi in hkrati nepozaben dogodek Društva Tomačevica.

V aprilu, ko se obeležuje svetovni dan zemlje, je Društvo Tomačevica skupaj z Vaško skupnostjo Tomačevica organiziralo čistilno akcijo s sloganom: Čistimo poti, ki vodijo v domači kraj. Ob cestah, ki vodijo v sosednje vasi, in po gozdnih

poteh okrog vasi smo pobrali kar zajetno število smeti in bili neprijetno presenečeni, kaj vse pristane v naravi. V sklopu čistilne akcije smo polepšali tudi našo vasico in sredi vasi uredili skalnjak. Upamo, da smo z našo čistilno akcijo prispevali k temu, da se pri ljudeh zbudi čut za odgovorno ravnanje do narave in s tem do soljudi.

V mesecu aprilu smo v Društvu Toma-

čevica pričeli tudi s pohodi okrog vasi, ki potekajo enkrat tedensko, ob četrtnih zvečer. Pohodi so odlična rekreacija, ki nam hkrati omogoča, da spoznavamo poti okrog naše vasi, in, kar je najpomembnejše, da se vaščani družimo.

Za Društvom Tomačevica so tako trije prvi, a hkrati uspešni pomladni meseci. Upajmo, da tako bode še naprej!



Besedilo: Mojca Švara Buda
Foto: Arhiv Društva Tomačevica

Br'stovska Špargljada 2019

Marec oziroma sušec je letos zares upravičil svoje ime in je žlahtne poganjke špargljev dolgo zadrževal pod zemljo. Niti dokaj visoke temperature ozračja niso pomagale. Pa vendar smo jih dočakali, in to le slab teden pred našo Špargljado. Prvi so seveda najbolj pričakovani in najslajši, a nabrati jih je najtežje.

Naše gospodinje so se znova izkazale in presegle same sebe. Pripravile so več kot trideset različnih specialitet, ki so jih postregle obiskovalcem. Letos se jih je zbralo nekoliko manj, ker so se ustrašili slabe vremenske napovedi. No, vreme nas ni izneverilo, najzvestejšim pohodnikom, kolesarjem in sladokuscem pa se je pridružilo kar nekaj novih. Tokrat sta

najbolj oddaljena kraja, od koder so prišli, Maribor in Slovenj Gradec, obiskalo pa nas je kar nekaj gostov iz bližnje Italije. Obiskala nas je tudi mlada družinica – slovensko-malteški par. Oba pišeta zanimiv blog o kulinarčnih dobrotah Slovenije.

Pohod je bil dolg dobrih 10 km, trasa pa je potekala do Kremenjaka, kjer smo pripravili okrepčilo. Štirje vodniki so svojo nalogo izjemno dobro opravili, svojo veliko skupino pa varno pripeljali nazaj v Brestovico. Razgled na Kremenjaku je bil tudi tokrat izjemen – od morja do Alp.

Koloosmica se je držala ustaljene trase, dolge 27 m, s postankom v Cerovljah na osmici Antonič.

Prireditev Tri v eni tako lepo združuje

različne interese obiskovalcev, ker nudi za vsakogar nekaj. Žal se tudi tokrat nismo pravočasno uskladili s prireditelji pohoda v soseščini, smo se pa zato dogovorili, da bomo v prihodnje skupaj načrtovali svoji prireditvi.

Tudi tokratna Špargljada ni minila brez Gasilcev PGD Komen in TIC-a Štanjel. Oboji so postali naši nepogrejljivi sodelavci. Vsem gre velika zahvala! Veseli smo bili obiska župana, g. Erika Modica, s soprogo ter ge. Polone Abram iz Zavoda Komenski Kras.

Hvala vsem, ki ste nas obiskali, ostale pa vabimo prihodnje leto, da poskusite nove recepte!

Besedilo: Stane Švigelj
Foto: Petra Meziniec



Razstava Barvitost krajev v Škrbini

Razstava »BARVITOST KRAJEV – COLORE DEI LUOGHI« je 9. marca z vso močjo zažarela kot slovo zimi v stari šoli v Škrbini. Umetniška skupina CASA C.A.V.E. iz Vižovelj je razstavila fotografije, ki so utrinki jesenskih pohodov od lipe v Repnu (Italija) do murve Fabianijevih v Štanjelu.

Drugi del niza dogodkov pod imenom »Energija prostorov – L'energia dei luoghi« z bogatim programom razstav in kulturnih večerov, usmerjenih v interakcijo med umetnostjo, znanostjo in družbo, se je dogajal v februarju in marcu na italijanski in slovenski strani meje.

Veliki formati fotografij na razstavi so prepeljali dvorano s posebno atmosfero. Lahko se je začutilo doživljanje popotnikov, ki so obiskane kraje in pot izrazili v čudovitih barvah in detajlih.

Iz prisrčnih pogovorov med umetniki, obiskovalci in organizatorji se je dalo slutiti nadaljevanje takih dogodkov. Morda



bi se dalo praznik drnjal v Škrbini v avgustu razširiti in še bolj obogatiti?

Razstava je nastala v sodelovanju s skupino CASA C.A.V.E. in Vaškim razvoj-

nim društvom Škrbina. Več informacij: www.casacave.eu

Besedilo in foto: Maja Pogačnik

Na Volčjem Gradu glasba, praznovanje in še marsikaj

27. aprila 2019 se je ob dnevu upora proti okupatorju na Volčjem Gradu zgodil pevski dogodek. V prijetnem okolju vaškega doma pr' MRŠKOVIH so nastopili pevci Moškega pevskega zbora Ad hoc, ki je, kot samo ime pove, združil več različnih glasov, od škofjeloškega konca do dolenske pokrajine. Vmes so nastopile s krajšim programom tudi pevke KUD Vidovo. Prodorni glasovi so na popoldanskih vajah ogreli tudi številne obiskovalce z avstrijske Koroške, ki so prav ta dan imeli voden obisk naše vasi in znamenitega gradišča Debela griža. Vzdušje je

bilo karseda veselo in kulturno obarvano, saj gostje iz Avstrije niso pričakovali, da se bo dan zaključil z glasbo, in so zato nagradili pevce z močnim aplavzom, ki so jim za slovo odpeli še tri slovenske narodne.

Zbor se je ob 21. uri, tik pred mrakom, pojavil v polni zasedbi in publiki pričaral enkratni pevski večer. Pod spretnim in izkušenim vodstvom zborovodje, Urbana Tozona, so pevci oblikovali čaroben koncert, predvsem z narodnimi in domoljubnimi pesmimi. Morje adrijansko, Slovenec sem in številne druge pozna-

ne, v zadnjem obdobju pa verjetno manj slišane, so donele v volčegrajsko noč in ponesle odmev širom po naši vasi. Številna publika, poslušalci so prišli tudi s širšega komenskega prostora, pa jih je nagradila z občutenimi aplavzi in jim skoraj ni dala, da zapustijo improvizirani oder ... Vonj po domačem pečenju pa je vendarle počasi prevzel tudi pevce, ki so se po koncertu še pozno v noč družili z domačini in člani društva Debela griža, ki je z Vaško skupnostjo bil organizator večera. Ob dobri kapljici je zadonela še marsikatera pesem in utrdila druženje ter spodbudila izmenjavo mnenj prisotnih na prizorišču. Društvo Debela griža in pevci so si obljubili, da bodo vse skupaj še kdaj ponovili v bližnji prihodnosti, saj je koncert privabil v vas številno publiko, predvsem pa zbližal vse prisotne. Pevci so imeli priložnost, da si ogledajo še klet pri Livjanu Colji in okusijo domač teran in malvazijo. Zahvala za nadvse uspešen kulturni večer gre Vinku Cankarju, našemu skoraj sovaščanu, ter vsem, ki so z delom in navdušenjem pripomogli k uspešni izvedbi dogodka. Če se po jutru dan pozna, se na Volčjem Gradu obeta pestro poletje



Besedilo in foto: David Stepančič

Kobjeglava lepša za nov suhi zid

Od letošnje pomladi severozahodni konec vasi lepo zaokrožuje na novo zgrajen suhi zid, delo pridnih rok vaških upokojenцев, zanesenjakov.

Zid oziroma škarpa ob poti na koncu vasi je bila mnogo let razrušena, obraščena z robido, smrdljivcem, bršljanom. Ker se tam vsak dan ustavljajo pohodniki, turisti, kolesarji, ljubitelji narave, smo domačini sklenili na novo zgraditi ta zid, ki je dolg kar 45 metrov. K naši odločitvi je prispevalo tudi to, da je bila lani večšina kraške suhozidne gradnje vpisana na UNESCO Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Naši predniki so namreč z golimi rokami s kamenjem na suho zložili, ustvarili in vzdrževali na tisoče kilometrov suhih zidov ob poteh in med parcelami ter z njimi prepredili kraško kulturno krajino.

Ideja o obnovi našega zida se je postopoma, po etapah začela uresničevati – kamen na kamen – je zid počasi dobival svojo obliko. Meter za metrom pravilno izbranih in obrnjenih kamnov po načelu vrstenja ne glede na teren. Počasi so se kazali rezultati našega truda. Novi zid je rasel in rasel, mi pa smo postajali vse bolj zavzeti in še bolj povezani. Ker za delo potrebujemo le pridne roke in dobro voljo, smo ga poimenovali Zid dobre volje. Ne morem si kaj, da ne bi pohvalila starejšega vaščana, ki jih ima krepko čez osemdeset in nas je postregel s potičkami, ki jih je sam spekel.

Pa prijazne vaščanke, ki nas je obdarila s piškoti ...

Kar nismo mogli verjeti, da zid tako lepo raste in raste. Še ponoči smo ga sanjali in v mislih nadaljevali z gradnjo. Trudili smo se, da je bilo lice zida lepo pozidano, da bo kar najbolj estetski in privlačen. V skupini smo imeli kar nekaj večjih zidarjev, ki so tudi budno spremljali zidavo drugih in včasih tu in tam bolje položili kakšen kamen. Da je bil zid lepo zaključen, smo na obeh koncih postavili krepka pokončna krajnika.

Večkrat nas je zaustavilo slabo vreme. »Joj, koliko dela nas še čaka!« smo si včasih dejali.

Naše delo so si ogledovali posamezni mimoidoči in tudi skupina pohodnikov iz Dolenjske. Nekateri so se nam z veseljem pridružili in pomagali.

V okviru projekta Turizmu pomaga lastna glava so nas obiskali učenci kopenske osnovne šole in podružnične šole Štanjel ter se seznanili s tehniko gradnje na suho in pomenom suhega zida kot kulturne dediščine. Ko greš po poti, poberi kamen in ga položi na zid, smo jih poučili. Poleg tega so šolarji aktivno sodelovali pri delu: veselo so polagali manjše kamenčke v reže, iskali primerne kamne in skrle za na vrh ...

Domačini se radi dobivamo prav pri tem suhem zidu, kjer je tudi križpotje s kapelico, ob kateri so se predniki vedno



pokrižali, ko so šli na polje, in poprosili za dobro letino. Na klopici pod kostanjem je priložnost za postanek, zbranost, kramljanje o vremenu, letini, politiki ...

Zavedanje pomena suhih zidov kot vrednote naše kulturne dediščine se začne v domačem okolju, kjer živimo.

Ker je na Krasu še dosti porušanih in zanemarjenih zidov, se bomo morda prihodnjo zimo spet družili in srečevali ob njih, če nam bo občina priskočila na pomoč tako kot letos.

Besedilo in foto:

Vanda Mržek, za Društvo Kraški slavček

Nekaj utrinkov iz Braniške doline

V Gornji Branici že več let izvajamo čistilno akcijo javnih površin. Tudi letos smo s čistilno akcijo očistili okolico cerkve in vaškega doma, površine ob javnih cestah ter delno strugi potoka Branica in Raša. Število udeležencev čistilnih akcij, žal, iz leta v leto upada; pa vendar si želimo skrb za okolje, v katerem bivamo, prenesti na mlajše generacije in nadajamo se, da nam bo v prihodnje uspelo privabiti na čistilne akcije več vaščanov. Največ nesnage se nabira v strugah Raše in Branice, saj se plastika nabira v grmovju ob strugi in je v nekaterih krajih težje dostopna. Včasih slišimo izgovore, češ, saj te smeti prinaša voda iz višje ležečih krajev in niso naše; res je, lahko počakamo na večje poplave in bo voda to odnesla v Spodnjo Branico in naprej, vendar bo tudi prinesla druge. Prav je, da si enkrat na leto vzamemo par ur časa in očistimo smeti po naši dolini, saj



s tem pokažemo, da nam je skrb za okolje, v katerem živimo, ena glavnih prioritet.

Postavljanje mlajev na predvečer prvega maja ima pri nas že dolgo tradicijo, kot se spominjajo tudi starejši vaščani. Na Lukovniku so vaščani postavljali mlaj in kurili kres že v času okupacije Italije, seveda v tajnosti. V kolikor bi takrat oblastniki izvedeli, kdo je postavljaj mlaj, bi bili kaznovani in zaprti. Z leti še v bivši Jugoslaviji je ta običaj počasi zamrl. Ponovno smo s ponosom ta običaj na Lukovniku obudili z nastankom naše nove države Slovenije, leta 1991. Tako že 28 let vsako leto postavimo mlaj na Lukovniku visok vsaj 18 m, da se ga lahko vidi daleč naokoli v vipavsko dolino. Mlaj smo v Gornji Branici postavljali tudi že pri Kovačih in nekaj let tudi pri Čehovinah. Tudi kres se je nekajkrat zakuril na Kobilovskem hribu in Lukovniku. Letos pa smo že drugič postavili mlaj tudi v

Kodretil pred cerkvijo in vaškim domom. Vaščanom je na dan postavitve mlaja bilo vreme naklonjeno in so iz kobilovskega hriba, ponosno prepeljali bor pred vaški dom, kjer so se jim pridružile dodane okrepitve in gledalci. Tradicionalnega postavljanja mlaja, ko moški zavijajo rokave, dandanes lahko srečamo le še redko, a v naši vasi je ta običaj še vedno prisoten in se znanje in veščina postavljanja mlaja »na roke«, prenaša na mlajše generacije. Večer se je zaključil ob druženju v vaškem domu ob vinu naših lokalnih pridelovalcev.

Letošnje prvomajsko praznovanje smo pričeli z mašo, budnico PO Komen in nadaljevali s tradicionalnim prvomajskim pohodom po obronkih doline Branice. Letošnjega pohoda se je udeležilo okoli 30 pohodnikov tudi iz sosednjih občin.

Celo iz občine Medvode so izkušeni planinci prišli spoznavat naš okoliš in našo kulinariko. Pohod je vodil lokalni vodič Štefan Čehovin, ki je pohodnike popeljal ob strugi Branice in nato na Ravne in po Štjaškem hribu nazaj skozi Čehovine pred vaški dom. Tu so se pohodniki okrepčali z ješprenko s klobaso in okusnimi sladicami braniških gospodinj ter nazdravili z vini g. Kazimirja Kobala in Dušana Ukmarija.

Člani vaškega odbora se zahvaljujemo članom pihalnega orkestra Komen, da so nam z budnico popestrili prvomajske praznike, zahvaljujemo se braniškim gospodinjam, ki so poskrbele za pogostitev godbenikov in pohodnikov na ta dan, ter vsem, ki so kakorkoli pripomogli k realizaciji vseh spomladanskih dogodkov v Gornji Branici.



Besedilo: Vid Sorta in Anamarija Samec
Foto: Gregor Meglič

Postavljanje mlaja, kresovanje in prvomajska budnica v Lisjakih

Naša dva požrtvovalna vaščana, Zdravko in Milovan, sta letos še dodelala sidrišče za mlaj tako, da je dvigovanje res varno.

Na predvečer maja sta se jima pridružila še Marjan Lisjak in Slavko Hočevnar – pripeljali so petnajstneterski mlaj. Povabili so še Podlasove, ki so skupaj z ostalimi vaščani prispevali okrasitev.

Po dvigovanju mlaja, na katerem se je zbralo tudi nekaj vaščanov iz Spodnje Branice, je sledilo prižiganje in druženje ob kresu.

Sredi prvomajskega dopoldneva smo prísčno pozdravili Pihalni orkester Komen. Zbralo se nas je čez 70, celo iz Dornberka in Gorice. Občudovali smo glasbenike, predvsem mlade, ker vemo, da je potrebno veliko pripravljenosti, vaj, vztrajnosti, da se dobro uigraš. Se pa med njimi gotovo spleta lepe vezi pri-



jateljstva, družijo se na zdrav, naraven in zabaven način.

Po odhodu »Komencev« smo se ob

kozarčku in prigrizku družili kar krepko v popoldan.

Besedilo in foto: Klavdija Trobec

Postavitev mlaja v Tomačevici

Tradicija velevala, da se postavi za prvi maj mlaj. Zaradi slabega vremena smo se vaški fantje na lov za najvišjim borom morali podati že nekaj dni pred prvim majem. Naleteli smo na lepota visokega 25 metrov in se odločili, da »ta bo pa stal v vasi«. Privlekli smo ga na sredino vasi, na »Gorice«, kot rečemo domačini. Mlaj je nato čakal le na dvig. Lepotca smo dvignili par dni kasneje, kar so si ogledali tudi domačini; tisti starejši so ponosno



gledali v mlaj, simbol svobode in delavskih pravic, mlajšim pa so se svetile oči ob pogledu na visoko drevo. Pred dvigom smo seveda olupili deblo, bor okrasili z zimzelenim vencem in barvnimi trakovi in ovili deblo v trak bele, modre in rdeče barve. Zvečer smo se nato pogostili in v poznejših urah tudi prižgali kres za vasjo.

Besedilo in foto: Dejan Jančar

»Najprej sem človek, potem vse ostalo!«

Besede, ki so obiskovalce Kosovelove knjižnice Komen spremljale skozi celoten večer, ko je v okviru novega cikla srečanj z naslovom Povezani, gostila furlanskega pisatelja Angela Florama in goriškega novinarja Andreo Bellavite.

Andrea Bellavite je že zelo zgodaj vzljubil naravne lepote Krasa. Fasciniran je nad prijaznostjo ljudi in dejstvom, da so se Kraševci uprli vojni, fašizmu in se spoprijeli s težkimi življenjskimi pogoji. Prepričan je, da je tega sposoben le človek z močnimi kulturnimi koreninami. Zato knjiga *Il Carso* (Kras) predstavlja zanj poklon vsem Kraševcem in Krasu. Poleg knjige o Krasu je slovenske kraje omenil tudi v delih *Soča* (*L'isonzo*) in *Gorica med oblaki – Sabotin, Sveta gora, Škabrijel* (*Gorizia tra le nuvole*).

Furlanski pisatelj Angelo Floramo je sebe predstavil kot kraško dušo. V sebi nosi vonj po kamnu, barve, burjo in okuse, vse, kar ga spominja na stare starše in očeta, ki je svojo mladost preživel v Svetem. Avtorjev ded je bil iz Sicilije prisilno poslan v Sveto, ker ni želel sprejeti fašistične izkaznice. In prav to obdobje Floramo opisuje v svojem romanu *Bedenje Ljube* (*La veglia di Ljuba*), ki je izšel konec lanskega leta. »Moj oče je dobro



znal slovensko, naučil ga je njegov oče, in to leta 1935! Ko smo leta 1971 obiskali Sveto, smo bili tako lepo sprejeti. Domačini so nas pričakali s kruhom in soljo, kot je bila navada. Sprejel nas je tudi vaš pomemben rojak, nunc Viktor Kos, ki je name naredil velik vtis,« je med drugim povedal Floramo, ki zase pravi, da je človek ene, lepe, pluralne Zemlje, in da so meje umetno ustvarjene.

V večeru, ki je potekal v slovenskem jeziku, je bil velik poudarek na povezo-

vanju in poznavanju sosedov. »Saj če sosedu ne spoznamo (njegovih navad, kulture, jezika, zgodovine), si o njem lahko ustvarimo napačna mnenja in prepričanja, ki pa niso nujno prava,« je povedal Igor Komel, direktor Kulturnega doma Gorica, ki je večer povezoval, in je bil glavni pobudnik srečanja v sodelovanju z županom Občine Komen, g. Erikom Modicem, in komensko knjižnico.

Besedilo: Marija Umek
Foto: Arhiv Kulturni dom Gorica

Kraška pokrajina v knjižnici



Medobčinsko društvo invalidov Sežana, ki deluje na območju vseh štirih kraško-brkinskih občin, združuje delovne invalide in podporne člane v aktivno skupnost, ki je v našem okolju zelo prepoznavna. Prisotni so na številnih javnih prireditvah, kjer se predstavljajo in s tem poudarjajo pomen delovanja društva.

Njihova prvenstvena naloga je skrb za združevanje invalidnih oseb in nudenje socialne pomoči. S svojo energijo in voljo si krajšajo čas na številne načine, eden od teh so tudi redne ustvarjalne delavnice, na katerih nastajajo čudoviti izdelki, s katerimi so se predstavili na razstavi Zveze MDI Slovenije v Slovenj Gradcu.

Z razstavo *Kraška pokrajina* so svojo dejavnost predstavili tudi v naši knjižnici, kjer sta prireditev popestrili mladi flavtistki Neža Fakin in Veronika Buda.

Besedilo in foto: Marija Umek

Ano itaku to jě bilu ali izlet študijskih krožkov v Rezijo in Karnijo

Kot vsako leto so najbolj vneti obiskovalci študijskih krožkov Iz knjižnice Divača v Svet in S knjižnim nahrbtnikom na potep, ki jih Kosovelova knjižnica Sežana organizira v enotah v Divači in Komnu v sodelovanju z Andragoškim centrom Slovenije, zaključili sezono. Dogodek so vključili tudi v sklop prireditev ob Tednu vseživljenjskega učenja. Po 'virtualnem' popotovanju po različnih deželah sveta, ki so jim jih na predavanjih predstavili popotniki iz lokalnega in širšega okolja, so se tudi sami podali na enodnevni izlet v Rezijo in Karnijo, in sicer na dan mladosti, v soboto, 25. maja 2019.

V zgodnjih jutranjih urah so se iz Divače preko Sežane, Tomaja, Dutovelj in Komna skozi zamejske kraške vasice podali proti severu Italije pod spretnim vodenjem turističnega vodnika Andrija Bandlja. Po postanku v Pušji vasi, v kateri so obiskali katedralo Marijinega vnebovzeta in stolp, kjer počivajo mumije, so se podali v dolino Rezijo. Od šestih vasi so se ustavili v Solbici, edini vasi pod kaninom, ki je po potresu leta 1976 ohranila svojo arhitekturo. Tam jih po Muzeju rezijanskih ljudi (v rezijanščini Muzeo od tih rozajanskih judi) popeljala Luiga Negro. Po vodenem



Udeleženci izleta pred poševnim stolpom v Val Pesarini.

ogledu muzejske zbirke so prisluhnili Luginemu pripovedovanju v rezijanščini in s ponosom ugotovili, da rezijanščino razumejo. Po postanku za kosilo v rezijanski gostilni v Bili so pokukali še v dolino Karnijo. V Val Pesarini so obiskali muzej urarstva, kjer so si ogledali instrumente za merjenje časa, velika zobovja za mestne stolpe in zvonike, stenske ure z lepo okrašenimi kazalci, mehanizmi za železniške postaje, mehanske in digitalne ure ter sodobne elektronske sisteme za vodenje priso-

tnosti na delovnem mestu. V tem kraju so nastale imenitne mehanske ure, ki jih je patentiralo podjetje Solari in so znane po vsem svetu. Po sprehodu skozi vas in postanku pod poševnim stolpom (nimajo ga samo v Pisi), so se udeleženci odpravili proti domu, zadovoljni, da so se družili na tako prijetnem izletu, na katerem jim je prizanesel tudi dež.

Besedilo in foto:
Magdalena Svetina Terčon

BODI KUL, BERI FUL - BRALEC NA FUL

Osveži (SKULiraj) poletje z bralno akcijo Kosovelove knjižnice. Akcija bo potekala v juliju in avgustu in je namenjena mladim do 15. leta. Na mladinskem oddelku preko poletja izbereš deset knjig, jih prebereš in že si prislužiš priznanje

BRALEC/BRALKA NA FUL ter OSVEŽILNO NAGRADO.

Vse sodelujoče v septembru čaka družabno srečanje s presenečenjem in nagradno žrebanje. Se ti ne zdi mikavno?

Tako da - kar pot pod noge v knjižnico, kjer dobiš barvit kartonček za vpisovanje prebranih knjig. Izpolnjen kartonček do 5. septembra 2019 oddaš v knjižnici in se veseliš zaključnega srečanja.

Knjižničarke Kosovelove knjižnice Sežana

Srebrni spomini vredni zlata

Kulturna dediščina v Kobjeglavi

Malo je Kobjeglavcev, še manj pa ostalih, ki vedo, da je bila leta 1927 v Kobjeglavi pasijonska igra. To je bil pomemben projekt ne samo za Kobjeglavo in Tupelče, ampak tudi širše. Predstava je bila pomembna tudi zaradi besedila in bi dosegla še večji uspeh, če jo ne bi prepovedala fašistična oblast.

Ivan Drašček (1874–1952) je deloval v

več krajih. V letih 1908 do 1912 je bil kaplan v Mirnu, kjer so 24. marca 1912 uprizorili pasijonsko igro. O tem, kako je prišlo do nastanka Draščkovega pasijona, ne vemo veliko. Leta 1925 je prišel v Kobjeglavo. Deloval je ne samo na duhovnem, ampak tudi na kulturnem in gospodarskem področju. Pri svojem delu se je naslonil na vaščane, posebno na člane društva Kraški

slavček. V svojem prizadevanju je pokazal posebno ljubezen do ljudske igre in zborovskega petja. Jedro njegovih sodelavcev so bili člani moškega pevskega zbora, ki so redno vadili tudi, ko to ni bilo dovoljeno.

Takoj po prihodu v Kobjeglavo leta 1925 je s pomočjo sovaščanov uprizoril spevoigro Kovačev študent in tridejanko Lažizdravnik. Višek njegovega delovanja

predstavlja velika pasijonska igra, ki jo je sam napisal in priredil, in je bila v primerjavi s tisto v Mirnu znatno popravljena in podaljšana. Pri besedilu igre se je gotovo zgledoval po tedaj zelo popularni pasijonski igri iz Oberammergau (Bavarska, Nemčija). Lahko si predstavljamo, kako veliko delo je opravil že v teh dveh letih. Za vse igre je moral zagotoviti besedila, poiskati igralce, izbrati vloge, režirati igro. Skupaj s sodelavci je moral zagotoviti tudi materialne in finančne pogoje. Pri pasijonski igri so sodelovali skoraj vsi vaščani kot igralci, reditelji, čuvaji itd. Prireditev je vodil Drašček, ki je nastopal v vlogi Kristusa, učitelj Gerdol je bil Kajfa, vsi ostali igralci so bili preprosti moški, ženske in tudi otroci. Treba je bilo urediti primeren prostor. Predstava je bila na spuščajočem terenu Gornjih Goric vzhodno od cerkve. Oder je bil nekje tam, kjer je sedaj ekološki otok. Sijajno okrašen oder, nešteto vencev, rož, mlajev in pomladnega zelenja je spremenilo obsežen prostor v ličen gaj. Ko se ne bi cmerilo binkošno vreme, bi bile priprave še smotrnejše in naval še večji.

Pasijonska igra je bila v Kobjeglavi 6. junija 1927, ponovili so jo 12. junija 1927 ob 2h popoldne. Igra je obsegala 12 predstav in je trajala skoraj 6 ur. V njej je nastopalo 90 oseb. Vstopnina ni bila previsoka, od 4 lire za stojišča pa do 10 lir za najboljše sedeže. Organizirani so bili posebni avtobusi in vlaki, iz Štanjela so vozili avtobusi in kočije. Urejen je bil prostor za kolesa (pri Švagličevih) ter hrana in pijača za obiskovalce. Ta uprizoritev ni bila samo krajevnega značaja, temveč je zaradi svoje vsebine, obsega in sloga zainteresirala najširšo javnost med Slovenci. K uprizoritvi so se zgrnile tisočglave množice s Krasa, Vipavske in celo iz oddaljenejših krajev, pri vsaki predstavi je bilo okrog 3000 ljudi. Pripetil se ni niti en dogodek, da bi morali posredovati varnostniki. Tako mirno, kot so



se množice zbirale, so tudi odšle. To je bil tudi dokaz oblastem, da neupravičeno delajo težave društvom pri organizaciji raznih prireditev. Nad predstavo so bili obiskovalci navdušeni in so kljub dolžini predstave navdušeno spremljali dogajanja na odru.

V časopisu (Goriška straža, 10. junij 1927, Edinost) so o igri precej pisali, tudi graje in pohvale. Igro so motili nekateri nepotrebni prizori, včasih dolgočasni dvogovori. Srečanje ter slovo Marije in trpečega sina, jokajoče žene, Veronika s krvavim prtom, razni malenkostni prizori, kot so kockanje, ponavljajoča se zasliševanja itd., bi brez škode lahko izostali. Oder je bil velik, vendar je bil preveč zaprt in je oviral svetlobo in glas. Bolj oddaljeni gledalci so slabo slišali, čeprav so igralci govorili močno in razločno. Škoda, da ni bilo v igri več petja, manj dvogovorov in da pretresljivega prizora ni spremljal primeren orkester. Drašček je vse te kritike z argumenti zavrnil (Goriška straža, 29. julij 1927). Med najlepše prizore so šteli sledeče: Triumfalni Kristusov sprevod v Jeruzalem, zadnja večerja, Kristus pred Kajfom, Judežev obup, Petrov kes, obsodba, četrta postaja na križevem potu in križanje. Pri teh prizorih je umolknila množica in prisluhnila pretresljivim scenam. Neverjetna požrtvovalnost voditeljev in igralcev je vzbudila v vsakem gledalcu izraz globokega začudenja in odkritosrčno hvaležnost. Kljub kritikam moramo javno poudariti, da naše ljudstvo še ni videlo tako uspešne in pretresljive drame, kot smo jo videli v Kobjeglavi. Celoten vtis je bil zelo lep.

Nekateri so obtožili Draščka, da si je prisvojil denar od igre. Takoj se je oglasil (Goriška straža, 12. oktober 1927) organizacijski odbor je napisal: »Laž, ki se razširja okrog, da si je naš č. g. kurat prisvojil denar od pasijonske igre, je naravnost podla, zlobna in skrajno krivična in izvira od neke strani, ki ne more preboleti velikega gmotnega in

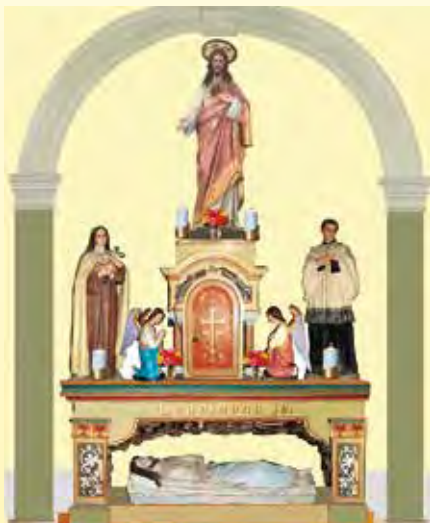
moralnega uspeha, ki ga je imela prireditev. Resnica je, da naš č. g. kurat sploh ni imel in ni hotel imeti z denarjem ničesar opraviti, ampak je takoj od začetka zahteval, da se izbere poseben odbor, ki naj vodi vse denarne zadeve. Je pa dobil on kot tudi igralci dogovorjeno nagrado.«

Zanimiva je bila misel nekaterih, da je toča, ki je v Kobjeglavi vse potolkla kmalu po izvedbi igre, kazen božja zato, ker so Kobjeglavci oponašali Kristusa. Drugim bližnjim vasem je toča takrat prizanesla.

Dogovorjeni so bili tudi za predstavo v Postojni in Idriji, vendar so takratne fašistične oblasti to prepovedale, ker je bila predstava v slovenščini. V spomin na pasijonsko igro so leta 1928 v cerkvi postavili oltar Srca Jezusovega, sv. Alojzija in sv. Terezije deteta Jezusa. Oltar je zavzemal preveč prostora, zato so ga leta 1954 odstranili in pustili samo kip.

Časnikarji so pogosto primerjali pasijonsko igro v Kobjeglavi z igro v Oberammergau in govorili, da je Drašček prevedel besedilo slavnega bavarskega pasijona. Vendar besedila ni dobesedno prevajal iz nemške predloge, držal pa se je zaporedja prizorov in zmanjšal število prizorov iz 17 na 12. Pred dvema letoma je prišel k meni g. Alojzij Pavel Florjančič, ki raziskuje te igre in piše v Pasijonskih doneskih, ki jih izdajajo v Škofji Loki. Ugotovil je, da besedili nista identični, in lahko rečemo, da je Drašček napisal novo, svoje pasijonsko besedilo, zato ga lahko upravičeno imenujemo Draščkov pasijon. To naj bi bilo četrto besedilo pasijonske igre v Sloveniji. Njegovo avtorstvo je še posebej poudarjeno s samostojnim prizorom Marijinega slovesa od Jezusa, česar v nemškem besedilu ni. Skratka, kobjeglavski pasijon nas lahko spodbudi, da se tem stvarjem podrobneje posvetimo.

Besedilo in foto: Jožef Abram



Literarno srečanje

V sredo, 3. aprila 2019, smo šestošolci iz Osnovne šole Komen pod mentorstvom učiteljice slovenščine, Martine Štrancar, pripravili literarno srečanje. Uprizorili smo dramsko igro v angleščini in se pogovarjali o prebranih knjigah v okviru Bralne značke.

Literarno srečanje je potekalo 3. in 4. šolsko uro. Povabili smo tudi prvošolčke, ki so bili zelo navdušeni nad našim povabilom.

Nekaj učencev je recitalo pesmi, ki so jih sami ustvarili. Pesmi so bile na naslednje naslove: SKUPAJ ZMOREMO VEČ, VEČ GLAV VEČ VE IN VSI ZA ENEGA, EDEN ZA VSE. Govorile so o prijateljstvu in o tem, da si moramo med seboj pomagati.

Dramsko igro z naslovom Cinderella (Pepelka) je pripravila učiteljica Darja Urh. Nastopili so Veronika Cej (pepelka), Maks Jazbec (princ), Veronika Buda (mačeha), Taša Lisjak (polsestra 3), Taja Kavčič (polsestra 2), Lana Rebula (polsestra 1), Ana Su-



ban (dobra vila), Miha Žgavc (ura) ter Sara Kavčič (pripovedovalka).

Učenci, ki so obiskovali slovensko bralno značko, so prebrali nekaj knjig in jih predstavili. Pripovedovanje knjig so povezovala Ana Žigon, Ajda Semolič in Veronika Buda. Učenci, ki so predstavili knjige, so bili Sara Kavčič, Ana Žigon, Veronika Cej,

Veronika Buda, Taja Kavčič, Ajda Semolič in Maks Jazbec.

Na koncu smo se družili ob soku, čip-su ter čokoladicah. Ta dan smo poživali z dvema plesnima točkama, ki so ju pripravili šestošolci.

Besedilo:

Veronika Buda, Veronika Cej, Ana Žigon, 6. a

Mnenja o literarnem dopoldnevu

»Literarni dopoldan mi je bil zelo všeč, saj smo nastopali z angleškim dramskim krožkom. Na koncu smo imeli zabavo s prvošolci.«

(Maks Jazbec)

»Uživali smo, medtem ko so prvošolci peli pesmice. V naslednjem šolskem letu si želim še več podobnih dejavnosti, ki bi trajale več časa, da bi lahko še podrobneje predstavili prebrane knjige.«

(Ajda Semolič)

»Naš nastop so si ogledale tudi ostale učiteljice in knjižničarka. Meni je bilo najlepše druženje s tutoranti. Želela bi si še nekaj časa za igro s prvošolci. Bolje bi bilo, da bi bile platnice knjig predstavljene na projekciji, da bi jih lahko vsi videli. Lahko bi pripravili še kakšno plesno ali glasbeno točko.«

(Taja Kavčič)

Pozdravljena, Katalonija

Z učenci 8. in 9. razreda OŠ Komen smo izvedli prvi del projekta izmenjave učencev. Tokrat nas je pot popeljala v Španijo, v katalonsko mesto Figueres, znano kot rojstno mesto umetnika Salvadorja Dalija. Za nekatere učence je bilo to prvo potovanje z



letalom, tako da je bilo pred vkrcanjem kar nekaj nervoze, a tudi pričakovanja in vznemirjenja.

Katalonski vrstniki so nas pričakali na letališču v Barceloni. Snidenje je bilo pristrčno. Na avtobusu je bilo vso pot živahno, saj so si imeli veliko za povedati.

V petih dneh smo si ogledali Figueres, Barcelono in Girono. S katalonskimi vrstniki so učenci ustvarjali svoj portret, preizkusili pa so se tudi v naravoslovnih eksperimentih. Ugotovili smo, da so prehranjevalne navade Kataloncev precej drugačne od naših, predvsem jedo obroke ob drugačnih urah kot mi. Katalonske družine so se izkazale kot zelo prijazni gostitelji.

Konec maja smo izvedli še drugi del projekta – Katalonci so vrnili obisk. Pokazali smo jim nekaj znamenitosti naše regije in z njimi sodelovali v glasbeni ter plesni delavnici. Z našimi učenci so ustvarjali na ex-tempore v Štanjelu.

Tovrstne izmenjave nam približajo kulturo drugih Evropejcev. Bolj kot spoznavamo druge kulture, bolj tolerantni postajamo. To pa je tudi namen izmenjave.

Besedilo in foto:

Mojca Uhernik-Pipan, koordinator projekta

Prišel, videl, zmagal

Tako bi lahko poimenovali uspeh mladih literatov OŠ Komen. Na literarni natečaj 32. Roševih dnevo 2019 je šola poslala tri publikacije: zbornik učencev Mladi bori, ki je kot tematsko glasilo zaobjelo dogajanja v celoletnem projektu Voda piše zgodbe na Krasu, zbirko ugank Igrajmo se z ugankami, ki so jih pogumno zapisali učenci krožka kreativno pisanje, in zbirko pesmi Od rim do pesmi, ki so jih ustvarili učenci istega krožka.

Šola se je na razpis za izbor šolskih glasil prijavila prvič in suvereno prepričala strogo komisijo, ki ji je za uspešno mentorsko delo podelila posebno priznanje z nagrado za načrtno delo z mladimi

literarnimi ustvarjalci za tri šolske publikacije.

Svojo odločitev je utemeljila takole: »Mladi bori so obsežen literarni almanah, ki obsega čez 100 strani, vanj pišejo otroci od nižjih razredov, k višji kakovosti pisanja pa pripomorejo vaje v ustvarjalnem in poustvarjalnem pisanju. To številko Mladih borov so spletli na temo vode ter pokazali, da obvladujejo prvine umetnostnega izraza in publicistični jezik. V knjižici ugank so objavili svoje najbolj posrečene uganke o naravi, letnih časih, šoli, živalih ipd. V zbirki pesmic pa so zbrali pesmi, ki so nastale pri igri z rimami ali akrostihi.«

Za priznanje in nagrado čestitamo vsem učencem, ki so s svojimi prispevki oblikovali šolsko glasilo in pokazali ustvarjalni naboj pri pisanju pesmic in ugank.

Če ima izhajanje šolskega glasila že več desetletji dolgo brado in je za ureditev nagrajenega glasila poskrbela slavistka Nina Bednarik, pa učiteljica Tanja Spačal že več let usmerja mlade pri ustvarjanju in izražanju z besedami, jih vzgaja v kritične bralce in vseživljenjske sprejemnike kulturnih dobrin.

Besedilo: Nives Cek, ravnateljica

Nagrada za načrtno delo z mladimi literarnimi ustvarjalci za tri šolske publikacije



IGRAJMO SE Z UGANKAMI, **zbirka ugank**

(OŠ Komen)

Mentorica: Tanja Spačal

Avtorji: 23 učencev 3., 4. in 5. razreda



OD RIM DO PESMI, **zbirka pesmi**

(OŠ Komen)

Mentorica: Tanja Spačal

Avtorji: 15 učencev 3., 4. in 5. razreda



VODA PIŠE ZGODBE NA KRASU – **MLADI BORI, zbornik učencev OŠ** **Komen**

Komen, junij 2018

(OŠ Komen)

Prispevke zbrala in uredila: Nina Bednarik

Izbor likovnih del: Tanja Samec

Dobro jutro! 1, 2, 3 ... 26. Vsi smo. Gremo! Snovik, prihajamo!

In se je začelo. Tečaj prilagajanja na vodo za učence 2. a in 2. b razreda OŠ Komen je potekal v Termah Snovik. Že prvi dan smo se preizkusili v plavalnih nalogah, ki so nam predstavljale kar velik izziv. Potapljali smo glavo, gledali pod vodo, drsili v vodi kot puščica, pihali balončke in skakali v vodo. Bilo je zabavno in veliko smo se naučili. V naslednjih dneh tečaja smo utrjevali in vadili naloge prvega dne in vadili delo rok in nog s plavalnimi pripomočki. Šlo nam je zelo dobro in hitro smo pripomočke dali na rob bazena in plavali brez njih, kakor pravi plavalci. Zadnji dan smo svoje znanje še preverili in bili smo zelo zadovoljni s svojim napredkom. Na podelitvi priznanj nas je presenetil palček Snoviček in nas vse nagradil z velikim objemom.





Otroci so v druženju in bivanju v sobah doživeli še marsikaj zanimivega. Tako so strnili najlepše vtise štiridnevnega učenja.

- V Termah Snovik smo se imeli lepo. Imeli smo učitelje in učiteljice, ki so nas

učili plavati, tudi žabico.

- Sproščali smo se v bazenu z mehurčki.
- Plavalimo čolniček in drsili po vodi. Pomagali smo si s črvi.
- V Snoviku je bilo zabavno, ker smo skakali v večji bazen v različnih vrstah, na

bombico, glavo in noge, se dotikali tal in plavalimo pod vodo. Všeč nam je bila hitra reka, po kateri smo se spuščali.

- Tekali smo po vodnih blazinah in skočili v vodo.
- V četrtek smo igrali vodno košarko.
- Zadnji večer smo poklicali palčka Snovička. Obiskal nas je. Samo mi smo imeli zabavo z njim. Vsi smo peli in plešali.
- V Snoviku je kratka in dolga bosonoga pot.
- Ogledali smo si Terme in tudi eko čistilno napravo.
- Naše hišice so imele različne številke. V njih smo se igrali in spali.
- Jedli smo tudi sladoled.
- V četrtek je žal naš sošolec zbolel in je moral domov.
- Palček Snoviček nam je v petek podaril tudi diplome in se za slovo z nami fotografiral.
- Iz Snovika smo se veselo odpeljali domov, še bolj, ker smo vsi izboljšali tehniko plavanja.

Besedilo in foto: učenci 2. a in 2. b razreda ter učiteljice Ana, Mirjana in Sonja

Zmagala je ljubezen

Pobuda, da bi ob istem času v različnih krajih po Sloveniji zapeli pesem Dan ljubezni in se tako povezali v ideji ljubezni za prijaznejšo prihodnost, je stara že nekaj let. Vsako leto dobiva več privržencev, ki si želijo s pesmijo dotakniti čim več čutečih in odprtih src.

Letos je pobuda prišla tudi do nas. Prijazna novinarka Radia Robin Martina Arčon se je spomnila na našo šolo in jo želela vključiti v oddajo, ki jo posluša cela Primorska. Mrzlične priprave na snemanje so potekale kar ves maj. Lepo je bilo poslušati najmlajše, ki so v jutranjem krogu peli hvalnico Ljubezni. Pubertetniki niso z vidnim navdušenjem vadili v varstvu vozačev, petje na snemalni dan pa je pokazalo, da so se pesem še kako dobro naučili. In ker je petje krasna oblika vaj v dihanju ter odlična ideja za sproščanje, so učiteljice s pridom izkoristile priložnost in na srečanju aktivov pridno vadile.

23. maj nas je prebudil v sončen dan. Večnamenski prostor centralne šole je že zgodaj postal snemalni studio, polepšan z rdečimi baloni in srčki.



In ko je iz dvestotih mladih in manj mladih grl zazvenela pesem, smo se za hip vsi ustavili, se poenotili in ugalsili v

pesmi Ljubezni. Šolo je napolnila posebna energija, ki bi si jo želeli vsak dan.

Besedilo in foto: Nives Cek, ravnateljica

Festival kraška gmajna že tradicionalno tudi na Komenskem Krasu

V aprilu se je tradicionalno izvedel Festival kraška gmajna, festival naravoslovnega in dediščinskega turizma. Kraška gmajna velja za eno najstarejših kulturnih krajin in eno izmed vročih točk biotske raznovrstnosti v Evropi in svetu, tu se že tisočletja tesno prepleta delo narave in ljudi.

S festivalom želimo vzpodbuditi zanimanje za spoznavanje te izjemne biotske pestrosti in kulturne dediščine, znanstvenega udejstvovanja in ustvarjalnosti. Ponudba kraške gmajne je izjemna, prav zato je festival sestavljen iz dveh sklopov: pomlad (april, maj) in jesen (september, oktober).



Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

V spomladanskem ciklu festivalskih dni, od 25. aprila do 25. maja, so se v petih festivalskih vikendih na Krasu odvijali različni tematski pohodi, kreativne delavnice, strokovna srečanja, otroške delavnice, kulturne prireditve in kulinarčni dogodki.

Veščina suhozidne gradnje, ki je bila konec leta 2018 vpisana na UNESCOV Re-

prezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva, je bila glavna tema festivala.

V prvi festivalski vikend smo vstopili z vodenim ogledom gradišča Debeli griž na Volčjem Gradu ter naslednji dan na Gradu Štanjel postavili na ogled razstavi Natečaj kraška hiša ter potujočo razstavo Living Landscape – Živa krajina Krasa, ki se osredotoča na človeka in antropogene dejavnike, ki so Kras preoblikovali skozi stoletja, v materialni in nematerialni razsežnosti. V nedeljo pa je sledila začetna delavnica obnove suhozidne hiške pri Coljavi pod mentorstvom mojstra suhozidne gradnje, Borisa Čoka.

Celoten program festivala je pripravljen v okviru operacije Krasnost Krasa in Brkinov, ki spodbuja razvoj dediščinskih programov, pomagati pri promociji celotne destinacije. Operacija je sofinancirana s strani Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.



Odprtje razstave Živa krajina Krasa v Fabianijski dvorani v Štanjelu

Projekt Kaštelir: predpriprave na festival Gledanica



Več kot pol leta druženja, raziskav, priprav in usklajevanja je že dodobra ogrelo partnersko ekipo projekta Kaštelir, ki postavlja trdne temelje za ohranjanje naše arheološke zapuščine, predvsem pa odpira priložnosti za turistične in vse druge spremljevalne dejavnosti. Za tisto najbolj družabno plat projekta na slovenski strani skrbi Javni zavod Komenski Kras, ki pripravlja programske vsebine raznovrstnih

dogodkov. V petek, 26. aprila 2019, so se dopoldne v Štanjelu vrstila predavanja s področja arheologije in etnobotanike, popoldne na Volčjem Gradu pa posvet, predstavitev, vodeni ogledi Debele griže in sproščujoča tolkalska delavnica. Življenje, ki so ga živeli naši davni predniki, se nam tako vedno bolj približuje in razkriva v novih razsežnostih. Pri organizaciji je aktivno sodelovala Vaška skupnost Volčji

Grad, društvo Debeli griž in Zavod krasen Kras, Volčji Grad pa je s svojimi lepotami navdušil prav vse partnerske sodelavce, pa tudi številne druge obiskovalce, ki so se jim pridružili na pestrem dogajanju.

Dogodki so bili sofinancirani iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR).

Besedilo: Polona Abram

Kras kot kolesarjem prijazna destinacija

Med letošnjo kolesarsko sezono sta ob koncih tedna začeli voziti dve brezplačni avtobusni povezavi za kolesarje med slovensko Istro, Krasom in Gradežem. Avtobus s prikolico (KoloBus) za kolesa je začel voziti med Koprom in Krasom 19. maja, drugi, čezmejni, med Koprom in Gradežem, pa 8. junija.

Avtobus s prikolico za kolesa bo vozil na krožni relaciji Koper–Kozina–Škocjanske jame–Divača–Štanjel–Sežana–Lipica–Kozina–Koper vse vikende do konca septembra. Urnika obeh linij sta objavljena na plakatih na avtobusnih postajah in v TIC-ih. Ob začetku voženj je v soboto, 18. maja, uvodna predstavitev projekta potekala tudi na Gradu Štanjel.

Brezplačni storitvi sta živel v okviru dveh evropskih projektov Medcycletour in Inter Bike II iz programov Interreg Mediteran in Programa sodelovanja Interreg V-A Italija–Slovenija 2014–2020.

Dolgoletno subvencionirano avtobusno povezavo med Štanjelom in Devinom bodo Javni zavod Komenski Kras, Občina Komen in Občina Devin–Nabrežina letos nadgradili. Z večjim avtobusom bo omogočen prevoz do 5 koles. Avtobusna po-



vezava bo vzpostavljena od 25. junija do 31. avgusta 2019.

Štanjel je v mesecu maju postal bogatejši tudi za prvo stojalo za kolesa, ki se nahaja pri Baru Zoro. Z otvoritvijo letnega vrta in v sodelovanju z RockVelo iz Vipave so v baru postavili stojalo za kolesa in ustanovili kolesarsko točko v Štanjelu, saj želijo njihovo ponudbo približati tudi kolesarjem. Nepozabno raziskovanje kulturne dediščine in naravnih lepot Štanjela s pristinimi okoliškimi vasmami so pravi razlog za kolesarski izlet na Komenski Kras, zato poleg inovativnega stojala za kolesa v Baru Zoro kolesarjem ponujajo tudi poseben akcijski meni.



Besedilo:

Helena Kosmina in Andrej Švagelj

LIPICA – SEŽANA – ŠTANJEL

MAGIČNOST PROSTORA

K³

ČERNIGOJ KOSOVEL SPACAL

Trije kraški umetniki. Kras jih je zaznamoval. Vsak na svoj način so doživljali njegovo bistvo. In obratno. Oni so bili med tistimi, ki so pomagali izklesati njegov poseben značaj, osmisliiti njegove skrite pomene in bolj jasno oblikovati njegovo poslanstvo.

Osrednja razstava je odprta v Galeriji Lojzeta Spacala v Štanjelu, od 13. aprila 2019 do 30. marca 2020.

Vabljeni, da v tem času doživite ustvarjalni preplet vseh treh ustvarjalcev tudi v Galeriji Avgusta Černigoja v Lipici in Kosovelovi sobi Sežana!

Galerija

Lojzeta Spacala

www.stanjel.eu

gorški muzej

ISTRA

LIPIČANSKA UNIVERZARSEŽANA

Kosovčeva soba

GALERIJA

ISTRA

ISTRA

KB 1909

Občina Komen

Kolesarska dirka po Sloveniji tudi skozi občino Komen

Kolesarska dirka po Sloveniji (Tour of Slovenia) je največji kolesarski dogodek in ena največjih športnih prireditev v Sloveniji, ki jo iz leta v leto spremlja več ljudi, tako ob progi kot tudi preko medijev.

Letošnja, že 26. kolesarska dirka po Sloveniji, ki bo potekala med 19. in 23. junijem 2019, bo prišla tudi na Kras. 4. etapa Kolesarske dirke po Sloveniji bo potekala v soboto, 22. junija 2019, s štartom v Novi Gorici in ciljem v Ajdovščini. Vmesne destinacije dirke so Kanal ob Soči, Brda, Renče – Vogrsko, Štanjel (občina Komen)

in Vipavska dolina.

Kolesarji bodo prišli v Komen iz smeri Škrbina predvidoma okrog 12.45, nadaljujejo v smeri Branika ter nato proti Štanjelu (prihod v Štanjel predvidoma okrog 13.00) in nadaljujejo proti Vipavi.

Kolesarska dirka se bo prenašala na Eurosportovih televizijskih in spletnih kanalih ter direktnem prenosu (2 uri na dan) na Eurosport 1 in RTV Slovenija. Posebnost TV prenosa je, da v petih dneh več kot 2 uri prikazuje posnetke narave in pokrajine na trasi in v bližini poteka

trase tekme. Večji del je helikopterskih posnetkov ali v živo, delno pa so posnetki posneti tudi v naprej.

S tem, ko ekipa dirke poteka skozi našo občino, se poveča tudi medijska izpostavljenost destinacije prek vseh prisotnih medijev, ki bodo o dirki poročali tako v sliki kot v besedi.

Vabljeni, da si ta največji kolesarski dogodek ogledate. Še posebej vabljeni v Štanjel, kjer se bo začel tudi vklop v živo na televizijski postaji Eurosport. Dogodek so podprli Občina Komen, Javni zavod Komenski Kras in Meblo, d. o. o.

Besedilo: Helena Kosmina



#tourofslomenia
#fightforgreen
#ifeelslovenia
#visitkras
#stanjeltourism

fight for green

Evropa investira v podeželje – začetek operacije Krasnost Krasa in Brkinov

V začetku leta 2019 je osem partnerjev na območju Krasa in Brkinov (Zavod za Komenski Kras, Zavod za šport, turizem in prosti čas Sežana, Holding Kobilarna Lipica, Javni zavod Park Škocjanske jame, Občina Hrpelje – Kozina, Občina Divača, Razvojni center Divača ter Območna obrtna zbornica Sežana) začelo izvajati operacijo za razvoj in dvig kakovosti turističnih storitev ter povezovanje tipičnih izdelkov in pridelkov Krasa in Brkinov v

turistično ponudbo destinacije. Operacija je sofinancirana s strani Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in bo pripomogla k nadaljnjem razvoju skupne blagovne znamke Krasa in Brkinov.

Dediščinski programi, ki bodo izvedeni v okviru operacije, bodo pripomogli k promociji celotne destinacije ter zbudili pozornost za tovrstne dogodke na destinaciji tudi v prihodnje. Razlog za obisk



Krasa in Brkinov bodo programi doživetij, ki se jih bo pripravilo v okviru operacije. Zakup medijskega oglaševalskega prostora pa bo močno prispeval k dvigu prepoznavnosti destinacije na območju LAS-a.

Besedilo: Koordinacijski odbor operacije Krasnost Krasa in Brkinov

Stiki s tujimi novinarji in predstavniki turističnih agencij se krepijo

Štanjel in ostali predeli Komenskega Krasa niso vedno bolj priljubljeni zgolj kot turistična točka za posamezne obiskovalce in organizirane skupine, marveč tudi za novinarske in ostale študijske obiske. Že v spomladanskem času nas je obiskalo kar nekaj zanimivih in pomembnih novinarjev, urednikov in bloggerjev iz različnih koncev Evrope. Obiskali so nas tako člani najpomembnejših turističnih agencij iz Zgornje Avstrije, predstavniki televizije MDR s sedežem v Leipzigu v Nemčiji, ki so o lepotah in zanimivostih



Krasa posneli tudi krajši prispevek, nato pa še predstavnici dunajske časopisne hiše Die Presse, ki sta bili nad kraško pokrajino, kulturno dediščino in gostoljubnostjo Kraševcev navdušeni. V maju je bila pomembna tudi novinarska tura če-

ških, slovaških in madžarskih novinarjev ter bloggerjev, ki so se na Krasu in Brkinih zadržali štiri dni. Svojo poslovno priložnost pa smo tudi letos preizkusili na že 22. Slovenski turistični borzi, ki je tokrat potekala med 16. in 18. majem v Termah

Olimia v Podčetrtku, kjer smo vzpostavili številne stike in kontakte za nova, prihajajoča sodelovanja s ponudniki turističnih potovanj iz Slovenije in tujine.

Besedilo: Urban Grmek Masič

Naše naravne in kulturne lepote skozi oči tujih raziskovalcev

Volčji Grad, ena izmed naših najlepših vasic, ki vztrajno ohranjajo svojo prvobitno podobo, je gostila mlado mednarodno ekipo štirih raziskovalcev z ugledne švedske univerze LUND. S pomočjo Občine Komen, Javnega zavoda Komenski Kras, številnih turističnih ponudnikov, s katerimi so opravili pogovore, in seveda Volčjegrajcev, ki so se izkazali s svojim gostoljubjem, je nastala več kot 40 strani dolga raziskava, ki se posveča razvojnim priložnostim vasi, kakršne so na Krasu. Osredotočili so se na razvijanje mirnih in ustvarjalnih oblik turizma in z njim povezanih dejavnosti, ki ne motijo vsakdanjega življenja vaščanov, temveč ga ravno nasprotno, bogatijo in poživljajo. V tednu dni, ki so jih preživeli na Volčjem Gradu, so nabirali vtise, ki so za nas še posebej dragoceni, saj nas tujci vidijo z drugega zornega kota. To, kar je nam samoumevno in morda sploh ne cenimo, je lahko za njih velika vrednota in podlaga za šte-

vilne nove preživitvene možnosti, predvsem za mlade. V ta namen je bila organizirana delavnica, na katero je prišlo kar nekaj mladih, pa tudi starejših udeležencev, ob zaključku pa še prav tako dobro obiskana javna predstavitev. Spletle so se prijateljske vezi, posebej nas je navdu-

šilo njihovo iskreno prizadevanje, da bi bil njihov raziskovalni trud pomemben košček naše prihodnje strategije razvoja. Glavni poudarki bodo predstavljeni vaški in širši lokalni skupnosti, raziskava pa je javno dostopna na spletni strani www.stanjel.eu/projekti.



Volčji Grad so raziskovali simpatični študenti Avstralec Bobby, Nemka Anja, Američan Dylan in Nizozemka Bauke.

Besedilo: Polona Abram

Nove licence tudi med našimi vodniki

Turizem, aktivno preživljanje prostega časa in potovanja postajajo vse bolj popularna veja gospodarstva; turisti se usmerjajo v iskanje doživetij, in tu so kultura, naravna dediščina in podeželje tista kombinacija, ki ima za doživetje na voljo vso izvirnost. K popolnemu doživetju pripomorejo tudi lokalni turistični vodniki, saj najbolje poznajo kraj in njegovo dušo.

Kras in Brkini so od aprila bogatejši za 40 novih lokalnih turističnih vodnikov, med katerimi je tudi šest, ki prihaja iz Komenskega Krasa. Letošnji tečaj se lahko pohvali z obširnimi predavanji, ki so potekali po različnih lokacijah v vseh petih občinah. Teoretični del je obsegal področja arheologije, naravne in kulturne dediščine, geografije, zgodovine in

umetnostne zgodovine za območje vodenja ter večine retorike in kakovostnega vodenja. Znanje so bodoči vodniki pridobivali od 16 uglednih in priznanih strokovnjakov, poleg teoretičnega pa se mora vsak, ki želi uspešno opraviti usposabljanje, dokazati tudi s praktičnim znanjem, s samostojnim strokovnim vodenjem. Večina novopečenih turističnih vodnikov je iz petih kraško-brkinskih občin, nekaj pa tudi iz bližnje okolice. Le strokovno usposobljeni lokalni turistični vodniki lahko bistveno prispevajo k boljši in kvalitetnejši turistični ponudbi našega območja.

Turizem na Krasu in Brkinih ponuja še številne neizkoriščene možnosti in predstavlja pomembno poslovno priložnost, zato lahko predvidevamo, da bo v prihodnje dobil še večjo vlogo.

Vsem prejemnikom novih licenc iskreno čestitamo!

Foto: arhiv ZKK



Dan šole 2019

Prazniki so priložnost, da kritično pogledamo na prehojeno pot in si hkrati načrtamo nove smeri, ki jim bomo sledili v prihodnje. Rdeča nit letošnje prireditve je potekala pod sloganom, ki smo mu verno sledili celo šolsko leto. Ustvari.si je ponujal dovolj možnosti za razvijanje nešteti idej, delček njih pa je učencem s prizadevnimi mentorji uspelo udejanjiti.

Večnamenski prostor se je 25. maja 2019 spremenil v pravo razstavišče. Učenci so predstavili izdelke, narejene pri pouku in interesnih dejavnostih. Zgornji hodnik bodo še dolgo krasili likovni izdelki, priložnostna pa je bila razstava klekljarskega krožka pred knjižnico.

Na ogled smo postavili tudi, s trikratnim zlatom nagrajeno tržnico Turistične zveze Slovenije, delo učencev turističnega krožka, z naslovom Foto šopek s Krasa.

Ponosni na več desetletji neprekinjenega izdajanja šolskega glasila Mladi bori smo tudi letos poskrbeli za bogat zbornik, ki so ga ustvarili skoraj vsi učenci šole.

Ravnateljica sem v slovesnem nagovoru izpostavila ekipne in posamične izjemne dosežke učencev. Med ekipnimi so bili omenjeni:

- Ana Mržek in Ana Gustinčič ter Gal Križaj, ki so z nalogo Od delilnega razmerja do glasbe popolnoma očarali strogo žirijo na regijskem tekmovanju mladih raziskovalcev in v hudi državni konkurenci osvojili srebrno priznanje.
- Čeprav so mladim programerjem letos nekoliko ponagajali robotki, se osmo in devetošolci mrzlično pripravljajo na



evropsko tekmovanje v robotiki, ki bo konec junija v Hannovru v Nemčiji.

- 24. maja 2019 so nas znova razveselili pevci združenega otroškega pevskega zbora iz Komna in Štanjela, ki so na regijskem tekmovanju v Novi Gorici pripeli zlato priznanje z zavidljivim števkom točk.

Posamično so letos najbolj blesteli:

- Sinja Spasenić Likar, ki je osvojila zlato priznanje iz logike (že tretje leto zapored) in obilico visokih uvrstitev na drugih tekmovanjih,
- Gaja Fakin je na državnem tekmovanju iz angleščine osvojila zlato priznanje,
- Kristjan Umek, ki je poleg zlatega priznanja iz angleščine osvojil še vrsto nekoliko manj žlahtnih priznanj iz znanju različnih predmetov, med drugim tudi Diamantnega kenguruja za osvojeno najmanj bronasto priznanje na mate-

matičnem tekmovanju v vseh letih šolanja.

Da se športu pišejo boljši časi, nakazujejo odlične uvrstitve učencev Andraža Korona, Aleksa Besednjaka, Kristine Banelj in Ivane Ščuka na področnem tekmovanju v atletiki.

Za odličnost na šoli pa nas ne sme skrbeti, saj rastejo v nižjih razredih pravi mladi ustvarjalci. Na natečajih so se tako izkazali učenci Mark Gregorič, Lana Mezinec, Karanovič, Julija Janko in Manca Buda.

Celi Sloveniji je pokazal, iz kakšnega deklamatorskega testa je Urh Melan Mozetič, ki mu je na predizboru za Župančičevo frulico uspela uvrstitev med pet najboljših deklamatorjev, ki se bodo pomerili v finalu za laskavo nagrado.

Čeprav so v projektu tako ali drugače sodelovali vsi učenci, so svojo ustvarjalnost na prireditvi lahko pokazali le nekateri. Ples, balet in igrice Vse si delimo so zopet navdušili številno občinstvo. Učenci so za omenjeno igro izdelali vabila in gledališki list, sešili so kostume, napisali besedila songov in jih uglasbili, pripravili sceno, posamezniki pa so skrbno dokumentirali dogajanje s snemanjem in fotografiranjem.

Iskrena hvala prav vsem za trud, predanost in prizadevnost ter čestitke za uspehe, ki jih vse to tudi rodi. Vsem učencem čestitam za uspehe ob zaključki šolskega leta in želim zanimive in lepe počitnice.

Besedilo: Nives Cek, ravnateljica

Foto: arhiv šole



Blagor hiši, kjer se petje sliši

Naša šola je polna petja, saj prepeva v zborih letos kar 111 učencev. Mladi pevci so zelo dejavni, veliko nastopajo skozi vse leto, saj so opravili kar 19 raznovrstnih nastopov. Prepevali so prvošolčkom ob vstopu v šolo, na prireditvi ob obletnici vrnitve Primorske k matični domovini, na srečanju s pisateljico in pesnico Anjo Štefan, na podelitvi nagrad Fabianijevega ekstempora, ob slovenskem zajtrku, priredili večer angleških pesmi in poezije, zapeli starejšim v Štanjelu, sooblikovali vse šolske proslave in spominsko krajevno slovesnost 15. februar ter se zelo uspešno predstavili na reviji v Sežani. Ker je petje pri nas doma in ker dober glas seže v deveto vas, je Radio Robin 23. maja snemal oddajo o vseslovenskem petju pesmi Dan ljubezni na naši šoli. Zelo smo ponosni, da so izbrali prav nas. Naslednjega dne je otroški zbor, v katerem pojejo komenski in štanjelski učenci, osvojil na regijskem tekmovanju v Novi Gorici zlato priznanje.



S tem dogodkom pa se pevska sezona še ni zaključila. Mladinski pevski zbor se je v začetku junija udeležil dvodnevne pevske turnee, kamor je bil povabljen, da zapoje avstrijskim učencem srednje šole v Pliberku, predtem pa so vsi šolski zbori zapeli še na tradicionalnem zaključnem koncertu, kjer se je podelilo priznanja

zaslužnim devetošolcem. Že kar nekaj let zapored pa šolski zbori sooblikujejo tudi občinske prireditve. Tako bo tudi letos, saj bosta združena otroški in mladinski pevski zbor 22. junija zapela skupaj s komensko godbo.

Besedilo in foto:
Andreja Rustja, zborovodkinja

Srebrno priznanje za mlade raziskovalce

V letošnjem šolskem letu so osmošolci Ana Gustinčič, Gal Križaj in Ana Mržek obiskovali delavnico matematičnega raziskovanja. Plod njihovega dela je raziskovalna naloga z naslovom Od delilnega razmerja do glasbe, v kateri so s pomočjo matematike ugotavljali zakonitosti, ki veljajo za višine tonov in dolžine strun. Izkazalo se je, da je v vsaki zaigrani melodiji skritega veliko znanja matematike.

Na regijskem tekmovanju Mladih raziskovalcev Slovenije v Kopru so suvereno predstavili svoje ugotovitve, s čimer so si



prislužili priznanje za najboljšo raziskovalno nalogo v kategoriji osnovnih šol. Tudi na državnem tekmovanju v Murski Soboti so odlično predstavili svojo raziskovalno nalogo in se domov vrnili s srebrnim priznanjem.

Iskrene čestitke zagnanim mladim raziskovalcem matematike.

Besedilo in foto: Lucija Filipčič Križaj

Šolska

Od osmih do dveh,
včasih do treh,
v šoli visim,
domov si želim.

Zjutraj, ko pridem,
komaj bedim,
na poti v razred
sošolce dobim.

Steče debata o dobrih stvareh,
T'k'oj pozabim, da s'm v »smeteh«.

Pon'deljki do bedni,
v tork' se mi spi,
sreda se vleče,
četrtek smrdi.
Končno je petek,
domov se mudi.
Čaka me vikend!
Adijo vsi!

Od osmih do dveh,
včasih do treh,
v šoli visim,
domov si želim.

Oh, ne ta rutina,
se spet ponovi.
Iz leta v leto
dovolj imamo že vsi.

Gaja Fakin, Sinja Spasenič Likar, Lara Bandelj, 9.r.

Bodi varen!

Varen na cesti si,
če v avtu privezan si!

Varen na cesti si,
če ti rumena rutica z vratu visi!

Varen na cesti si,
če kresnička sveti ti!

Varen na cesti si,
ko prometne znake vidiš ti!

Varen na cesti si,
ko zelena luč mežika ti!

Varen na cesti si,
ko po zebri sprehodiš se ti!

Varen na cesti si,
ko si prijazen do drugih ljudi!

Varen na cesti si,
ko pri kolesarjenju gledaš poti!

Varen na cesti si,
ko ne spotikaš se ti!

Lara Marušič in Tia Lisjak
Kreativno pisanje, mentorica: Tanja Spačal

Semafor

Stric v križišču pokončno stoji,
ima luči in zelo se blešči.

Ko rdeča se prižge,
avto obstoji.

Če rumena sveti se,
avto, pripravi se!

A zelena ti mežika,
to je prava slika.

Le naprej premakni se,
pa naprej odpelješ se.

Eva Adamič in Vita Fakin
Kreativno pisanje, mentorica: Tanja Spačal

Burjica

Če čebelice bi zapele vse ...

V skupini Baloni smo obeležili Svetovni dan čebel (20. maj) malo bolj zgodaj. Starše smo povabili, da so nam pomagali okrasiti vrtec s čebelicami. Skupaj z otroki so se prepustili domišljiji in ustvarili čudovite čebele iz odpadnega materiala. Z njimi smo okrasili našo igralnico. Otroci so staršem zaplesali tudi čebelji ples. Na fotografijah smo si skupaj ogledali utrinke iz letošnjega šolskega leta. Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili staršem, ker so se udeležili v tako velikem številu in z nama preživeli prijetno in zabavno popoldne. Hvala.

Besedilo in foto:
Karmen Antonič in Staša Svetlič



Igralnica plezalnica

Dejstvo je, da otroci v vrtcu preživijo od sedem do devet ur dnevno. Naloga strokovnih delavk v vrtcu pa je, da v vsem tem času otroke spodbujamo k različnim dejavnostim. Glede na pomen, ki ga ima gibanje v otrokovem razvoju, je nujno, da otrok že v zgodnjem otroštvu ustvari

pozitiven odnos do gibalnih dejavnosti.

Sama želim to doseči že s samo organizacijo prostora – igralnice, v kateri preživimo večji del dopoldneva. Vedno poskrbim, da je v njej dovolj prostora za prosto gibanje otrok, kar je za otroke 1. starostnega obdobja, s katerimi trenutno

preživljam dopoldneve, že tako bistvenega pomena.

Zelo pogosto pa naša igralnica spremeni svojo podobo. Narobe obrnjen kavč iz koticke postane tobogan, z rjuho pokrita miza postane tunel, zvrnjeni stoli in narobe obrnjene mize postanejo

ovire, preko katerih se je treba podati, ko pa zraven dodamo še nekaj telovadnega orodja ali rekvizitov ter čeznjo napnemo

elastično vrv, se igralnica spremeni v plezalnico. Dejavnost še dodatno podkrepimo z glasbo, običajno je to kar himna

Mednarodnega projekta FIT Slovenija (Fit, fit, fit ...), ki jo izvaja Nuša Derenda. Otroci jo že tako dobro poznajo, da ko zaslišijo njene zvoke, pričnejo kar sami obračati stole ali vleči kavč iz kotička. Nasmehi na njihovih obrazih in vriskanje mi dajo vedeti, da v tej dejavnosti naravnost uživajo. Gotovo jim je tudi glasba tista dodatna vzpodbuda, da si »upajo« preko marsikatero ovire. Predvsem pa, kar je tudi moj glavni namen, gibajo se!

Pregovor pravi Kar se Janezek nauči, to Janez zna. Zato želim z vzpodbudnim učim okoljem, kar, kot se je izkazalo, igralnica plezalnica nedvomno je, motivirati, da bodo gibalne dejavnosti postale in ostale del dnevne rutine vsaj peščice otrok, ki velik del dneva preživijo v naši družbi.

Besedilo in foto:
vzgojiteljica Agata Masten



Pomlad v Vrtcu Komen

Ob praznovanju pomladi smo strokovne delavke vrtca pripravile otrokom lutkovno predstavo Zakaj je sneg bel?. Otroci so izvedeli, kako je bil zvonček prijazen in dal snegu malo svoje bele barve. V zahvalo je sneg dovolil zvončku, da vsako pomlad prvi pokuka iz zaspale zemlje. V sklopu pomladi smo pripravili tudi Fit igrišče. Na vrtčevskem igrišču smo pripravile več postaj z različnimi telovadnimi rekviziti. Vlekli smo vrv, poskakovali po eni nogi, tekali med ovirami, hodili po gredi, plezali ob mreži itn. Dne 7. aprila smo obeležili Svetovni dan zdravja – Vsi na kolo, za zdravo telo. Otroci so prinesli v vrtec svoja kolesa, poganjalce, tricikle, skiroje. OŠ Komen nam je prijazno posodila asfaltno igrišče ob vrtcu. Pripravile smo poligon, po katerem so otroci urili svoje spretnosti in ponosno pokazali svoja vozila.

Besedilo in foto: Karmen Antonič



Pšenične polnozrnatne testenine – »Moja pašta«

Otroci so ugotovili, da pri kosilu nikdar ne jemo vsi enakih testenin. Zaradi alergije dobijo nekateri otroci drugačne testenine. Porodila se je ideja, da bi pripravili take testenine, ki bi jih lahko jedli vsi. Da bi bile testenine še zdrave, smo se odločili, da jih pripravimo iz polnozrnatne pšenične moke.

Iskanje in priprava sestavin

Skupaj smo ugotovili, da za testenine potrebujemo moko in vodo. Vodo smo imeli v igralnici, manjkala nam je zgolj moka. Sprva smo želeli moko kupiti v bližnji trgovini. Ker pa nas je zanimalo tudi, kako pšenična moka sploh nastane, je pšenično zrnje od doma prinesla vzgojiteljica Karmen. Pšenico smo si v

vrtcu dobro ogledali in otipali. V kratkem videu smo spoznali celoten postopek pridobivanja moke, od setve pa do žetve pšenice z žetvenim strojem in nato mletje zrn v moko.

Mletje pšeničnih zrn v moko dandanes ne velja več za vsakdanje opravilo, zato sem hotela, da otroci tudi sami izkusijo mletje zrn. V vrtec sem prinesla gospo-



dinjski mlin na kamen. Najprej smo spoznali, kako je sestavljen, nato pa še kamne, ki so najpomembnejši pri mletju, saj drobijo zrnje, iz katerega nastane moka.

Otroci so v odprtino na vrhu mlina postopoma spuščali pšenična zrna, na drugi stani pa opazovali, kako je našo posodo polnila prava moka. Sami niso mogli verjeti, da nam je resnično uspelo iz zrn narediti moko.

Priprava testenin

Imeli smo vse sestavine, opasali smo si predpasnike, pripravili delovno površino in izdelava testenin se je lahko začela. Najprej smo zamesili testo. Razrezali smo ga na hlebčke, da je imel vsak svojega.

Hlebčke smo nato razvaljali z napravo za izdelavo testenin. Vsak otrok je svoje testo večkrat spustil skozi rezo z gladkimi valjčki, da je dobil tanko testo, primerno za testenine. Testo smo nato spustili skozi valjčke za razenje testenin, natančneje rezancev. Rezance smo nato obesili na stojala, na katerih so se en dan sušili.

Ker rezancev kljub želji nismo mogli skuhati in pojesti, so jih otroci nesli domov. Vsak si je pripravil svoj rezancev poln paketek, ga primerno zaprl, mu nalepil našo nalepko in dodal recept za pravo domačih polnozrnatih rezancev.

Besedilo in foto: Staša Svetlič

Prstne igre pri »muckah«

V skupini Muck v Štanjelskem vrtcu smo v tem šolskem letu izvedli projekt Biba potuje domov. Sodelovali so tudi starši otrok iz skupine. Lutko Biba so odnesli domov in se skupaj z otrokom igrali, ji pripovedovali pesmi iz knjige Biba buba baja (Mira Voglar), ji peli in se z njo družili. Nekateri so doživetja tudi zapisali v dnevnik in se fotografirali. Biba je nekaj dni ostala pri vsaki družini in se vrnila v vrtec. Pripravili smo razstavo v vrtcu.

Otroci so tudi v vrtcu uživali ob teh prstnih igrah, tako imenovanih bibarijah, saj so jim nudile ugodje, čustveno navezanost. Bili so ustvarjalni, vedoželjni in otroško nagajivi kot prave »bibe«.

Besedilo in foto: strokovni delavki Silvana Lozej in Denis Lemut



Grad – grajska zgodba

Naš vrtec stoji v neposredni bližini gradu Štanjel in zato ga imamo velikokrat možnost obiskati, si ga ogledati in občudovati. Z otroki pa si nismo nikoli vzeli toliko časa, da bi se vanj zares poglobili.

In ko smo se septembra sprehodili skozi Štanjelski grad, da bi fotografirali zanimivosti, ki bi pritegnile našo pozornost, smo opazili veliko različnih napisov. Otroci so naju začeli spraševati, kaj na njih piše. Prebrali smo: galerija, Tic, stolp, poročna, viteška dvorana in še mnogo drugih. Ker otrokom ni zmanjkalo vprašanj, smo se skupaj odločili, da bomo letos raziskali ter bolje spoznali naš Štanjelski grad. In tako se je začel naš projekt.

Najprej smo razmišljali, kaj pravzaprav o gradu že vemo. Naše ugotovitve smo zapisali, grad pa smo tudi narisali. Na začetku so bile risbe še dokaj skope, saj pravzaprav nismo niti natančno vedeli, kaj vse grad ima, iz česa je, kdo je na gradu živel, kdo živi danes ... Počasi, počasi pa so naše slike postajale vse bolj polne. Veliko smo se pogovarjali in se spraševali, kdo bi nam pri spoznavanju in raziskovanju sploh lahko pomagal. Otroci so našli vsa poznanstva: starše, none, učitelje, učence OŠ Štanjel, kuharice, vaščane, turistične delavce iz Tica, knjižničarko in seveda nekoga, ki bi lahko vedel največ, to je nekdo, ki v gradu živi. In res

lotili smo se raziskovanja.

Zapisali in narisali smo si vsa možna vprašanja, na katera smo želeli odgovore. Zaslišali smo vse osebe, ki bi lahko kaj vedele o gradu. Vprašanj nam ni zmanjkalo. Prebirali smo knjige, brskali po internetu in postajali smo vse večji strokovnjaki za gradove. Otroci so vsako novo informacijo z veseljem prenesli svojim prijateljem. Vse, kar smo izvedeli, pa smo želeli tudi preveriti in potrditi na mestu samem. Tako smo si ogledali grajski stolp, preverili razgled iz gledanice, zaplesali na grajskem dvorišču, poiskali smo vodnjak in kraško hišo, pogledali še v viteško dvorano, na vrt, v galerijo ter se ustavili v Tu-

ristično informacijskem centru – Tic.

V Ticu, nam je g. Urban Grmek Masič povedal veliko zanimivih stvari o gradu Štanjel.



Grad smo si ogledali skozi fotografije fotografa Alana Kosmača. Preizkusili pa smo se tudi kot pravi fotomodeli. Preoblekli smo se: fantje v viteze, dekleta v princeske in samozavestno, kot pravi graščaki smo stopili pred lučke in fotoapar.



Ga. Vlasta Markočič, likovna pedagoginja, ki živi v neposredni bližini gradu, nas je povabila, da si ogledamo njen atelje, grafike o gradu ter nas povabila na skupno ustvarjanje.



Učiteljica in vodja OŠ Štanjel, Dunja Peric, nam je v Ferrarijevem vrtu, ob kamišibaju, povedala svojo izmišljeno zgodbo Waterpollo.



Spodbudila nas je z vprašanjem, ali bi se tudi mi preizkusili v izmišljanju

zgodb. Seveda smo bili takoj za to. Ampak vprašali smo se, kako bi se mi tega lotili. Izmisli si zgodbo ni kar tako.

Iz Kosovelove knjižnice v Komnu smo si izposodili pravljice in zgodbe o gradovih. S sodelavko sva pripravili pravljčni kovček, v katerem se je vsak dan skrivala pravljica. Otroci so bili nad kovčkom navdušeni in komaj so čakali vsako naslednjo pravljico. Zgodbe smo si izmišljevali tudi s pomočjo slik.

Potrebovali smo še več idej, zato smo na pomoč poklicali go. Mojco Leben, pedagoginjo, plesno umetnico, ki sodeluje z nami v okviru projekta SKUM. Namen tega projekta je razvijanje sporazumevalnih zmožnosti s kulturno-umetnostno vzgojo. Najprej smo z njo preko giba in plesa raziskali dele gradu, iz česa je, kdo v njem živi, potem pa smo začeli ustvarjati zgodbe. Ko smo si pridobili dovolj idej, smo skupaj sestavili pravo grajsko zgodbo.



Zgodbo bomo predstavili na otvoritvi naše razstave Grad – grajska zgodba na Gradu Štanjel.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam pomagali pri našem projektu.

Besedilo in foto: Mateja Bežek Kosmač in Monika Turk

Red je vedno pas pripet

Miške z Vrtca Štanjel smo se letos odločile, da sodelujemo v projektu »Pasavček«. Osnovni namen projekta je spodbujanje pravilne uporabe otroških varnostnih sedežev ter varnostnih pasov med vožnjo. Vsaka vožnja z avtomobilom je za otroka posebno doživetje. Širi mu obzorja, med vožnjo spoznava okolico in promet. Vse to so razlogi, da mora biti vsaka vožnja tudi varna vožnja.

Projekt smo začeli v mesecu oktobru, podrobneje pa smo se mu posvetili v mesecu marcu. Najprej smo se med sprehodi pogovarjali o varnem in primernem



obnašanju na cesti. Na sprehodih smo opazovali prometne znake, spoznavali njihov pomen in se seznanjali tudi z oblikami. Tako so kasneje otroci tudi naju opominjali, ko so videli kakšen prometni znak. V igralnici smo izdelali plakat, kjer smo beležili, če so bili otroci pripeti. Ob metru smo se merili in ugotavljali, če smo dovolj veliki za določen avtosedež.

Risali smo vozila in jih razvrstili glede

na način vožnje, reševali smo delovne liste o prometu in po številkah pobarvali lik Pasavčka. Naučili smo se deklamacijo o Pasavčku in veliko drugih pesmic o vozilih. Nastal je tudi likovni izdelek z naslovom Prometna ulica in trganka Semafor ter še veliko drugega.

V začetku in ob zaključku projekta sva otrokom zastavili enako vprašanje: »Zakaj moramo sedeti v stolčku in se za-

vezati s pasom?« V začetku projekta so odgovorili: »Da nas ne ustavijo policisti.«

Ob koncu projekta pa so odgovorili: »Da se ne poškodujemo.« S tem odgovorom je bil najin glavni namen dosežen.

Besedilo: Alenka Budin Vodopivec in
Katarina Černigoj
Foto: Katarina Černigoj

Namesto temper, zemlja

V letošnjem šolskem letu se vse vrti okrog umetnosti. Tako smo tudi ob svetovnem dnevu Zemlje postali umetniki. Tokrat smo za slikanje uporabili posebno

naravno barvo – zemljo. Slikanje je potekalo v dveh igralnicah, otroci so se med seboj izmenjevali in krožili. Zelo smo uživali.



Zemlja skozi otroške oči:

- je pod travo
- pokrije tla
- pokriješ seme, da zraste
- tam lahko kaj posadimo
- je rjava
- je mehka, ko pada dež
- mi živimo na Zemlji
- smo prijazni do Zemlje
- ji damo vodo
- jo pobožamo
- na njo posadimo rožice
- pokosimo travo
- ne mečemo smeti, ampak jih pobereemo
- ne kurimo plastike, ker smrdi.

Besedilo:
Mateja Bežek Kosmač in Monika Turk
Foto: Arhiv Vrtca Štanjel

Zmajček Jurček na obisku

Naš vrtec je že vrsto let vključen v Eko projekt. V sklopu tega nas je tudi letos obiskal zmajček Jurček in z nami preživel ves teden. Najprej smo si ogledali predstavo o »Vetru, ki bi rad pel«, ki nam jo je pripravila ZPMS Sežana. Zatem pa nam je Jurček zaupal nalogo – planinski pohod, kar naj izpolnimo v tednu, ki je sledil. Vreme nam je bilo naklonjeno in tako smo se v petek otroci iz starejših skupin odpravili na planinski pohod po krožni Fabianijevi poti. Otroci iz skupine Muck pa so na bližnjem travniku imeli sadni piknik. Zmajček Jurček se je z nami imel lepo, a že v ponedeljek je odšel, saj so ga nestrpno pričakovali še otroci iz drugih vrtcev.

Besedilo:
Monika Turk in Mateja Bežek Kosmač
Foto: Arhiv Vrtca Štanjel



Utrip podružnične glasbene šole v Komnu

Bliža se konec šolskega leta in prav je, da se spomnimo dejavnosti, s katerimi smo se ukvarjali učenci in učitelji naše podružnice. Poleg rednih internih in razrednih nastopov smo organizirali novoletni in letni koncert, sodelovali pa smo še na mnogih drugih prireditvah in koncertih, kamor so nas povabili drugi organizatorji – izmed teh naj v nadaljevanju naštejemo najbolj zanimive.

Nekateri pianisti so sodelovali na dveh skupnih koncertih, ki smo jih soorganizirali z Glasbeno matico iz Trsta z namenom povezovanja tako učiteljev kot tudi učencev dveh sosednjih glasbenih šol. V Tolminu na srečanju flavtistov je nastopil kvartet flavt, v Postojni pa je na srečanju sodeloval tudi kvartet klarinetov. Tudi trobilci so nastopili na srečanju primorskih glasbenih šol v Ilirski Bistrici. Nekateri učenci naše podružnice so sodelovali na koncertu v devinskem zavodu združenega sveta. Zanimivo pa je bilo tudi skupno sooblikovanje prireditve ob kulturnem dnevu skupaj s knjižničarko Marijo Umek. Vsa ta sodelovanja vzpodbujajo medsebojno druženje, izmenjavo mnenj ter dajo učiteljem vpogled v delo učiteljev drugih šol in s tem bogatijo pedagoško znanje.

Tudi na področju tekmovanj smo bili uspešni. Na državnem tekmovanju TEMSIG so se predstavili naslednji učenci: Staša Vodopivec (klarinet, prejela je priznanje – mentor prof. Branislav Trifković), Neža Fakin (flavta, srebrno priznanje – 90 točk, mentorica prof. Tamara Tretjak) ter Veronika Buda (flavta, srebrno priznanje – 93 točk, mentorica prof. Tamara Tretjak). Kitaristka Lucija Tavčar se je udeležila Dnevov kitare v Krškem ter prejela srebrno priznanje (mentor prof. Igor Starc). Harmonikaš Kevin Fabjan se je udeležil regijskega tekmovanja in prejel srebrno priznanje (mentorica prof. Sabina D. Trifković). Pianistka Veronika Cej se je udeležila dveh klavirskih tekmovanj v Italiji: na mednarodnem tekmovanju pianistov v San Dona' di Piave je prejela 2. nagrado in 92 točk, na mednarodnem tekmovanju v Naborjetu pa je prejela absolutno prvo nagrado z osvojenimi 98 točkami (mentorica prof. Ingrid Tavčar).

Da bi se izognili zgolj naštevanju koncertov, sodelovanj in tekmovanj, naj ob koncu dodam še nekaj mojih misli o tem, kaj pomeni glasbeno izobraževanje za otroke v današnjem času – času »zaslonov«, kot pogosto slišimo. Učenci, ki vadijo inštrument, krepijo mnogo vrlin



in lastnosti – učijo se samodiscipline, vztrajnosti, natančnosti, poslušanja sebe in drugih, sodelovanja, sprejemanja pohval in kritik, sprejemanja uspehov in neuspehov, nastopanja, načrtovanja itd. Morda je dandanes še posebno redka lastnost potrpljenje – ko se učiš za nastop ali tekmovanje, veš, da bo to proces, ki bo trajal nekaj mesecev, in ni to kot preprost »klik« na zaslonu, kjer se vse zgodi hitro in ni treba čakati. In to je pravzaprav šola za življenje. Vse te lastnosti, ki jih gradijo ob učenju inštrumenta, bodo učenci prenesli v svoja življenja in jim bodo v pomoč. Zato starši vzpodbujajte svoje otroke pri tem delu, stojte jim še naprej ob strani, ko jim bo težko, jim pomagajte najti ravnotežje v izbiranju ostalih dejavnosti – kajti preobremenjenost je dandanes velik problem; rešitev pa se skriva v kratki misli: manj je več.

Učitelji naše podružnične šole vsem učenkam in učencem čestitamo za njihove nastope, vadbo in muziciranje, po letnih izpitih pa jim želimo lepe poletne počitnice.

Besedilo: Ingrid Tavčar

Foto: Darja Cej in Nadja Kavčič



Športno

Ob vseh športnih aktivnostih in dogodkih v preteklih mesecih je že skoraj težko narediti presek našega dela, saj ga v zadnjem času res ni bilo malo. Če malce naštejemo: Mateja je s svojimi plesalkami vseh starosti navduševala občinstvo tako v Sarajevu kot v Sežani in imela

najbrž najuspešnejšo sezono do sedaj, nogometaši so do konca sezone napadali višjo ligo, bili sicer za las neuspešni, ne dvomimo pa, da jim v prihodnje ne bo uspelo. Balinarji so, kot smo tega že navajeni, ponovno blesteli v superligi in zimski ligi, mladi košarkarji so v državni

ligi pridno nabirali izkušnje, Hrušovljani pa izpeljali najbolj obiskan pohod do sedaj. Rekreativci iz Štanjela so aktivni v vseh letnih časih, veseli nas njihova nova ponudba vadb za zdrav hrbet. Vmes je Športna zveza Komen postala še polnopravni član Športne unije Slovenije,

kar nam daje možnost prijav na njihove razpise, nudi večjo prepoznavnost ter možnost sodelovanja pri projektih. Tu je brez dvoma precej odvisno tudi od nas samih. Obenem aktivno sodelujemo v Komisiji za zamejski šport pri OKS-ZŠZ. O obisku podpredsednika OKS-ZŠZ g. Janeza Sodrznika pri županu občine Komen, obisku naše športno-občinske delegacije pri županu občine Brezovica in začetku dela delovne skupine za Stra-

tegijo razvoja športa v občini Komen več v nadaljevanju. Ker se poletje že nevarno bliža, so vse potrebne aktivnosti za uspešno izvedbo počitniškega programa Poletje na Krasu v polnem teku. Skratka, ni malo, sploh če vemo, da se velika večina športnega in organizacijskega dela opravi prostovoljno, najbrž v korist celotne lokalne skupnosti. Pričakovali bi, da bo podpora s strani ostalih deležnikov v lokalni skupnosti zato večja, a temu

žal še vedno ni tako. Postavljanje lastne »pomembnosti« pred interese skupnosti tako postaja že utečena praksa.

Vseeno pa so se mladi, kot kaže, le zbrali, začeli z delom, vzeli stvari v svoje roke. V Športni zvezi Komen to dejanje toplo pozdravljamo, saj se dobro zavedamo, da njihovo energijo lokalna skupnost še kako potrebuje. Be active!

Športna zveza Komen

Obisk podpredsednika OKS-SŽS in generalnega sekretarja Športne unije Slovenije v občini Komen

11. aprila smo v Športni zvezi Komen gostili predstavnike športa Slovenije. G. Janez Sodrznik (podpredsednik OKS-ZŠZ), g. Janez Ovsenik (generalni sekretar Športne unije Slovenije) in g. Miran Mullner (predsednik Regijske pisarne OKS-SŽS Nova Gorica) so se najprej srečali s predstavniki lokalnih športnih društev, se seznanili s trenutnim stanjem športa in rekreacije v občini in možnostmi, ki jih lokalno okolje ponuja. Na podlagi pogovorov in informacij »iz prve roke« je sledila zaveza o nadaljnjem tesnejšem sodelovanju v prihodnje. V mesecu juniju bo kot rezultat dogovorov izpeljano srečanje med balinarskima ekipama BK Hrast Kobjeglava - Tupelče in ŠD Trnovo iz Ljubljane.

Predstavniki športa so svoj obisk nadaljevali pri županu Občine Komen, g. Eriku Modicu. V pogovoru so se prisotni dotaknili tem, ki tarejo področje športa in rekreacije tako na državnem nivoju kot v lokalnem okolju. Organiziranost športa, njegovo financiranje, posodobitev špor-



tnih objektov in pomemben delež prostovoljnega dela v športu so le nekatere izmed teh. Po dobri uri pogovorov in koristnih informacij so se predstavniki športa Slovenije poslovili, pot pa nadaljevali

pri g. Mauriciju Humarju, županu Občine Miren - Kostanjevica. Z naše strani je bila dana pobuda o tesnejšem sodelovanju športnikov in rekreativcev obeh kraških občin, kar je župan z veseljem sprejel.

Besedilo in foto: Rajko Kralj

Strategija razvoja športa v občini Komen

Sredi aprila se je prvič sestala delovna skupina za Strategijo razvoja športa v občini Komen. Z njo želita organizirana športna sfera in lokalna skupnost postaviti trdne temelje za nadaljnji razvoj športa na našem območju. Obenem strategija izraža javni interes v športu, ki ga bodo udeležali izvajalci letnega programa športa, in sicer športna društva, športna zveza, vrtci, šole, lokalne skupnosti in ostali zainteresirani, z jasnim ciljem - s športom soustvariti optimalne pogoje za zdrav življenjski slog prebivalcev različnih generacij. Cilj spreje-

tja strategije je, da Občina Komen pridobi status športu in rekreaciji prijazna občina, prepoznavna tako v regiji kot državi. Obenem člani delovne skupine strategijo razumemo kot odprt dokument, ki se tokom časa lahko dodatno nadgrajuje.

Glavni poudarki, na katere člani delovne skupine pri pripravi strategije namenjamo posebno pozornost so: kraška pokrajina (pokrajina kot športni park, zelena destinacija), šport za vse (šport in rekreacija za vse generacije in skupine, zdrav življenjski slog), športna infrastruktura (ureditev



dostojnih vadbenih površin tako v naravi kot športnih objektih) ter športni turizem (še neizkoriščen potencial občine, ki po-

nuja obilo priložnosti).

Eden najpomembnejših projektov v občini, ki ga smatramo kot gonilno silo razvoja športa in rekreacije v prihodnje, je vsekakor optimalna umestitev in ureditev Športnega parka Grofovska skupaj s športno dvorano osnovne šole. V ta namen smo si v maju člani delovne skupine

in predstavniki lokalnih športnih društev na terenu ogledali trenutno stanje, s strani občine pa je bila obenem širša javnost pozvana k oddaji svojih mnenj in predlogov pri oblikovanju športnega parka. Realno gledano, po vseh zamujenih letih in očitnem zanemarjanju športa in rekreacije v lokalnem okolju hitrih rezultatov na po-

dročju športne infrastrukture niti ni pričakovati. Tu je brez dvoma najprej potreben splošni konsenz v skladu s prioriteta občine. Vsekakor pa so še druga vprašanja, ki se tičejo športa in rekreacije, ki se jih da hitro, enostavno in brez pretiranih stroškov rešiti.

Besedilo: Rajko Kralj

Obisk športno-občinske delegacije na Občini Brezovica

Športni stiki so navadno taki, da beseda da beseda, prav kmalu se nato porodi ideja, povabilo ali možnost medsebojnega sodelovanja. Kot plod enega izmed takih pogovorov je v marcu sledil obisk predstavnikov Športne zveze Komen, predstavnikov občine in ravnateljice OŠ Komen pri županu in podžupanu Občine Brezovica. Obisk je bil v prvi vrsti namenjen podrobni predstavitvi napihljivega športnega objekta pri tamkajšnji osnovni šoli, ki ga je postavilo domače podjetje Duol, d. o. o. Po besedah župana Brezovice objekt v zadnjih desetih letih odlično služi tako šoli kot športnim društvom. Seveda pa je število otrok na osnovni šoli in število društev, ki objekt v popoldanskem času uporabljajo, z našimi razmerami neprimerljivo. Po izčrpnih informacijah nas je župan Metod Ropret (mimogrede, tudi predsednik Odbojkaške zveze Slovenije, ki letos septembra v Ljubljani prireja evropsko prvenstvo



v odbojki – CEV Eurovolley 2019) povabil še na ogled Osnovne šole Brezovica. Skupaj s podžupanom sta nam obenem razkrila še marsikatero podrobnost iz njunega že kar dolgega skupnega in

uspešnega županovanja. Verjamemo, da je obisk po izčrpnosti informacij koristil tako nam kot predstavnikom občine.

Besedilo in foto: Rajko Kralj

Poletje na Krasu 2019

Ko smo pred dobrim letom prvič izpeljali počitniški program Poletje na Krasu, so nas iskrene pohvale otrok in njihovih staršev prav prijetno presenetile. Takrat smo se odločili, da v nadaljevanju te lepe zgodbe naredimo korak več. Še več športnih aktivnosti, ustvarjalnih uric, obiskov zanimivih osebnosti, druženja in zabave. Kjer bo prav vsak lahko našel nekaj zase in ob igri in ustvarjanju spoznal nove prijatelje.



Ob vseh športnih aktivnostih, ki jih bodo vodili animatorji in člani lokalnih športnih društev, letos dodano vrednost programu daje sodelovanje s Športno unijo Slovenije (program Veter v laseh) ter sodelovanje lokalnih likovnih in glasbenih ustvarjalcev, društev in posameznikov, ki bodo otrokom še dodatno popestrili počitniški čas. Veseli nas, da so se prav vsi na naše povabilo rade volje odzvali, za kar se jim še posebej zahvaljujemo.

Z nami bodo: Maja Pogačnik (likovno ustvarjanje z naravnimi pigmenti, body painting), Vlasta Markočič (pletanje košev na tradicionalen kraški način), Britta Hoeschele (likovna delavnica), Justo Makovec (obisk mizarske legende Krasa), Ines Frančičkin (evropska prvakinja v gozdarskih veščinah), Stane Sušnik

(obisk in druženje z osli), PGD Komen (predstavitev gasilskega vozila, vodni top) ter Pihalni orkester Komen (glasbene delavnice).

Počitniški program Poletje na Krasu 2019 bo izpeljan med 1. in 5. julijem ter 8. in 12. julijem na osnovni šoli v Štanjelu, od ponedeljka do petka od 7.00 do 16.30.

V primeru vpisa večjega števila otrok bo program izpeljan tudi na osnovni šoli v Komnu.

Več informacij o Poletju na Krasu 2019 najdete na spletni strani www.poletje-nakrasu.com ali na kontaktnih številkah: 041 892 807 / Mateja, 041 221 169 / Boštjan, 040 645 767 / Rajko.

DOBRODOŠLI NA POLETJU NA KRASU 2019!

Športna zveza Komen

Izvedbo programa Veter v laseh je omogočilo sofinanciranje Ministrstva za zdravje RS, Fundacije za šport in Športne unije Slovenije. Program je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

Zaključek tekmovalne sezone, turnir U13 Kastav

Po naporni, a uspešno izpeljani tekmovalni sezoni ekipe ŠKD Kras čakajo še prijateljska srečanja, tradicionalni poletni košarkarski kamp na Lošinju ter sodelovanja na turnirjih. Eden takih se je 25. in 26. maja 2019 odvijal na Hrvaškem (Kastav 2019). Na njem sta poleg ekip iz hrvaške Istre in Kvarnerja nastopili tudi ekipa iz Sarajeva in ekipa naših fantov U13. Da je način dela in pristop do košarke po državah bivše »juge« povsod malce drugačen, se je lahko videlo že po uvodnih tekmah turnirja. Vseeno pa smo imeli priliko videti izredno izenačena srečanja, saj so se vsi fantje borili po svojih najboljših močeh. Tudi z našimi ni bilo nič drugače. Pod vodstvom trenerja Primoža so delovali kot prava ekipa in znali z igro in pristopom marsikoga prav pošteno presenetiti. Dober timski duh so fantje seveda znali prenesti tudi izven igrišča. Velika zasluga za to gre tudi sovrstnikom iz KK Rijeka, ki so naše fante res gostoljubno sprejeli.



Besedilo in foto: Rajko Kralj

Odlična sezona 2018/2019 za člansko ekipo NK Komen

Predzadnji vikend v maju se je zaključila tekmovalna sezona za člansko ekipo NK Komen. Fantje so odlično odigrali celotno sezono in se na koncu, po izjemni tekmi proti vedno neugodnim NK Avtoplus Korte, kjer so slavili veličastno zmago s 5 : 2, veselili osvojenega 2. mesta v EPNL. Skupaj z igralci so se uspeha veselili tudi navijači GB Tribuna Jablnc in veliko število drugih gledalcev, ki so si tekmo, kljub deževnemu vremenu, ogledali v velikem številu. Na listi najboljših

strelcev v sezoni sta se med prvimi devetimi igralci znašla tudi Andraž Kobal s 7 zadetki in Dominik Furlan s 6 zadetki. Ostaja pa grenak priokus, da bi z malo športne sreče lahko bili še mesto više. Za naslednjo sezono bomo skušali opravljeno delo nadgraditi. Ekipa je mlada in ima velik potencial.

V sezoni 2018/2019 so za člansko ekipo NK Komen nastopali: Deni Plesničar, Kris Trampuž, Denis Dokič, Rok Kavčič, Jure Colja, Jure Luin, Gregor Žigon, Jer-

nej Rojc, Rok Umek, Žan Umek, Tomi Čižmešija, Andraž Rončel, Jan Colja, Primož Adamič, Matjaž Grmek, Žan Grahor, Aljaž Koc, Klemen Kalc, Matic Terčon, Valentin Škrinjar, Matija Bašič, Matej Grmek, Niko Volčič – kapetan, Dominik Furlan, Domen Mulič, Muhamed Bajramoski, Tine Fabiani in Andraž Kobal. Vodstvo ekipe: Kristjan Gregorič – glavni trener, Matej Prelec – pomočnik trenerja, Goran Zavadlav – uradni predstavnik ekipe, Miha Abram – maser, Dani Masten – maser, Helena Kostadinović – zdravnik in Anej Ličen – vodja ekipe.

To priložnost bi izrabili tudi za zahvalo vsem sponzorjem, donatorjem, navijaški skupini GB Tribuna Jablnc, veteranski ekipi NK Komen in vsem prostovoljcem, ki ste s svojim delom pripomogli k uspešnemu zaključku sezone.

Še vedno pa se lahko vpišete v nogometno šolo Komen, prijave sprejemamo na e-naslov: mladi.nkkomen@gmail.com ali na treningih – prijave sprejema trener ali prisotni predstavnik kluba, ki so vsak torek, sredo in petek ob 17.20 na nogometnem igrišču v Komnu, pozimi v telovadnici OŠ Komen ob torkih, sredah in četrkih po razporedu nogometne šole NK Komen.

Besedilo in foto: Adrijan Spačal



Četrta zmaga veteranov ND Gorica

V soboto, 25. maja 2019, se je na nogometnem igrišču v Komnu odvijal že 6. tradicionalni nogometni turnir veteranskih ekip Komen 2019. Udeležile so se ga ekipe NK Tabor iz Sežane, ND Gorica iz Nove Gorice in gostitelji turnirja NK Komen. Tekmovanje je potekalo v zelo lepem vremenu in z vrhunskimi predstavami na igrišču. Turnir je bil letos nekoliko okrnjen, saj so tik pred zdajci nekatere ekipe odpovedale nastop.

Med nastopajočimi je bilo kar nekaj znanih imen slovenskega nogometa, ki so pred desetletjem ali dvema igrali pomembne vloge tako v reprezentancah kot v prvi slovenski ligi. Naj naštejemo le nekatere: Milan Osterc (ND Gorica), Enes Demirovič (ND Gorica), Žarko Arandžević (NK Tabor), Uroš Stanič (NK Tabor) in bivši igralci Branko Dikić (NK Tabor), Boštjan Žiberna (NK Tabor) in še veliko drugih. Svoj delež pa so dodali tudi sodniki veterani Alojz Žerak, Silvan Rojc in Adrijan Spačal, ki so svoje delo opravili vrhunsko.



Tekme so bile na zelo visokem nivoju. Prva tekma med veterani NK Komen in NK Tabor Sežana se je končala brez golov. V drugi tekmi so Novogoričani gladko premagali NK Komen z rezultatom 4 : 1. V zadnji odločilni tekmi sta se pomerili ekipi NK Tabor in ND Gorica, ki sta se razšli z neodločenim rezultatom 1 : 1, kar je zadostovalo za zmago veteranov iz ND Gorica. Za najboljšega igralca turnirja je

bil proglašen Milan Osterc (ND Gorica), najboljši strelec je postal Darjo Petrovčič (ND Gorica), najboljši vratar pa Boštjan Žiberna (NK Tabor). Izvedbo turnirja so omogočili Urdih transport, d. o. o., Euro Spin in Občina Komen.

Vse ekipe so pohvalile odlično organizacijo turnirja.

Besedilo: Adrijan Spačal

Foto: Primož Adamič

Plesno društvo Be Funky na mednarodnem plesnem festivalu v Sarajevu

Plesalci iz plesnega društva Be Funky, ki ga vodi Mateja Terčon Knap, so se tudi letos udeležili mednarodnega plesnega festivala Inter Dance Fest Sarajevo – Ido Grand Prix 2019, ki je potekal od 11. do 14. aprila v Sarajevu. Plesni festival, ki je eden največjih plesnih dogodkov v regiji, se je letos odvijal že devetič. Iz plesnega društva Be Funky se je festivala udeležilo 82 plesalcev skupaj s spremljevalci. Doslegli so zavidanja vredne rezultate:

- Nika Miklavc in Tinkara Weber – duo mlajši pionirji – 1. mesto
- Ana Smiljanić – solo mladinke – 3. mesto
- Lara Rudez in Lana Rudez – duo mladinci – 4. mesto
- mlajši pionirji Sežana – 1. mesto
- pionirji Komen – 1. mesto
- Lara Furlan in Tjaša Stojanoski – duo mladinci – 6. mesto
- Tia Petrovič in Lejla Lavčar – duo mladinci – 8. mesto, delitev mesta s Tio Slapšak in Saro Šuber



- Lara Furlan – solo mladinke – 6. mesto
- Tjaša Stojanoski – solo mladinke – 8. mesto, delitev mesta z Lano Andolšek
- Tia Petrovič – solo mladinke – 13. mesto
- formacija mladinci – 3. mesto
- mala skupina mladinci – 4. mesto
- mala skupina – mlajši pionirji Sežana – 1. mesto
- mala skupina pionirji Komen – 1. mesto
- formacija mlajši pionirji Sežana – 1.

- mesto
- formacija pionirji Komen – 1. mesto
- mala skupina člani – 4. mesto
- upokojenke (seniorji) – 1. mesto

Naši plesalci so dali vse od sebe, nam predstavili odlične plesne predstave, polne veselja in pozitivne energije, predvsem pa so v plesu uživali in se zabavali. Za posebno vzdušje na festivalu so s svojim zadnjim nastopom poskrbele naše plesalke iz skupine Never Old. Njihov

ples in mladostna energija sta na noge dvignila čisto vse gledalce in obiskovalce v dvorani.

Velika zahvala za osvojene rezultate in prekrasno vzdušje gre seveda Mateji, ki je ne samo super učiteljica ampak tudi srčna, zaupanja vredna oseba, ki svoje znanje in ljubezen do plesa predaja otrokom iz generacije v generacijo.

Besedilo: Petra W.
Foto: Arhiv Be Funky

Bogastvo čustev

Burja



Taša Cucek, magistrica zakonskih in družinskih študij, specialistka zakonske in družinske terapije po relacijskem družinskem modelu Dr. Christiana Gostečnika na Teološki fakulteti v Ljubljani in stažistka na Družinskem centru Sveta Gora. Dela v zasebni praksi v Sežani.

Partnerstvo in konflikt v odnosu

Kaj se dogaja med nama? A nama bo uspelo ohraniti odnos?

Terapevtski pogled na partnerski odnos in konflikte, ki se prebujajo v odnosih.

Partnerski konflikt kot priložnost za poglobitev odnosa.

4. Primer: konflikt med partnerjema in kako se preko njega povezujeta

Primer predstavlja partnerja, ki živita skupaj in imata dva otroke.

Konflikt med možem in ženo, kjer se vse vrti okoli skrbi za otroke in okoli strahu pred bližino. Tako ohranjata »varno razdaljo« med njima. Nefunkcionalni odnosi iz primarne družine obarvajo pogled posameznika. Boji se, da se bo preteklost ponovila. Zato se zaščiti pred bolečino, ki jo je nekoč že doživel.

Gospa je bila že od zgodnjih let zavržena in zlorabljena. Razvila se je nevarna navezanost, kjer bližnji intimni odnosi prebujajo ogromno strahu pred bližino in nezaupanje drugemu. Prisoten je tudi strah pred osamljenostjo. To je nekaj, kar je mala deklica doživela že zelo zgodaj v svojem življenju. Nikoli ni vedela, kaj se

bo zgodilo in če bo lahko računala na starše, da ji bodo stali ob strani.

Mož ne zna in telesno ne zmore biti ob ženi, saj ga njena potreba po bližini duši in preobremeni. Zato beži v osamo in delo, kar mu nudi kratkotrajno varnost. Ženo doživlja kot naporno žensko, ki samo nekaj zahteva, njega pa ne razume in ne vidi. Tako se mu ponovi njegova otroška zgodba polna žalosti, zavrženosti in obupa. Vzdušje nevrednosti in nemoči ob mami, ki ni znala videti majhnega fantka in njegovih potreb. Še več moral je biti mamin rešitelj in zaveznik.

Primer konflikta v partnerskem odnosu – prepir o skrbi za otroke.

Žena: »Kje si bil, ko sem jaz skrbela za otroke in jih vozila v vrtec, na aktivnosti?«

Mož: »Delal sem!« (čuti se jezo)

Žena: »A skrb za otroke ni delo? Eno in isto, vedno ista stvar, za vse sem sama ...« (žalost)

Mož: »Vidite, kako je pri nas, vedno sem jaz kriv, ne morem več tega poslušat.«

Terapevtka: (v telesu se čuti napetost, jeza) Srce razbija, roke so napete. Se čutite zelo nerazumljeni, se zato umikate v delo?«

Mož: »Enostavno ne zdržim več, grem delat, tudi doma se umaknem v svoj prostor. Samo, da imam mir. Preveč je, požrla me bo.«

Partnerja se s konfliktom zaščitita pred bližino, saj ju je strah, da bi drug drugega videla v vsej svoji ranljivosti. Konflikt ju zaščiti pred ponovnim doživetjem bolečih ran iz preteklosti, kjer sta prvič doživela zavrženost, spregledanost, ne-

ljubljenost.

V spodnjem prikazu primera – dialogu lahko vidimo uporabo terapevtskih tehnik v procesu terapije, regulacijo čutenj in dvojno zavedanje. Terapevt iz tu in sedaj vnaša spomin iz preteklosti in ju povezuje. Hkrati pa postavlja jasne razmejitve.

Žena: »Samo tvoje bližine si želim.« (pove možu) »Kako grozno je to slišat, me opisuje kot, da sem pijavka. Pogrešam ga, on me pa vedno znova odrine, kot da bi mu bila odveč.« (terapevtu)

Terapevtka: »To tako boli, ko je vaše zanimanje doživeto kot posesivnost in pritisk. Srce razbija in roke so potne. Se človek kar umakne in bi samo jokal. Kje je to majhna punčka že doživela?«

Žena: »Ja tako pogosto sem bila sama, vsem odveč, vsi so samo govorili, da nimajo časa, da naj se umaknem ...«

Terapevtka: »Ni nihče videl tiste punčke, se zanimal zanjo, je morala kar vse razumet, da so vsi tako zaposleni ...«

Žena: »Ja vse je morala razumet ...«

Terapevtka »Tako se je matrala, poskušala vedno znova najti pravi trenutek, da bodo starši bili z njo ...«

Žena: »Pa nikoli ni bilo, nič ni bilo prav.«

Terapevtka: »Kam pa je šla punčka, ko je bila žalostna? Je bil kakšen pliško?«

Žena: »Sem imela zajčka, samo to igračko sem imela ...«

Terapevtka: »In je njemu vse povedala, je zajček videl solze in žalost punčke?«

Mož: »Nisem vedel ... tudi ti veš, kaj pomeni biti sam.« (pove ženi)

Terapevtka: »In se tukaj vse tako pono-

vi med vama, ponovno ostanete sama, preveč morate razumeti? Da vas tudi mož sedaj odriva proč in kaže, da ste mu odveč? Je zelo poznano to? Ta nemoč, nerazumljenost. Je stvar preteklosti, vse to je že minilo, sedaj se samo ponovno prebujajo, v upanju, da se bo razčistilo. Sedaj ste na varnem, sedite v varnem prostoru, ste odrasla ženska, imate moč, sedaj lahko naredite drugače. Vam gospod, pa

žena s svojim pogrešanjem nehote prebudi vašo mamo, ki je bila tako naporna za vas. Se telo tako avtomasko odzove z odporom. Oba imata vse možnosti, da naredita tokrat drugače.»

Nadaljevanje članka bo objavljeno v naslednji izdaji glasila. Celoten članek dostopen na spletni strani psihoterapije Taša na spodnji povezavi.

Vprašanja lahko pošljete na e-naslov: tukajsem.zate@gmail.com ali preko spletne strani www.psihoterapijataša.com.

Odgovori ali pa tema bodo obravnavani v naslednjem članku. Oseba bo ostala anonimna.

Želim vam vse dobro.

Eko

Bioloških odpadkov v rjavi zabojnik ne odlagamo v plastičnih vrečkah!

Bio odpadke odložite:

- brez vrečke,
- v biorazgradljivi vrečki,
- v papirnati vrečki.

Če bio odpadke prinesete v plastični vrečki, jih v rjavi zabojnik iztesite iz vrečke, plastično vrečko pa odložite v zabojnik za plastično embalažo.

Tudi PROZORNA VREČKA ZA SADJE IN ZELENJAVO JE PLASTIČNA VREČKA! Zato NE SODI v rjavi zabojnik za BIO ODPADKE. Plastične vrečke se ne razgradijo in motijo proces kompostiranja!



BIO ODPADKI

ODLAGAMO:

- ZELENJAVNE ODPADKE
- OLUPKE IN OSTANKI SADJA
- KAVNO IN ČAJNO GOŠČO
- NETEKOČE OSTANKI HRANE (MESO, KOSTI,...)
- JAJČNE LUPINE
- POKVARJENE PREHRAMBENE IZDELKE (BREZ EMBALAŽE)
- PAPIRNATE ROBČKE IN BRISAČKE

POZOR!
Bio odpadkov ne smemo odlagati v plastični vrečki.

NE ODLAGAMO:

- JEDILNEGA OLJA IN MAŠČOB
- TEKOČIH OSTANKOV HRANE
- PLASTIČNE IN KOVINSKE EMBALAŽE ŽIVIL
- HIGIENSKIH PLENIC IN VLOŽKOV
- ROŽ, PLEVELA, POKOŠENE TRAVE
- STARE ZEMLJE LONČNIC
- LISTJA, VEJ



Komunalno stanovanjsko podjetje, d. d., Sežana

Energetska učinkovitost v gospodinjstvu – voda

Z vodo odteka tudi energija – tako tista, ki je bila potrebna za transport in pravo vodo do uporabnika, kot energija, potrebna za segrevanje vode na želeno temperaturo. Zato varčujemo z vodo! Energetsko varčno obnašanje:

- Pri prhanju porabimo 3- do 4-krat manj vode (energije) kot pri kopanju v kadi.
- Med umivanjem naj teče voda le takrat, ko jo dejansko potrebujemo, ne pa ves čas umivanja.
- Vzdržujemo tesnila na armaturah (10 kapljic vode na minuto pomeni 170

- litrov na mesec).
 - Vgradimo grelnik vode v bližini porabnikov.
 - Nastavljena temperatura ogrevane vode v hranilniku naj ne bo višja od 60 °C.
 - Izolirajmo vse cevi s toplo vodo.
- Energetsko učinkovite investicije:

- Zamenjajmo električni grelnik vode s sprejemniki sončne energije ali toplotno črpalko.
- Vgradimo nastavke za pipe (perlatorji) za zmanjšanje porabe vode; prihranek od 25 % do 50 % porabe vode.

GOLEA – Ustvarjamo obnovljivo prihodnost!



Poročilo o zdravstveni ustreznosti pitne vode za leto 2018

(Občina Komen – upravljalec Kraški vodovod Sežana, d. o. o.)

Javno podjetje Kraški vodovod Sežana, d. o. o., izvaja gospodarsko javno službo oskrbe s pitno vodo na območju občin Sežana, Divača, Hrpelje - Kozina, Komen in delu občine Miren - Kostanjevica. S pitno vodo iz Brestoviškega vodovoda, Nanoškega vodovoda in štirih lokalnih vodovodov (Barka, Branica, Štjak in Mahniči) se oskrbuje približno 21.000 uporabnikov. Na območju občine Komen se izvaja javna oskrba s pitno vodo pretežno iz Brestoviškega vodovoda, približno

fekcijo vode s kloriranjem. Laboratorijsko preskušanje vzorcev pitne vode je v letu 2018 izvajal Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano.

Na območju vodovoda Brestovica sta bila od skupno 118 odvzetih mikrobioloških vzorcev dva vzorca neskladna zaradi prisotnosti koliformnih bakterij (<4). Vzrok neustreznosti je bil v neustreznem vzorčnem mestu v črpališču. Pri ponovnem vzorčenju in menjavi vzorčnega mesta je bil vzorec skladen. Vseh 66

ustreznih.

Na vodovodnih sistemih smo spremljali higiensko stanje objektov in cevovodov, izvajali planirano in interventno čiščenje ter dezinfekcijo vodovodnih objektov. Ukrepe smo izvajali skladno s HACCP načrtom, upoštevajoč navodila in priporočila Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) ter Nacionalnega laboratorija za okolje in hrano Koper (NL-ZOH).

Na podlagi rezultatov laboratorijskih preizkušanj pitne vode in drugih ugotovitev notranjega nadzora ugotavljamo, da je bila v letu 2018 oskrba s pitno vodo Kraškega vodovoda na vseh vodovodnih sistemih ustrezna in varna za uporabo.

Na kakovost pitne vode vplivate tudi sami. Redno nadzorujte interne vodovodne inštalacije, spremljajte obvestila izvajalca javne službe glede ukrepov za zagotavljanje kakovosti pitne vode in morebitnih motenj pri oskrbi ter upoštevajte izdana navodila in priporočila.

Kraški vodovod Sežana, d. o. o.

Vodooskrbni sistem	NOTRANJNI NADZOR				DRŽAVNI MONITORING			
	MIKROBIOLOŠKE ANALIZE		FIZIKALNO KEMIJSKE ANALIZE		MIKROBIOLOŠKE ANALIZE		FIZIKALNO KEMIJSKE ANALIZE	
	ustrezen	neustrezen	ustrezen	neustrezen	ustrezen	neustrezen	ustrezen	neustrezen
BRESTOVIŠKI vodovod	86	2	36	0	30	0	20	0
Lokalni vodovod BRANICA	5	0	3	0	2	0	2	0

Tabela 1: Rezultati mikrobioloških in fizikalno kemijskih analiz po oskrbovalnih območjih.

150 uporabnikov se oskrbuje iz lokalnega vodovoda Branica. Za zagotavljanje ustreznosti pitne vode se na vseh vodovodnih sistemih pitna voda pripravlja s filtracijo preko peščenih filtrov in dezin-

zorcev, odvzetih za analizo na kemijske parametre, je bilo skladnih. Na lokalnem vodovodu Branica so bili vsi vzorci, odvzeti v okviru notranjega nadzora in državnega monitoringa, zdravstveno

Morda niste vedeli

Obvezno poročanje o gostih in prenočitvah

Tako kot uradni podatki beležijo vedno večje število turistov, ki obiskujejo našo deželo, tako narašča tudi število posameznikov, ki jim nudijo nastavitvene možnosti. Nekateri se za ta korak odločijo zaradi izboljšanja hišnega proračuna, spet drugi se potem, ko se otroci odselijo na svoje, znajdejo v preveliki hiši, v kateri je dovolj prostora za nastanitev gostov, nekaj lastnikov nepremičnine pa se za takšen korak odloči preprosto zato, ker radi spoznavajo nove ljudi in se z njimi družijo.

Ker na terenu še vedno opažamo nepoznavanje pravil s področja prijave gostov, ki prenočujejo na kmetijah, bi radi bralce opozorili, kaj od njih zahteva zakonodaja.

Spletna aplikacija eTurizem

AJPES je že 1. decembra 2017 vzpostavil Register nastanitvenih obratov (RNO) in spletno aplikacijo oziroma spletni servis za sporočanje podatkov o gostih in prenočitvah, imenovan eTurizem, za vse poslovne subjekte, ki se ukvarjajo z nastanitveno dejavnostjo v turizmu. To velja tudi za kmetije, ki imajo dovoljenje za opravljanje dopolnilne dejavnosti Turistična kmetija z nastanitvijo.

AJPES kot tehnični skrbnik sistema podatke zbira na enem mestu in jih skladno z Zakonom o prijavi prebivališča (ZPPreb-1) posreduje oz. zagotavlja končnim uporabnikom: policiji za namen vodenja evidence gostov, občinam za namen spremljanja obračuna in plačila turistične takse ter Statističnemu

uradu Republike Slovenije za statistične namene. Občine imajo glede plačila takse sprejete odloke, zato se o tem pozanimajte na svoji upravni enoti.

Turistične kmetije z nastanitvijo niso izjema

Zakon o gostinstvu, ki je začel veljati 31. julija 2016, v 15. a členu določa, da so gostinski obrati, ki gostom nudijo nastanitev, hoteli, moteli, penzioni, prenočišča, hotelska in apartmajska naselja, planinski in drugi domovi, kampi, prostori za goste pri sobodajalcih, kmetije, ki gostom nudijo nastanitev, in marine. Podatke o gostih in prenočitvah lastniki oz. zaposleni v navedenih obratih poročajo samo preko spletnega portala AJPES in ne več ločeno policiji, Statističnemu ura-

du Republike Slovenije (SURS) in občinam. Obrat dobi enolično identifikacijsko številko, ki identificira vsak nastanitveni obrat v registru. To velja tudi za oddajanje prostorov za kampiranje in bivalna vozila na turističnih kmetijah.

Ste vpisani v register nastanitvenih obratov?

Vsi ponudniki nastanitvenih obratov se morajo preko AJPEŠa vpisati v Register nastanitvenih obratov (RNO), skladno s Pravilnikom o registru nastanitvenih obratov, objavljenim v Uradnem listu RS 70/2016. Predlog za vpis nastanitvenega obrata, spremembe podatkov nastanitvenega obrata ali izbris nastanitvenega obrata iz registra posreduje izvajalec nastanitvene dejavnosti (v primeru turistične kmetije je to nosilec dopolnilne dejavnosti) oziroma njegov zakoniti zastopnik, če ja ta vpisan v poslovni register, ali pooblaščen oseba, ki jo izvajalec nastanitvene dejavnosti oziroma njegov zakoniti zastopnik pooblasti za posredovanje predloga. Vpis nastanitvenega obrata v RNO je predpogoj za poročanje o gostih in prenočitvah prek spletne aplikacije eTurizem. Ponudnik nastanitvenih zmogljivosti prične s poročanjem prek spletne aplikacije AJPEŠ z dnem vpisa v register nastanitvenih obratov.

Poročanje dnevno in mesečno

Dnevno: gostitelj (nosilec dopolnilne dejavnosti Turistična kmetija z nastanitvijo) ali od njega pooblaščen oseba sama prek spletne aplikacije AJPEŠ iz knjige gostov najpozneje v 12 urah po prihodu gosta posreduje naslednje podatke:

- zaporedno številko prijave gosta,
- ime in priimek,
- datum rojstva,
- spol,
- državljanstvo,
- številko in vrsto identifikacijskega dokumenta,
- datum prihoda in odhoda gosta,

- uro prihoda in odhoda gosta,
- datum prijave in odjave gosta,
- podatke za namen obračuna in plačila turistične takse, če je gostitelj zavezan za plačilo turistične takse skladno z zakononom, ki ureja spodbujanje razvoja turizma.

Mesečno je potrebno poročati statistične podatke za pretekli mesec.

Vsebina podatkov iz knjige gostov, ki jih gostitelji poročajo prek spletnega portala, je opredeljena v Zakonu o prijavi prebivališča ZPPreb-1, ki je stopil v veljavo 13. avgusta 2017, način posredovanja podatkov pa v Pravilniku o prijavi in odjavi gostov, ki velja od 1. decembra 2016, ki se uporablja od 13. avgusta 2017, z izjemo 4. in 5. člena, ki se uporabljata od 1. decembra 2017.

Več o poročanju: https://www.ajpes.si/statistike/porocanje_o_gostih_in_prenocitvah/splosno.

Kaj pa, če gostje nočitev na plačujejo?

Posamezniki, ki po Zakonu o gostinstvu niso zavezani za vpis v RNO AJPEŠ, morajo goste preko e-aplikacije prijaviti policiji. To so posamezniki, pri katerih gostje ne prenočujejo proti plačilu oziroma tisti, ki niso registrirani za opravljanje dejavnosti oddajanja za namen turizma, vendar jih zakon obravnava kot gostitelje: samski domovi, študentski in dijaški domovi, socialno-varstveni zavodi, bolnišnice oz. zdravstveni zavodi, zaporji ipd.), pod pogojem, da bivanje traja do 90 dni. Elektronski sistem policije je možno uporabiti tudi za prijavo tujcev, ki niso slovenski državljani in se ne nastanijo pri stanodajalcih oziroma gostiteljih, torej za prijavo sorodnikov, prijateljev in znancev, ki pridejo na obisk. V tem primeru ni potrebna osebna prijava na policijski postaji.

Odgovornost je na strani tujca, pa vendar ...

Ob tem pa opozarjamo, da je odgovornost za prijavo na strani tujca. To pomeni,

da se je on dolžan prijaviti na policijski postaji v roku 72 ur po prestopu državne meje in odjaviti pred odhodom, ne glede na trajanje nastanitve. Če mu boste torej obljubili, da ga boste prijavili preko spletne aplikacije, potem pa na to pozabili, bo v prekršku gost in ne vi, saj je odgovornost za prijavo na njegovi strani. Dejansko mora gost poskrbeti, da je res prijavljen, vendar večinoma se to pričakuje od gostitelja.

Obisk ali začasno bivanje za tujce in domače goste

Za tujce se uporabljajo določbe Zakona o tujcih (ZTuj-2) in Zakona o prijavi prebivališča (ZPPreb-1). V skladu z določbami prvega lahko tujec (ki za vstop v Republiko Slovenijo ne potrebuje vizuma) kot turist prebiva v Sloveniji neprekinjeno do 90 dni. V tem primeru je postopek prijave tujega gosta preko sistema eTurizem AJPEŠ v 12-ih urah po prihodu, kot je opisano zgoraj. V kolikor nameravajo tujci (ki lahko vstopajo v RS brez vizuma) v Sloveniji bivati več kot 90 dni oziroma bodo v Sloveniji bivali zaradi dela, študija, združitve z družino ipd., morajo pridobiti ustrezno dovoljenje za bivanje, ki ga izda upravna enota. Torej bodo prebivanje sami prijavili na upravni enoti in ne preko gostiteljev. Tujca, ki za vstop v RS potrebuje vizum, lahko gostitelj prijavi najdlje za čas veljavnosti vizuma. Izjema so dolgoročni vizumi, po katerih si tujec bivališče ureja na upravni enoti. V kolikor gostitelji, vpisani v RNO AJPEŠ, sprejmejo na bivanje posameznike za več kot 90 dni, je treba prijaviti začasno prebivališče na upravni enoti v roku 8 dni po prihodu. Za državljane RS se uporabljajo zgolj določbe ZPPreb-1. Turistično bivanje se prijavi preko eTurizma AJPEŠ za obdobje največ 90 dni, če pa namerava državljan RS bivati pri gostiteljih več kot 90 dni, mora tam prijaviti začasno prebivališče v osmih dneh na upravni enoti.

Besedilo: Barbara Lapuh, Tomaž Močnik, KGZS – Zavod LJ

Podjetno

Otvoritev nove hale

V Hruševici že več desetletji uspešno posluje Kovaštvo Furlan. Zgodba podjetja se je začela pisati aprila 1987, ko je Valter Furlan v svoji rojstni hiši odprl majhno delavnico. Sprva se je ukvarjal predvsem

s plugi za oranje, njihovim popravilom in raznoraznimi uslugami. Delavnica je z leti postajala premajhna in po 16 letih je sledila selitev podjetja na novo lokacijo v vasi. Leta 2003 so tako odprli nove pro-

store, v katerih so še danes.

Podjetje je v naslednjih letih širilo dejavnost in razvijalo tehnologije. Danes se v prvi vrsti ukvarjajo s proizvodnjo traktorskih platojev in ostale kmetijske



mehanizacije, sodelujejo tudi z drugimi podjetji, kot so Veriga Lesce, Tim Pavlin, Gostol idr. Nenehno sledijo tehnološkemu razvoju, kar zahteva nakup novih strojev in opreme. To je sčasoma pokazalo na pomanjkanje prostora. Ker se je povečal tudi obseg dela in število zaposlenih (trenutno jih je v kolektivu sedem), so se v podjetju odločili za zgraditev nove hale. Ta se je začela graditi avgusta lani, uradno otvoritev pa je dočkala v petek, 17. maja 2019.

V podjetju so pripravili pogostitev za

vse, ki so jim želeli čestitati ob novi pridobitvi. Zahvalili so se vsem poslovnim partnerjem, ki so s podjetjem sodelovali do sedaj, in vsem, ki bodo z njimi sodelovali tudi v prihodnje. Zahvalili so se tudi vsem vaščanom in prijateljem, ki so jih skozi leta vzpodbujali in podpirali. Posebej so bili veseli tudi obiska župana, mag. Erika Modica, kateremu se zahvaljujejo za spodbudne besede in pomoč pri realizaciji asfalta na cesti, ki vodi do prostorov podjetja.

Z novo halo je podjetje pridobilo pros-

tor, ki jim bo omogočal lažje delo ter nakup in razvoj opreme in strojev. V novih prostorih je tako svoje mesto že našel stroj za laserski razrez pločevine, na katerega so še posebej ponosni. Vse to jim je dalo še dodaten zagon, da še naprej sledijo zastavljeni viziji in uresničujejo cilje, ki so si jih zadali. Za prihodnost se tako ni bati, saj je v podjetju veliko želje, volje, delavnosti in znanja, ki ga je Valter uspešno predal tudi svojim sinovoma.

Iskrene čestitke in srečno v prihodnje!

Besedilo: Heidi Vrčon

Foto: Lili Petelin in Nejc Nabergoj

Sociala

Projekt Življenje – moja priložnost v kampanji EU projekt, moj projekt 2019

Program socialne aktivacije, projekta ŽIVLJENJE – MOJA PRILOŽNOST, ki ga v Sežani izvaja Društvo za duševno zdravje in kreativno preživljanje prostega časa »VEZI«, sofinancira pa Evropski socialni sklad ter Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije, je v letošnjem letu izkoristilo priložnost sodelovanja v kampanji EU PROJEKT, MOJ PROJEKT 2019, ki jo izvaja Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko.

Organ upravljanja za evropske strukturne sklade in Kohezijski sklad si prizadeva čim bolj aktivno predstavljati rezultate in koristi, ki jih imamo v Sloveniji zaradi evropske kohezijske politike, in osveščati o možnostih v tem okviru, zato se je v tednu med 11. in 18. majem že peto leto zapored po vsej Sloveniji odvijalo več zanimivih dogodkov.



V ta namen smo v Društvu »VEZI« izvedli dogodek, namenjen promociji programa Razvoja in izvajanja programov socialne aktivacije, projekta Življenje – moja priložnost s sloganom »Ne odlašaj – izberi zase novo priložnost še danes!«, ki je potekal 16. maja 2019 v Sežani v parku pri trgovini Kraški Kotiček.

Na dogodku se je z vsebino projekta predstavila izvajalska organizacija Društvo »VEZI«, postavljene so bile promocijske stojnice, na katerih so se predstavili tudi vsi pomembni akterji programa, s katerimi sodelujemo. S svojimi aktualnimi programi in dejavnostmi, ki jih izvajajo, so se predstavili Ljudska univerza Sežana, Kosovelova knjižnica, Zdravstveno vzgojni center pod okriljem Zdravstvenega doma Sežana z izvedbo meritev sladkorja v krvi, krvnega pritiska in analize sestave telesa, Prosti čas – Primož Čuš, s. p., z vadbo na

prostem za vse starosti, okrepčevalnica Apetiti – Matjaž Lindič, s. p., s predstavitvijo zdravih obrokov, ekološka kmetija Brinjevka z izvedbo delavnice Seme in kalitev ter Zaposlitveni center Zavod Bodika z delavnico Od žita do kruha.

V našem društvu vseskozi krepimo in se zavzemamo za dobra in plodna sodelovanja v širši lokalni skupnosti. Z organizacijo tovrstnih skupnih promocijskih dogodkov, namenjenih ozaveščanju širše javnosti o samem obstoju in delovanju

različnih programov, pa krepimo tudi cilje destigmatizacije različnih ranljivih skupin.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem sodelujočim ter vsem, ki ste dogodek obiskali.

Besedilo in foto: Marica Ikanović

Soočanje s staranjem in demenco svojca

»Ne gre za to, koliko je človek star, ampak za to, kako se postara.« pravi misel Ursule Lehr. Pri vsakem izmed nas je podobna misel pogosto prisotna, pri mnogih lahko vzbuja negativna čustva v smislu tesnobe. Staranje lahko s seboj poleg števila let prinese tudi mnoge druge težave, ki so najbolj pogosto zdravstvene narave..

To je ob omembi starosti tudi prva stvar, na katero pomislimo. Starost je tegoba in je bolezen. Seveda leta prinesejo včasih tudi take vrste bolezni in motenj, ki so lahko zelo obremenjujoče za sorodnike in ljudi, ki živijo s starostnikom. Ena izmed takih bolezni je zagotovo demenca.

Demenca je v osnovi bolezen možganov. Naloge možganov pa so številne. Največkrat o demenci (ali pogovorno »sklerozik«) govorimo takrat, ko se pojavi težave s spominom, čeprav je demenca veliko več.

Sama pozabljivost še ne pomeni demence. Čisto običajno je, da se z leti možgani krčijo, kar posledično privede do tega, da tu in tam kaj pozabimo. Pozabimo ime kakšnega prijatelja, sošolca, kam smo pospravili določeno stvar, bodisi se med pogovorom ne spomnimo določene besede. Vsi omenjeni in podobni spodrsjlaji so del običajnega staranja in sami po sebi še NE pomenijo demence. Če lahko, kljub občasni pozabljivosti, starostnik ustrezno poskrbi sam zase in za svoje okolje, pomeni, da ni dementen.

Demenca obsega upad večjega števila tako imenovanih kognitivnih funkcij ali višjih možganskih funkcij, med katere sodijo spomin, mišljenje, računanje, razumevanje, orientacija, učenje, govor in presoja. Ko upad teh sposobnosti privede do izgube samostojnosti, kar svojci ali bližnji opazijo kot npr. težavo pri opravljanju tistih nalog, ki so jih ljudje prej naredili brez posebnih težav (npr. kuhanje, pospravljanje, komunikacija in družabnost), takrat govorimo o demenci.

Demenco v grobem delimo na tri večje

skupine. Daleč najbolj pogosta je Alzheimerjeva, saj obsega več kot polovico vseh demenc. Potem ji sledijo vaskularna demenca, ki je posledica možganske kapi in predstavlja 20 % vseh demenc, ter ostale oblike (npr. frontotemporalna, demenca z Lewyjevim telesom, Parkinsonova demenca). Težave, ki se pojavijo, so lahko zelo različne, odvisno od tega, kateri del možganov je prizadet.

- Pozabljivost je eden prvih znakov, in sicer običajno pozabljanje nedavnih dogodkov, medtem ko tiste izpred mnogo let osebe pomnijo brez težav.
- Zmedenost v času in prostoru, ko pozabijo, kam so namenjeni, se izgubijo v znanih prostorih, ali pozabijo tekoče datume.
- Težave pri presoji in organizaciji. Težko se odločajo med različnimi možnostmi, sprejemajo lahko napačne odločitve (kupujejo stvari, ki jih ne potrebujejo, dvigajo večje vsote denarja, se neprimerno oblečejo ...).
- Izgubljanje, iskanje in zalaganje predmetov. Pogosto zalagajo ali skrivajo predmete na neobičajna mesta, največkrat denar, potem pozabijo, kam so ga skrili, in lahko postanejo sumničavi do bližnjih.
- Težave pri govoru in pisanju. Oseba z demenco težko najde besedo, sledi pogovoru, bodisi išče prave besede bodisi predmet poimenuje napačno.
- Socialni umik, izogibanje družbi. Oseba je najraje sama, doma ždi oziroma je sama sebi dovolj; ne čuti želje po druženju. Opušča svoje hobije in zanimanja. Lahko pa se tudi namerno izogiba ljudem, saj se zaveda svojih težav.

Poleg osnovnih znakov se pri večini oseb z demenco pojavijo tudi vedenjski in psihološki simptomi ali na kratko VPSD. VPSD spremljajo čustveni, vedenjski in miselni odkloni in se pojavijo pri 90 % bolnikov. Lahko so blagi in prehodni ali pa so močno izraženi in zelo moteči,

še zlasti za svojce.

Vedenjske spremembe so največkrat:

- tavanje (oseba brez ciljno hodi okrog, odtava, želi »domov«),
- vznemirjenost in nasilnost (pritoževanje, ponavljanje istih besed ali stavkov, oblačenje, slačenje, brcanje, grizenje, preklinjanje ...),
- neprimerno družbeno vedenje (vsiljivost, impulzivno vedenje, opustitev osebne higiene ...),
- motnje ritma spanja/budnosti (nočno prebujanje, zamenjava dneva z nočjo ...).

Psihične spremembe pri demenci:

- blodnje in halucinacije (prepričanja, da jim drugi želijo škoditi, da jim kradejo, prividi ljudi, ki jih ni v prostoru – z njimi se pogovarjajo ...),
- depresija (izgubijo zanimanje za dnevne dejavnosti, se odmikajo, postanejo jokavi ...),
- tesnoba (je pogosta, osebe občutijo strah, ne želijo biti same ali pa jih je strah pred množico, so negotove ...).

Vzrok za omenjene težave je porušeno ravnotežje nekaterih živčnih prenašalcev ali učeno povedano nevrottransmiterjev. Zdravnik družinske medicine ali psihiater lahko predpiše zdravila iz več različnih skupin, ki pomagajo ponovno vzpostaviti ravnotežje.

V mnogih primerih se težave odpravijo, velikokrat pa le omilijo. Celo zmerne vedenjske in psihične spremembe lahko onemogočajo ustrezno bivanje v domačem okolju. Težko je predvsem za tiste bolnike, ki živijo sami. Nekateri svojcev sploh nimajo, spet drugi svojce imajo, vendar ti ne živijo v istem kraju, nekateri so tako vpeti v lastno družinsko in delovno okolje, da jim zaradi preobremenjenega vsakdana ne ostaja dovolj časa za skrb za ostarelega očeta, mamo, teto, strica ...

V ambulantni, kjer delam kot psihiat

trinja, se oglašajo zaskrbljeni in preobremenjeni svojci bolnikov z demenco in pripovedujejo o podobnih težavah. Klasične, razširjene družine, kot smo jih včasih poznali, so namreč izginile. Mlajše generacije so po večini zaposlene, okupirane čez ves dan, druga velika težava pa je tudi finančna stiska, v kateri se ljudje znajdejo. Sprememba življenjskega

sloga in rutine, ki jo zahteva za demenco oboleli bolnik, potegne za sabo tudi večje stroške, kot so npr. za pomoč na domu, kvalitetnejšo prehrano in različne, toda nujne pripomočke. Ker ima večina starejših ljudi nizke prihodke, si težko zagotovijo potrebno oskrbo ali plačevanje bivanja v domu ostarelih.

Kakorkoli že, sprijazniti se bomo morali

z dejstvom, da je demenca tukaj, zdaj, in da je starostnikov, ki jih prizadene, vedno več. Naučiti se bomo morali živeti z njimi ne samo med domačimi štirimi stenami, temveč tudi drugače. Kajti nikoli ne vemo, kaj bo z nami, ko se bomo postarali.

Besedilo:

Eva Švagelj, dr. med., spec. psihiatrije, kognitivno-vedenjska terapevtka

Urgenca bogatejša za dve vozili

Dotrajanemu voznemu parku službe Nujne medicinske pomoči Zdravstvenega doma Sežana, ki ga po devetih letih vodenja po nekajletnem premoru zopet od lanskega julija vodi direktorica dr. Ljubislava Škibin, sta se v teh dneh pridružili še dve reševalni vozili. Prav ob 8. marcu je dr. Škibinova v uporabo predala reševalno vozilo po najnovejših evropskih standardih v višini 120 tisoč evrov in vozilo za urgentnega zdravnika v vrednosti 20 tisoč evrov. K novi pridobitvi sežanskega zdravstvenega doma, ki ima 132 zaposlenih, od tega 16 zdravnikov, ki sodelujejo skupaj s sodelavci na urgenci, sta čestitala tudi sežanski župan David Škabar in komenski svetnik Ivo Kobal. Tako ima sežanski zdravstveni dom sedaj na voljo šest reševalnih vozil.

»Vsakih nekaj let je potrebno prenoviti vozni park. Tako ga prenavljamo približno na dve leti, saj se vozila iztrošijo. Vozila so lani prevozila od 30 do 70 tisoč kilometrov. Vsekakor bosta obe novi vozili, ki smo ju plačali že lani, v letošnjem letu pa sta bili nabavljeni in dodatno opremljeni z vso potrebno medicinsko opremo, v veliko pomoč bolnikom kot tudi zdravnikom,« pove specialistka medicine dela, prometa in športa dr. Ljubislava Škibin.

Na slavnostni predaji je ob vodji službe nujne medicinske pomoči dr. Katji



Šantelj delovanje novih vozil predstavil vodja reševalne službe Uroš Nabernik, ki je nanizal podatek, da letno opravijo 316 tisoč kilometrov nujnih prevozov. Lani so opravili kar 1042 nujnih prevozov in 6034 nenujnih in drugih prevozov. Sicer pa sežanska postaja Nujne medicinske pomoči pokriva območje 660 kvadratnih kilometrov, kjer prebiva več kot 25 tisoč prebivalcev v 170 krajih v štirih kraško-brkinskih občinah.

Vrednejše in večje reševalno vozilo na štirikolesni pogon, ki ima vso opremo ter tudi zračno vzmetenje, je bilo za 120 tisoč evrov kupljeno iz sredstev domačega zdravstvenega doma. Štirikolesni pogon pride v poštev zlasti v zimskih

snežnih razmerah. Vozilo je povišano in zračno vzmetenje ublaži udarce na cesti. Notranjost vozila ima ventilator in defibrilator ter najnovejše reanimacijske nahrbtnike, ki tehtajo od 10 do 15 kilogramov. Pridobili so tudi dodatna nosila z nosilnostjo več kot 250 kilogramov. Vozilo je tudi varnejše.

Za vozilo za potrebe urgentnega zdravnika pa je lani komenska občina uspešno kandidirala na razpis Ministrstva za zdravje, ki je namenilo za demografsko bolj ogroženo območje 12 tisoč evrov, dodatnih 8 tisoč pa je pokrili sežanski zdravstveni dom.

Besedilo in foto: Olga Knez

Kar burja prinese

Kaj smo taborniki počeli spomladi?

Se spomnite, da smo v prejšnji številki Burje obljubili, da bomo nekaj naredili za boljši svet? In smo! Majhen delček, a pomemben prvi korak. V soboto, 31. marca, smo imeli čistilno akcijo. Tudi občane smo povabili k sodelovanju. Skupaj smo po-

birali smeti ob cestah proti Dolcam, Malemu Dolu, Marivnikom in Preserjam. In smo, žal, v zelo kratkem času nabrali zelo veliko. Smeti smo potem pripeljali na kup, vse sortirali in začeli spontano razvrščati. In nastalo je – darilo za zemljo. Inštalacija,

ki smo jo posneli iz zraka, da vsem pokažemo, koliko packarije iz malomarnosti pristane ob cestah!

Zavedamo se, da to v resnici ni darilo, ampak dolžnost, da popravljamo napake. Čistilne akcije niso rešitev problema. In

ne samo mi, vsi se moramo zavedati, da je naša DOLŽNOST, da svet ostane čist in primeren za življenje naslednjih generacij in vseh živih bitij že zdaj.

Vsekakor to bi bil zadnji korak; obeta se že nekaj novega, saj v sodelovanju z drugimi društvi, mladinsko komisijo in vaški skupnostmi v sredini junija načrtujemo novo, večjo akcijo. Skupaj bomo poskrbeli, da bo »Čisto čisto na krasnem Krasu«!

Seveda si znamo taborniki čas zapolniti tudi z drugačnimi aktivnostmi. Tako smo se na rednih sobotnih sestankih učili uporabljati orodje, narediti nosila in pelerino iz šotorke, peči slaščice in postavljati bivake. GG-ji (11–15 let) so postavili čisto pravi signalni stolp, ki sedaj služi kot igralo pred taborniškim koticom v Gorjanskem. MČ-ji (6–11 let) so se udeležili taborniškega mnogoboja v Postojni. To je tekmovanje, kjer ekipe tekmujejo v lovu na lisico, pos-



tavljanju šotora iz dveh šotork, premagovanju ovir in šaljivem tekmovanju. Odrezali so se zelo dobro.

Starejši člani smo v maju en vikend preživeli na Kovku nad Ajdovščino, kjer smo se pogovarjali o naših vrednotah, vizijah, ovirah in potencialih društva ter načrtali

cilje, ki jim želimo slediti v naslednjih letih. Začenjamo tudi že s pripravami na poletno taborjenje; letos bomo v juliju spet šli na »naš star taborni plac« v Belo krajino in tega se že zelo veselimo!

Besedilo: Ivana Žigon
Foto: arhiv ČOR

Juhuu, poSKOKčev dan je tu!!!

Zunaj postaja vse topleje. Sončni, poletni dnevi so že zelo blizu, z njimi pa tudi ključek poSKOKčevega in šolskega leta. In tako kot vsako leto tudi letos poSKOKec prireja super zabavo – poSKOKčev dan! A tokrat malo drugače – tudi v Komnu!

Letos nam bo poSKOKec s svojo veliko poskokčevo družino pripravil prav posebno presenečenje. Tokrat se bomo zabavali tudi v Komnu, že prihodnjo soboto, 22. junija, in nas že nestrno pričakuje na nogometnem igrišču od 16. ure dalje. Ker pa modri zajček ni nikoli praznih rok, nas bo razveselil z napihljivimi tobogani in gradovi. Vsekakor pa ne bodo manjkali niti poSKOKčevi poligoni, na katerih se bomo lahko preizkusili. Zabavali se bomo prav vsi, tisti najmlajši, tisti nekoliko starejši ter starši, poSKOKčevi vaditelji pa nam bodo pripravili ustvarjalne delavnice. Pridi in se zabavaj s poSKOKcem tudi ti! poSKOKčev pozdrav!



Besedilo: Anna Jedrejčič
Foto: Arhiv društva

POLETJE 2019

LETOVANJA ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE

SEČA
14. 7. - 21. 7. 2019

PIRAN
28. 7. - 4. 8. 2019 in
18. 8. - 25. 8. 2019



Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana

CELODNEVNE POČITNIŠKE AKTIVNOSTI V DOMAČEM KRAJU

Starši, ki za svoje otroke potrebujejo celodnevno varstvo, lahko svojega otroka vključijo v vse termine in kraje celodnevnega varstva ne glede na kraj bivanja in občinah Krasa in Brkinov **vsak delavnik od 6:45 do 15:30** v sledečih terminih:

V DIVAČI

v Glasbenem domu
Divača
od 5.8. do 9.8.2019
od 12.8. do 16.8.2019

V SEŽANI

v telovadnici pri
Ljudski Univerzi v Sežani
od 26.6. do 28.6.2019
od 1.7. do 5.7.2019
od 8.7. do 12.7.2019
od 22.7. do 26.7.2019

V KOMNU

v Osnovni šoli
Antona Šibelja-Stjenka
Komen
od 19.8. do 23.8.2019
od 26.8. do 30.8.2019

V HRPELJAN

v domu KS Hrpelje
od 22.7. do 26.7.2019
od 29.7. do 2.8.2019

Za skupino najmanj 15 otrok in proti plačilu bo organiziran tople obrok. Celodnevne počitniške dejavnosti bodo organizirane za skupino najmanj 10 otrok v posameznem terminu.

Vse informacije in prijavnice za celodnevne počitniške aktivnosti dobite na sedežu društva:

Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana
Partizanska 18, 6210 Sežana
Tel.: 05 73 41 486
ali na elektronski naslov:
drustvo.prijateljev@siol.net
ali na spletni strani:
www.mdpm.si

Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije

Na prostovoljno delo v Mozambik

Smo skupina šestih deklet (Anja, Ida, Karolina, Petra, Živa in Meta Gec iz Komna), katere je letos združila ena skupna želja – preživeti neverjetno štiritedensko pustolovščino tam daleč na črni celini kot prostovoljke.

Zato se letos poleti, v mesecu juliju in avgustu, v okviru programa POTA (Program mladinskega misijonskega prostovoljstva), odpravljamo na prostovoljno delo v Mozambik v Afriko, kjer bomo delovale kot prostovoljke na misijonu v vasi Namaacha pri salezijanki sestri Zvonki Mikec.

Naše delo bo vključevalo delo v dekleščem internatu, šoli in vrtcu. Dekletom bomo nudile učno pomoč pri matematiki in angleščini, jim organizirale različne športne in ustvarjalne dejavnosti, aktivnosti, delavnice in vodile oratorije.

Ker v domači župniji nismo dobile priložnosti, da se vam osebno predstavimo, se na vas obračamo skozi občinsko glasilo. V namen projekta Mozambik 2019 namreč že celo leto po celi Sloveniji zbiramo prostovoljne prispevke, ki bodo namenjeni izključno za izvedbo našega prostovoljnega dela, in sicer nakup pot-



rebnege materiala, ki ga bomo potrebovale pri delu, in za namen internata. V prejšnjih letih so z zbranimi prispevki iz Slovenije v Namaachi že obnovili zunanje stranišče za dekleta in tamkajšnji vrt.

Vsi prostovoljci pri pogramju POTA sledimo stavku iz Matejevega evangelija: »Vi ste sol zemlje!« Vsako zrno soli, še tako majhno, lahko spremeni svet. Če bi torej želeli biti del naše zgodbe, vas vabimo k darovanju na TRR račun. Podatki: SWIFT: ABANSI2X; IBAN: SI56 0510 0801 6448 476; sklic: 002004; Koda namena: CHAR; namen: donacija Mozambik 2019;

naziv: Katoliška mladina; naslov: Jurčičev trg 2, 1000 Ljubljana.

Naše priprave na projekt in celotno pustolovščino lahko spremljate tudi na blogu: <http://pota.si/mozambik-2/> ali na Facebook profilu: <https://www.facebook.com/mozambik.pota/>

Za vsa vprašanja in dodatne informacije smo vam na voljo na naslednjem naslovu: mozambik.pota@gmail.com

Za vsak vaš dar se vam že vnaprej zahvaljujemo.

Besedilo in foto: Meta Gec,
vodja skupine

Read Me
Preberi me

**EGO in
FABULA**
www.vilenica.si

10.-15. 9. 2019

vilenica
**34. MEDNARODNI
LITERARNI FESTIVAL**
**34th INTERNATIONAL
LITERARY FESTIVAL**

Novo na Krasu – MUSIKRAS!

MusiKras je štiridnevna poletna orkestrska šola, namenjena mladim pihalcem, trobilcem in tolkalcem, ki si želijo izpopolnjevanja v orkestrski igri. V času MusiKrasa bodo potekale tako sekcijske vaje pod budnim očesom priznanih mentorjev kot skupne vaje orkestra. Poleg priprav na izvedbo koncerta ob zaključku poletne šole bodo udeleženci lahko tkali nova prijateljstva, manjkale ne bodo niti skupne dogodivščine. Mu-

siKras bo potekal od 24. do 27. avgusta 2019 v Štanjelu, z vajami v kulturnem domu in osnovni šoli.

Mladi se bodo lahko odločili bodisi za vaje s kosilom, bodisi za celoten paket, ki bo vključeval tudi spanje v objemu narave in polni penzion.

Prijave zbiramo do 30. junija 2019 oziroma do zapolnitve mest, in sicer prek obrazca na spletni strani <https://musikras.pokomen.si>.

A to še ni vse! V sklopu dogajanja bo potekala tudi predstavitev delavnic za najmlajše nadobudne glasbenike, stare od 4 do 6 let, ki bi s petjem, glasbeno-didaktičnimi igrami in druženja želeli spoznati svet glasbe! S septembrom pa začnemo z **glasbenimi uricami**, kjer bodo otroci enkrat tedensko in skozi igro in pod strokovnim vodstvom v komenskem godbenem domu spoznavali glasbeno umetnost.

Oratorij

Tudi letos bo organiziran oratorij, kjer bodo otroci in mladi skupaj preživeli teden poletnih počitnic in ga obogatili z druženjem, igrami, delavnicami, katehezami ter petjem. Letošnja tema oratorija je znani literarni junak Peter Klepec. Vabljeni so otroci

od 4. do 15. leta. Oratorij bo potekal v župnišču v Komnu od 22. do 28. junija 2019. Več podatkov pa izveste na prijavnici, ki jo najdete v cerkvah v župniji Komen in Štanjel.



V sklopu 4. Festivala kraška gmajna obnovili suhozidno hiško

Vedno sem občudovala mojstre s posebnimi znanji. V mojem rojstnem kraju je bil mojster številnih obrti, ki smo mu pravili tavžent meštirjev, kar je pomenilo veliko. Znal je marsikaj in z leti je bilo potrebno vse več čakati, da je popravil, ker je imel polno drvarnico raznovrstnih predmetov, med njimi tudi novejši, ki so čakali popravil, njegova delavnica pa je bila majhna, nekakšna preprosta lesena drvarnica. V mojih otroških očeh je bil, morda zaradi spoštljivega očetovega odnosa do njega, poseben, pameten in spreten mož vseznalec.

Morda so imeli udeleženci obnove suhozidne hiške 28. aprila letos v svojem otroštvu podobno izkušnjo, ki nas je povezala, da smo kljub uresničevanju vremenske napovedi v dežju začeli obnavljati suhozidno hiško v predelu z ledinskimi imenom Periuščina, med Coljavo, Pliskovico in Hrušico. Obnova je bila vključena v prvi konec tedna Festivala Kraška gmajna, ki je združeval strokovna srečanja, predavanja ter kulturne in ku-



Udeleženci tokratne delavnice so bili: Polona Abram, Marko Akrap, Eda Belingar, Boris Čok, Irena Godnič, Tomo Godnič, Darja Kranjc, Nadja Mislej Božič, Anton Pečar in Vlasta Skočič.

linarične dogodke. Nedeljska delavnica obnove je bila, če zanemarimo deževje, organizacijsko, vsebinsko, kadrovsko in kulinarčno popolna. Od dobrovoljnih udeležencev in udeleženek, mojstra suhozidne tehnike Borisa Čoka, predstavnikov Javnega zavoda Komenski Kras, Partnerstva kraške suhozidne gradnje, Univerze za tretje življenjsko obdobje Kras in TI-C-a Sežana do gostoljubnosti lastnikov

Izletniške kmetije Ostrouška Pelicon ter skupne prilagodljivosti zahtevam drug drugega in narave.

Večkrat sem se že vprašala, kaj posameznika privlači in spodbudi k obnovi suhozidne hiške ali zida? Razlogov je dovolj veliko, med njimi najbrž izstopa posebno zadovoljstvo oziroma radost ob pogledu na skupno zaključeno delo, obnovljeno hiško iz naravnega kamna in

v naravnem in čistem okolju, da višjega pomena o kulturni dediščini, po kateri se razlikujemo od drugih, niti ne navajam. Delavnica se je pričela v družabnem vzdušju ob 8. uri na izletniški kmetiji Ostrouška Pelicon ob kavi in priboljških, nadaljevala na delovišču, kjer gradiva ni nikoli dovolj in smo tokrat pobirali kamenje z grublje. Vsakdo po svojih zmognostih in brez pretiravanja, vztrajno do obrednega zaključka, ko mojster zaželi,

da hiška stoji trdno in nazdravi. Po kosilu smo si udeleženci ogledali več filmov o suhozidni tehniki in tako praktični del podkrepili s teoretičnimi znanjem.

Želimo razbijati predsodke, da delo lahko počno le mojstri, odrasli in moški. Seveda, mojstri morajo biti mentorji udeležencem, da prenesejo dragoceno starodavno znanje o obnovi in gradnji suhega zida. Ostaja pa uganka, čemu je spomin na suhozidne poljske ali pas-

tirske hiške izbrisan. Pastirčki in pastirice povedo, da so odhajali in gnali živino od doma že v zgodnjih jutranjih urah. Tedaj je bila še rosa in mraz. Je bila hiška dovolj prijazno zatočišče ob nalivih in nevihtah? Se je v petletnih otrocih naselil strah zaradi bliska, groma, nalivov in teme, ko so bili zdoma, stran od domačih? Kdo bi to vedel?

Nadja Mislej Božič
Foto: Polona Abram

Ocenjevanje in degustacija br'stovskih in medvejskih vin

V petek, 15. marca 2019, je v okviru Turističnega društva Brest Brestovica v sodelovanju z Medjo vasjo iz Italije v vaški šoli Brestovica potekalo že 13. tradicionalno ocenjevanje z degustacijo tamkajšnjih vin. Vinarji in vinogradniki Brestovice in Medje vasi so na ocenjevanje prinesli vzorce svojih kraških vin, med katerimi je bilo zbranih 16 belih in 18 rdečih vzorcev. Vina so bila anonimno oštevilčena in pripravljena za ocenjevanje.

Vina so pod strokovnim vodstvom ge. Majde Brdnik iz Kmetijsko svetovalne službe Sežana (KSS) in g. Stefanom Rosati iz Kmečke zveze Trst ocenjevali tudi br'stovski in medvejski vinarji in vinogradniki, ki so vzorce vina tudi prispevali.

Strokovna komisija je predstavila vsem zbranim, kako se vina ocenjujejo, kako se ugotavljajo napake in bolezni vina ter kako iz vzorca vina izlužimo najboljše lastnosti, ki dajejo tej žlahtni kapljici kakovost in ime.



Pohvale so šle vsem zbranim vinarjem in vinogradnikom, saj so vina, z minimalnimi medsebojnimi odstopanji, ocenili kot kakovostna. Takšna ocenjevanja vin so namenjena predvsem dvigu kakovosti vin in tudi izobraževanju vinarjev in vinogradnikov.

Po zaključku ocenjevanja je komisija razglasila rezultate in podelila priznanja. Prvo mesto za belo vino je bilo podeljeno vinarju Borisu Pernarčiču, drugo mesto je

bilo podeljeno vinarju Milošu Čotarju, oba iz Medje vasi, in tretje mesto vinarju Slavku Krošlju iz Brestovice. Med rdečimi vini pa je prvo mesto prejel vinar Ivan Filipčič, drugo mesto vinar Miran Krapež in tretje Vinarstvo Rebula.

Besedilo: Turistično društvo Brest Brestovica, Dušan Rebula, vodja
Foto: Martina Rebula

Društvo vinogradnikov in vinarjev Krasa skupaj s sodelujočimi partnerji objavlja

RAZPIS ZA IZBOR KRALJICE TERANA 2019-2020

Kraljica terana je oseba, ki jo izbere Društvo vinogradnikov in vinarjev Krasa. Kraljuje dve leti. Imeti mora znanja s področja vinogradništva, vinarstva, vinske kulture, poznavanja Krasa in javnega nastopanja.

Naloga kraljice terana je promoviranje terana PTP in vin z območja vinorodnega okoliša Kras in Krasa nasplah.

POGOJI:

- kandidatka mora biti polnoletna;
- živi na vinogradniški kmetiji vinorodnega okoliša Kras ali na območju vinorodnega predela Krasa v Italiji (poznavanje slovenskega jezika);
- poznavanje vinogradništva in vinarstva s poudarkom na teranu PTP in Krasa.

Na vseh javnih prireditvah kraljica nastopa s krono, lento, v kraljičini obleki, govori v imenu Društva vinogradnikov in vinarjev Krasa s poslanstvom terana PTP.

Kraljica terana se udeležuje prireditev, na katerih sodeluje Društvo vinogradnikov in vinarjev Krasa po dogovoru s predsednikom društva (Praznik terana in pršuta, občinski prazniki, sejmi, kot sta npr. Gornja Radgona in Ljubljana, in večji nastopi vinarjev Krasa – približno deset v letu).

PRIJAVE zbiramo do 20. junija 2019.

Izbor kraljice je tajen – le pred strokovno komisijo!

KRAS JE TERAN IN TERAN JE KRAS in KRALJICA JE OBOJE!
NE ZAMUDITE ZANIMIVE IZKUŠNJE, PRIJAVITE SE!

Predsednik društva David ŠTOK

PRIHAJA NA NA NAŠE ODRE:

#SeVejKiSeJ

Sežana strEAT

ponedeljek, 24. junij od 11h dalje

torek, 16. julij od 16h dalje

Klub študentov Sežana, Kosovelov dom Sežana & Zavod ŠTIP (MC Podlaga, TIC Sežana)

JULIJZUNI

1. – 16. julij 2019

Ustvarjalnice, predstave za otroke & družine, družabne igre, »slackline«, vodne igre in športne aktivnosti za otroke, lov na skriti zaklad

Delavnica STRIPA (obvezne so prijave, več na www.kosovelovdom.si).

Pripovedovanje pravljic za odrasle

VSTOP PROST

Kosovelov dom Sežana, Kosovelova knjižnica Sežana, MC Podlaga in ŠD Poskoček

ANA DESETNICA

Festival uličnega gledališča

Sežana, 4. in 5. julij 2019

Vstop prost

Klub študentov Sežana, Kosovelov dom Sežana & Mladinski center Podlaga (Zavod ŠTIP)

MLADIFEST 2019

11. – 20. julij 2019

nedelja, 14. julij 2019 ob 21.00

Profesor Kuzman mlajši

monokomedija

Klub študentov Sežana, Kosovelov dom Sežana & Mladinski center Podlaga (Zavod ŠTIP)

POLETNI KINO NA KRASU 2019

Kosovelov dom Sežana

Muzej slovenskih filmskih igralcev v Divači

JULIJ in AVGUST

Otvoritveni projekciji v Sežani in Divači sta v sredo, 3.7. in v petek, 5.7.

Več pa na spletnih straneh organizatorjev.

sreda, 3. 7., ob 21.30

NE BOM VEČ LUZERKA

Urša Menart, Slovenija, 2018, 88'

Divača

petek, 5.7., ob 21.30

Poklon Mirandi Caharija

EVA

Franci Slak, Slovenija (Jugoslavija), 1983, 86'



Dogodki ob prazniku občine Komen

Junij 2019

Petek, 14. junij 2019

Štanjel 21.00, Grajsko poletje 2019: **Koncert New Swing Quartet**

Sobota, 15. junij 2019

Sveto 20.00, **Festival godbe po kraških vaseh**

Nedelja, 16. junij 2019

Gorjansko 17.00, **Podelitev Štrekljeve nagrade**

Ponedeljek 17. – petek 21. junij 2019

Štanjel, Likovna kolonija Štanjel 2019
"JAZ - edinstven in celovit"

Petek, 21. junij 2019

Štanjel, Kulturni dom 18.00,
**Slavnostna seja občinskega sveta
Občine Komen**

Komen 18.00, **Turnir v malem nogometu**

Sobota, 22. junij 2019

Komen, Štanjel, 12.45- 14.00

26. kolesarska dirka po Sloveniji, 4. etapa

Sponzor kolesarske dirke čez Kras – mebloJOGI.

Štanjel 13.00 - 16.30, **Ekstempore članov Društva likovnih
pedagogov Primorja**

Štanjel 17.00, **Otvoritev razstave grafik in keramike
likovne pedagoginje Alenke Venišnik**

Nedelja, 23. junij 2019

Komen 8.00, **Pohod Po poteh požganih vasi**
Štanjel 15.00, **Venček sv. Ivana**
Brestovica 19.00, **Festival godbe po kraških vaseh**
Štanjel 19.00, **Otvoritev zvočne galerije s koncertom**

Ponedeljek, 24. junij 2019

Kobjeglava 19.00, **Pohod v kresno noč**

Petek, 28. junij 2019

Komen 18.30, **Predstavitve stojnice Turizmu pomaga
lastna glava v knjižnici**

Štanjel 21.00, **Grajsko poletje 2019: Koncert Hamo &
Rudi Bučar**

Sobota, 29. junij 2019

Gabrovica pri Komnu, **Gledališka komedija »Kraške
intrige«**

Sobota, 29. – nedelja 30. junij 2019

Ivanji Grad, **Festival sivke na Krasu**



KOMENSKI
KRAS

SOBOTA 15. JUNIJ 2019



Čistilna akcija: Čisto čisto na krasnem Krasu

Vse občinska čistilna akcija ob cestah in naravi po občini Komen. Vabljeni k sodelovanju društva, vaške skupnosti, posamezniki, organizirane skupine. S čistilno akcijo želimo podati sporočilo o pomenu čistega okolja in smernic, ki jim občina Komen sledi kot zelena destinacija z znakom Slovenia Green.

Drugi del akcije bo potekal na dan kolesarske dirke (22. junija 2019), ko bomo iz pobranih odpadkov na igrišču pri Kulturnem domu v Štanjelu narisali/napisali veliko sporočilo, ki ga želimo dati javnosti.

Občina Komen, Komisija za mladinska vprašanja in prireditve, Javni zavod Komenski Kras
Kontakt: Ivana Žigon (031 729 642), mladi.komen@komen.si

Več o dogodkih: www.stanjel.eu

Organizator občinskega praznika: Občina Komen. Koordinator občinskega praznika: Javni zavod Komenski Kras. Organizatorji dogodkov si pridružujejo pravico do spremembe programa. Vstop na posamezne dogodke na lastno odgovornost.

OBČINSKI PRAZNIK

OBČINE KOMEN

22. JUNIJ 2019

KOMEN
NOGOMETNO IGRIŠČE

16.00



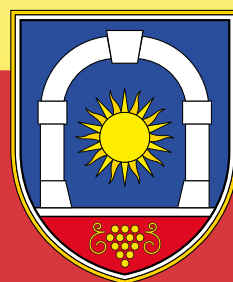
**Druženje s plesnim
društvom Be funky**

**Predstavitev domačih
društev in drugih ustvarjalcev**

**Tržnica domačih
dobrot in izdelkov**

18.30

**Pozdrav župana
Pihalni orkester Komen in
otroško-mladinski zbor OŠ Komen**



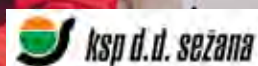
19.30

**Otroško - družinski program
s plesno animacijo
in skupino Čuki**

ČUKI

KRASIX

DJ JANKO



V primeru slabega vremena prireditve odpade.
Organizator si pridržuje pravico do spremembe programa.